

Møteinnkalling

Kommunestyret

Møtedato: 30.04.2020 kl. 18:30

Møtested: Fjernmøte via Teams

Arkivsak: 20/316

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. eller e-post. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær

I starten av møtet vil det bli gitt informasjon om SAMM - Systematisk Arbeid med Mestring og Motivasjon. Et verktøy for bruk i skole bl.a. ifm det nye temaet «Livsmestring og folkehelse», som nå skal inn i undervisningen. <https://samm.uia.no/>
Gjerstad har midler til å gi lærerne ved Abel opplæring og oppfølging i SAMM høsten 2020 og våren 2021. Informasjonen gis av May Olaus Horverak og Gerd Martina Langeland.

Årsmelding for pasient- og brukerombudet for 2019 kan lastes ned her:
https://www.gjerstad.kommune.no/_f/p1/ieca719f4-886f-4fc5-bba2-18dcb447aac6/arsmelding-2019-agder.pdf
Fjernmøte via Teams.

GJERSTAD, 23.04.2020

Sign.
Inger Haldis Løite
Ordfører

møtesekretær

Saksliste

Godkjenning av innkalling

Godkjenning av sakskart

Referatsaker

20/7 Ordfører: Gjøremål mv. siden forrige møte	3
20/8 Kommunedirektøren: Orienteringer fra administrasjonen	4
20/9 Gjerstad Kommune - tilbakemelding årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023	5
20/10 Tilsynsrapport - tilsyn med spesialundervisning ved Abel skole	10

Politiske saker

20/17 Godkjenning av protokoll fra kommunestyremøte 2. april 2020	76
20/18 Plan for lager og helsestasjon ved Abel skole	77
20/19 Fastsettelse av finansielle måltall	87
20/20 Forskrift om folkevalgtes godtgjøring og velferdsgoder	90
20/21 Innspill til handlingsprogrammet til Regionplan Agder 2030	95
20/22 Endring av reglement for eldrerådet	114
20/23 Endring av reglement for råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	119
20/24 Årsmelding for kontrollutvalget for 2019	125
20/25 Spørretid	137

Interpellasjoner

Gjerstad kommune Stab

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 20/399-18
Saksbehandler Kai Høgbråt

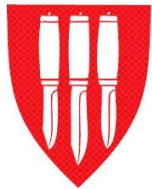
Utvalg	Møtedato
Kommunestyret	

Ordfører: Gjøremål mv. siden forrige møte

Kommunedirektørens forslag til vedtak
Informasjonen tas til orientering.

Vedlegg

Sammendrag

Gjerstad kommune

Stab

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 20/399-19
Saksbehandler Kai Høgbråt

Utvalg	Møtedato
Kommunestyret	

Kommunedirektøren: Orienteringer fra administrasjonen

Kommunedirektørens forslag til vedtak
Informasjonen tas til orientering.

Vedlegg

Sammendrag

Fylkesmannen i Agder

Vår dato:

17.03.2020

Vår ref.:

2019/10245

Deres dato:

03.01.2020

Deres ref.:

Gjerstad kommune

Gjerstadveien 1335

4980 GJERSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon

Sølvi Mogseth, 370 17 839

Gjerstad Kommune - tilbakemelding årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023

Kommunestyret i Gjerstad kommune har i møte 12.12.19 vedtatt årsbudsjett for 2020 og økonomiplan for perioden 2020-2023.

Ifølge brev datert 27.1.2020 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet er Fylkesmannen pålagt å kontrollere om kommunen skal registreres i ROBEK på grunnlag av økonomiplanen og årsbudsjettet. Etter kommunelovens § 28-1 første ledd bokstav a skal en kommune som vedtar et driftsbudsjett med merforbruk, meldes inn i ROBEK. For økonomiplanen skal hvert enkelt år vedtas i balanse. Dersom ett eller flere av årene i økonomiplanen viser et merforbruk, som er «finansiert» med inndekning i et etterfølgende år, vil dette anses som en økonomiplan i ubalanse og være grunnlag for innmelding etter kommunelovens § 28-1 første ledd bokstav b, selv om økonomiplanperioden sett under ett er i balanse.

Fylkesmannen har kontrollert Gjerstad kommunes årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023, og ikke funnet grunnlag for innmelding i ROBEK.

Ellers har Fylkesmannen følgende kommentarer til vedtatt årsbudsjett og økonomiplan:

Frie inntekter og utbytte

- Frie inntekter

Siste prognosemodell til Kommunenes Sentralforbund (prok2000ksalternativskatt, datert 24.01.20) tar utgangspunkt i vedtatt statsbudsjett for 2020, inkludert SSB's beregnede folketall per 01.01.2020 og oppdaterte gjennomsnittlige skattetall for perioden 2017-2019. Ut fra dette er prognosen at kommunen får et rammetilskudd, samt skatt på formue og inntekt, på til sammen 166,9 mill. kroner i 2020. Kommunen har tatt utgangspunkt i forslag til statsbudsjett og budsjettet med et rammetilskudd, samt skatt på formue og inntekt på

til sammen 166,9 mill. kroner for 2020. Kommunens anslag ligger er dermed i tråd med siste prognose. Også videre i perioden ligger kommunen på samme nivå som KS.

- *Utbytte fra Agder Energi*

Agdereierne har vedtatt at utbytte i treårsperioden 2019-2021 skal beregnes ihht. en utbyttedmodell med 70 % av underliggende IFRS-resultat 2 år før utbetaling av utbytte. For 2020 vil dette da være 70 % av 2018-resultatet, som utgjorde 874 mill. kroner. Kommunen har i tråd med dette lagt til grunn et utbytte på 4,2 mill. kroner i 2020. Kommunen har lagt til grunn et lavere utbyttebeløp på 3,7 mill. kroner for resten av økonomiplanperioden.

Finansielle måltall jfr. kommunelovens § 14-1c

Kommunelovens § 14-1c stiller et krav til at kommunestyret skal vedta «finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi». Måltallene skal være langsiktige og basert på lokalt skjønn, men er ikke rettslig bindende for budsjetttrammene.

Fylkesmannen har ikke registrert at Gjerstad kommune per i dag har vedtatt noen økonomiske handlingsregler eller måltall. Ny kommunelov stiller krav om at kommunen fra og med årsberetningen for 2020 skal kommentere kommunens økonomiske utvikling i lys av de lokale finansielle måltallene som kommunestyret har fastsatt. Fylkesmannen anbefaler derfor at kommunen vedtar finansielle måltall i løpet av 2020, og helst i løpet av første halvår slik at måltallene kan legges til grunn for arbeidet med budsjett 2021/økonomiplan 2021-2024.

Utvikling i kommunens økonomi, gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser jfr. kommunelovens § 14-4 og budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-7

- *Utvikling i driftsresultat*

Netto driftsresultat i 2020 er positivt og utgjør 2,3 mill. kroner eller 0,8 % av brutto driftsinntekter. I resten av perioden budsjetterer kommunen med positive netto driftsresultat på hhv. 0 % i 2021, 0 % i 2022 og 0,4 % i 2023. Teknisk beregningsutvalg anbefaler at netto driftsresultat over tid bør utgjøre minimum 1,75 % av brutto driftsinntekter for å sikre en bærekraftig økonomi. Kommunen når ikke opp til denne anbefalingen for noen av årene i økonomiplanperioden.

- *Utvikling i disposisjonsfond*

Kommunen anslår i økonomiplandokumentet at samlet disposisjonsfond vil utgjøre 40,9 mill. kroner etter regnskapsvedtak for 2018, og en avsetning i 2019 på 0,3 mill. kroner. I økonomiplanperioden legger kommunen opp til å avsette til sammen 3,7 mill. kroner til disposisjonsfond. Dersom dette gjennomføres vil kommunens samlede disposisjonsfond utgjøre 15,6 % av brutto driftsinntekter ved utgangen av økonomiplanperioden (2020-kroner). Kommunen ligger vesentlig over Fylkesmannens anbefaling om at disposisjonsfondet utgjør minimum 5-10 % av brutto driftsinntekter, men kommunen presiserer selv i økonomiplanen at balanseført premieavvik utgjør 34,5 mill. kroner, noe som er svært høyt sett opp mot samlet disposisjonsfond.

- Gjeldsutvikling

Kommunen anslår i økonomiplanen a netto lånegjeld ved utgangen av økonomiplanperioden vil utgjøre 341,2 mill. kroner. Dette tilsvarer 118,5 % av brutto driftsinntekter. Fylkesmannen anbefaler at netto lånegjeld, ihht. KOSTRAs definisjon, utgjør maksimalt 75 % av brutto driftsinntekter. Kommunen ligger vesentlig høyere enn denne anbefalingen.

- Andre vesentlige langsiktige forpliktelser

I § 14-4, andre ledd stilles det krav til at kommunen skal vise utviklingen i «andre vesentlige langsiktige forpliktelser». I forarbeidene nevnes leie- og leasingavtaler og forpliktelser om å yte tilskudd til andre som eksempler på langsiktige forpliktelser. Det fremgår ikke av økonomiplandokumentet at kommunen har beskrevet og vurdert sine vesentlige langsiktige forpliktelser, annet enn balanseført premieavvik.

Avdrag på lån, jfr. Kommunelovens § 14-18

I § 14-18 er det innført en ny og klarere regel om minimumsavdrag som innebærer et bedre samsvar mellom avdrag og kapitalslit.

Det fremgår ikke av økonomiplandokumentet om kommunen har budsjettet med minimumsavdrag for 2020 og videre i økonomiplanperioden som er i tråd med kravene i kommuneloven.

Obligatoriske talloppstillinger

Budsjett og regnskapsforskrift i henhold til ny kommunelov ble fastsatt 12.juni 2019. I forskriftens § 5 stilles det krav om følgende obligatoriske talloppstillinger for årsbudsjettet og økonomiplanen fra og med 2020:

- Bevilgningsoversikt drift iht. § 5-4 (erstatte tidligere skjema 1A og 1B) med spesifisert fordeling av «Sum bevilgninger drift, netto (ref. post 6 i bevilgningsoversikt drift)
- Bevilgningsoversikt investering iht. § 5-5 (erstatte tidligere skjema 2A og 2B)
- Økonomisk oversikt etter art - drift iht. § 5-6 (erstatte tidligere økonomisk oversikt drift, med noen endringer)

I vedtatt økonomiplandokument har Gjerstad kommune utarbeidet obligatoriske oppstillinger for hele økonomiplanperioden ihht. Budsjett- og regnskapsforskriften § 5.

Avslutningsvis

Iht. den nye kommuneloven skal økonomiplanen og årsbudsjettet sendes til Fylkesmannen snarest mulig men senest 30 dager etter vedtak i kommunestyret. Dette følger av § 14-3 femte ledd i Kommuneloven og § 5-16 i budsjett og regnskapsforskriften. For oversendelse av «Økonomisk oversikt etter art – drift» iht. § 5-6 i budsjett og regnskapsforskriften er fristen 1.mars.

Side: 4/4

Fylkesmannen minner også om at dersom det skjer vesentlige endringer i inntekts- eller utgiftsposter skal budsjettet revideres.

Med hilsen

Knut Berg (e.f.)
ass. fylkesmann

Sølvi Mogseth
rådgiver
Stab

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Aust-Agder Revisjon IKS

Postboks 63 4801 ARENDAL

From: Mogseth, Sølvi <fmavsom@fylkesmannen.no>
Sent: 31. mars 2020 13:49
To: Postmottak; Grimsland, Espen Flaten
Cc: post@aarevisjon.no
Subject: Gjerstad Kommune - tilbakemelding årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023
Attachments: Gjerstad Kommune - tilbakemelding årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023.PDF

Vedlagt ligger Fylkesmannens tilbakemeldingsbrev på årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023.

Med vennlig hilsen

Sølvi Mogseth
rådgiver

Fylkesmannen i Agder

Telefon: 37 01 78 39 / 464 22 307
E-post: fmavsom@fylkesmannen.no
Web: www.fylkesmannen.no/ag

Fylkesmannen i Agder

Vår dato:

14.04.2020

Vår ref.:

2019/392

Deres dato:

Deres ref.:

Gjerstad kommune
 Att. Kommunedirektøren
 Gjerstadveien 1335
 4980 GJERSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
 Elisabeth Attramadal, 38 17 62 64

Gjerstad kommune - oversendelse av tilsynsrapport - felles nasjonalt tilsyn 2019 spesialundervisning – Abel skole

Vedlagt følger endelig rapport fra tilsynet.

Tilsynet har avdekket brudd på regelverket. På grunn av den pågående situasjonen med koronasmitte, er det imidlertid ikke fastsatt endelig frist for retting. Fylkesmannen vil i samarbeid med kommunen vurdere tidsrommet kommunen vil kunne trenge for å rette påleggene.

Dersom brudd på regelverket ikke blir rettet innen denne fristen, kan Fylkesmannen i Agder vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner går fram av den vedlagte tilsynsrapporten.

Med hilsen

Tore K. Haus (e.f.)
 utdanningsdirektør

Elisabeth Attramadal
 seniorrådgiver
 Utdanning- og barnevernsavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Gjerstad kommune	Rector Abel skole	Gjerstadveien 1335	4980	GJERSTAD
Risør kommune	Leder PP-tjenesten	Postboks 158	4952	RISØR

E-postadresse:
fmagpost@fylkesmannen.no
 Sikker melding:
www.fylkesmannen.no/melding

Postadresse:
 Postboks 788 Stoa,
 4809 Arendal

Besøksadresse Arendal:
 Ragnvald Blakstads vei 1
 Besøksadresse Kristiansand:
 Tordenskjoldsgate 65

Telefon: 37 01 75 00
www.fylkesmannen.no/agder
 Org.nr. 974 762 994

Fylkesmannen i Agder

TILSYNSRAPPORT

Spesialundervisning Felles nasjonalt tilsyn 2019

Gjerstad kommune – Abel ungdomsskole

TIL: Gjerstad kommune v/rådmannen

VÅR REFERANSE: 2019/392

KONTAKTPERSON I KOMMUNEN:
Rådmann Torill Neset

FYLKESMANNENS TILSYNSGRUPPE:
Elise Marie Kringen
Line Duesund Svendsen
Elisabeth Attramadal, tilsynsleder

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Kapittel 1. Innledning	4
Kapittel 2. Om tilsynet med Gjerstad kommune – Abel ungdomsskole	5
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	5
2.2 Tema for tilsynet	5
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	6
Kapittel 3. Vurdere behovet for spesialundervisning	6
Kapittel 4. PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger og hjelpe skolen med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov	9
4.1. Sakkyndig vurdering	9
4.2.	23
PPT skal hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov	23
5. Kommunens ansvar for å fatte vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning....	25
5.1 Vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning	25
6. Kommunens ansvar for å planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen	38
6.1 Planlegge spesialundervisningen	38
6.2 Gjennomføre og følge opp spesialundervisningen	45
7. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd	59
7.1 Tilsynet omfatter skoleeiers system	59
8. Forhåndsvarsel om vedtak	63
9. Kommunens rett til innsyn i sakens dokumenter	64
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	65

Sammendrag

Tema og formål

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med Gjerstad kommune som del av felles nasjonalt tilsyn 2019 på temaet spesialundervisning.

Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å bidra til at elever får et godt utbytte av opplæringen. For å sikre at dette gjelder for alle elever, er elever med behov for særskilt tilrettelegging gitt egne rettigheter i opplæringsloven.

Tilsynet skal kontrollere at kommunen som skoleeier oppfyller kravene i regelverket når det gjelder

- å vurdere om elever har behov for spesialundervisning
- sakkyndige vurderinger fra PPT og PPT sitt ansvar for å hjelpe skolene med kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov
- å fatte vedtak om spesialundervisning
- å planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen

Gjennomføring

Tilsynet ble åpnet gjennom brev 09.01.2019. Det ble gjennomført formøte med skoleeier og skoleledelse 29.01.2019 og stedlige intervjuer 8.-9. mai 2019. Foreløpig rapport ble oversendt kommunen 04.12.2019 med påfølgende sluttmøte 09.01.2020

Avdekkede brudd på regelverket

Tilsynet har avdekket brudd på regelverket. Begrunnelse for hvorfor Fylkesmannen mener regelverket ikke er oppfylt framgår under det enkelte kontrollpunktet i rapporten.

Status på rapporten og veien videre.

Gjerstad kommune har imøtegått Fylkesmannens konklusjoner i den foreløpige tilsynsrapporten på flere punkter. Kommunens tilsvarende ble oversendt Fylkesmannen 15.01.2020. Kommunens anførsler er tatt med i Fylkesmannens vurdering av de enkelte kontrollpunktene som følger av denne endelige tilsynsrapporten.

Vi gjør oppmerksom på at tilsynsrapporten er avgrenset til tilsynstemaet, og er ikke en uttømmende tilstandsvurdering av kommunens øvrige virksomhet.

Kapittel 1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 09.01.2019 tilsyn med spesialundervisning i Gjerstad kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Abel ungdomsskole og på skoleeiernivå.

Tilsynet er en del av et felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet som gjennomføres i perioden 2018 – 2021.

Tema for dette tilsynet er elever med behov for spesialundervisning og deres rettigheter, jf. opplæringsloven kapittel 5 og opplæringsloven § 13-10.

Formål med tilsynet

Formålet med tilsynet er å sikre at *alle elever*, også de elevene med behov for spesialundervisning, får tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Tema for tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder å

1. Vurdere behov for spesialundervisning, herunder
 - a. undervisningspersonalets plikt til systematisk og løpende vurdere om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen
 - b. skolens plikt til å vurdere arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen
 - c. Rutiner for vurdering av behov for spesialundervisning og læreres meldeplikt til rektor
2. Utarbeide sakkyndige vurderinger og hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen, herunder
 - a. utarbeide sakkyndige vurderinger
 - b. hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov.
3. Fatte vedtak om spesialundervisning, herunder
 - a. fatte vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning
 - b. oppfylle kravene til enkeltvedtak
4. Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen, herunder
 - a. planlegge spesialundervisningen
 - b. gjennomføre og følge opp spesialundervisningen

Skoleeier har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne tilsynsrapporten. Tilsynet har omfattet skoleeiers forsvarlige system for å vurdere og følge opp regelverket.

Tilsynet har avdekket brudd på regelverket. I denne tilsynsrapporten er det på grunn av den pågående situasjonen med korona-smitte, **ikke fastsatt endelig frist for retting** av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. Fylkesmannen vil på et senere tidspunkt i samarbeid med kommunen vurdere tidsrommet kommunen vil kunne trenge

for å rette påleggene. Et eventuelt senere pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI. Dette vil kun være aktuelt dersom ikke påleggene blir rettet opp innen den avtalte fristen.

I kommunens tilsvare i brev av 15.01.2020 etter foreløpig rapport, er det flere kommentarer knyttet til Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner i tilsynet. Det blir pekt på at det har tatt svært lang tid mellom det stedlige tilsynet fram til foreløpig rapport har foreligget. I mellomtiden er kommunens tre skoler slått samme til en. Det er tilsatt skolefaglig rådgiver på skoleeieinivå og det blir vist til at det i den forbindelse også er utarbeidet endrede rutiner og praksis på flere av de områdene som er omtalt i den foreløpige tilsynsrapporten. Dette ble også løftet fram på slutt møte med Fylkesmannen i januar 2020.

Fylkesmannen beklager at det på grunn av uforutsette hendelser har tatt lang tid før foreløpig rapport ble oversendt, noe vi også har orientert kommunen om underveis. I slutt møtet orienterte Fylkesmannen videre om at kommunens nye rutiner og praksis ville bli vurdert på nytt i utarbeidelsen av den endelige rapporten.

Kommunens anførsler og Fylkesmannens vurdering av endrede rutiner / praksis går fram av de enkelte kontrollpunktene i rapporten.

Kapittel 2. Om tilsynet med Gjerstad kommune – Abel ungdomsskole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlig tilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er spesialundervisning. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen, herunder spesialundervisningen.

Hovedpunktene i denne foreløpige tilsynsrapporten omfatter:

- vurdering av tilfredsstillende utbytte og behov for spesialundervisning
- sakkyndig vurdering og hjelp fra PPT til å utvikle kompetanse
- vedtak om spesialundervisning
- planlegging og oppfølging av spesialundervisning

Regelverket er gitt for å sikre at alle elever får realisert sine muligheter og får forsvarlig utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Gjerstad kommune ble åpnet gjennom brev 09.01.2019. Skoleeier er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon og egenerklæring for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger bygger på innsendte egenvurderinger, intervjuer med rådmann, skoleledelse, lærere og assistenter ved Abel ungdomsskole samt intervju med PPT-leder og rådgivere, samtaler med elever og foresatte samt gjennomgang av innsendt dokumentasjon, opplysninger på skolen hjemmeside og tilgjengelig statistikk. Se vedlegg.

Kapittel 3. Vurdere behovet for spesialundervisning

Fylkesmannen har undersøkt om Gjerstad kommune sørger for at Abel ungdomsskole sikrer at den enkelte elevs utbytte av opplæringen blir systematisk vurdert og fulgt opp, jf. opplæringsloven §§ 1-3, 5-1, 5-4 og 5-5 og forskrift til opplæringsloven § 3-11.

Kontrollpunkt med rettslige krav og Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er som følger:

3.1

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Rettslig krav

Læreren skal, som en del av undervisningsvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Skolen har lagt fram rutinebeskrivelsen *Spesialpedagogiske rutiner, Abel ungdomsskole*. Her går det fram at dersom kontaktlærer eller faglærer har en bekymring for en elev enten faglig eller psykososialt, skal de dokumentere, observere og kartlegge samt vurdere resultater på nasjonale prøver. De skal også gjennomføre en samtale med eleven om bekymringen. Deretter skal spespedkoordinator kontaktes for ytterligere kartlegginger og samtaler om situasjonen, før rektor og de foresatte blir informert og saken eventuelt blir løftet opp på møte i skolens ressursteam.

Det støttes av intervjuene at rutinen er kjent og i bruk. Det blir også vist til klassemøter/trinnmøter der lærere drøfter elevenes læring og der rektor deltar en gang i halvåret på hvert av trinnene. Inspektør deltar også jevnlig på slike møter. Lærere peker på at manglende utbytte kan gi seg uttrykk i manglende læringsmotivasjon og at når elever ikke presterer på forventet nivå, blir det igangsatt videre testing og kartlegginger, blant annet M-prøver. Det blir også generelt gjennomført ulike tester gjennom året for å sikre at elevene mestrer læringsarbeidet.

I etterkant av nasjonale prøver benytter lærerne det analyse-materiellet som Utdanningsdirektoratet har utarbeidet. Slik kan læreren oppdage om noe lærestoff må gjennomgås bedre, eller om det er elever som strever med spesielle utfordringer.

Fylkesmannens vurdering er at skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å avdekke om elevene har tilfredsstillende utbytte.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

3.2

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor ordinær opplæring.

Rettslig krav

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Framgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det går fram av intervjuene at når læreren er bekymret for den faglige utviklingen, snakker læreren med eleven for å finne ut bakgrunnen for vanskelighetene. Lærerne konfererer også med hverandre for å løse læringsutfordringer. Lærere vi intervjuet mente økt pedagogtetthet i flere av fagene, ga gode muligheter for å jobbe med ulike arbeidsmåter og gi elever som strever tettere oppfølging i perioder, særlig i basisfagene. Det er tre pedagoger i basisfag, som gjør det lettere å følge opp den enkelte elev. Noen ganger blir det delt opp i større grupper og pedagogene blir fordelt på disse, for å gjøre undervisningen mer dynamisk og fleksibel. Med denne type fleksibilitet kan også elever som har vært syke lett få ekstra hjelp til å hente seg inn.

Andre tiltak kan være ulike former for intensivkurs, for eksempel mattekurs, på bakgrunn av samtykke med foresatte og dokumentert i et *styrkings-dokument*. Elever kan også for eksempel få individuell hjelp av fagarbeider med å forstå tekster mm. PPT kan også komme med tips og råd som prøves ut. Lærerne har ifølge intervjuene tett samarbeid med foreldrene og eleven selv og tilstreber å være fleksible med hensyn til elevens ønske. Det kom også fra i intervjuene at elever som hadde vanskeligheter med å uttrykke seg skriftlig, kunne bli vurdert muntlig på prøver i muntlige fag.

Praksisen er nedfelt i skolens rutinebeskrivelse *Spesialpedagogiske rutiner, Abel ungdomsskole*.

Fylkesmannen vurderer at økt pedagogtetthet i klassen kan gi større muligheter for å tilpasse undervisningen og gi større mulighet for tidlig å fange opp elever som strever og at lærerne utnyttet denne muligheten gjennom en variert og tilpasset undervisning. Vi

mener det er sannsynliggjort at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø rutinemessig blir vurdert og at tiltak blir iverksatt innenfor ordinær undervisning.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

3.3

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

Rettslig krav

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Ved bekymringer knyttet til en elev sitt læringsutbytte, skal kontaktlærer/faglærer dokumentere situasjonen gjennom observasjon og kartlegging og melde bekymringen til spespedkoordinator som orienterer rektor. Dette følger av skolens rutinebeskrivelse *spesialpedagogiske rutiner*. Henvisning til PPT blir vurdert i samarbeid i skolens ressursteam.

Ressursteam kan drøfte saken anonymt eller ved navn. Når bekymringen skal drøftes ved navn, blir det innhentet samtykke fra foreldre, siden helsesøster også deltar i teamet. Det blir vist til at læreren som «eier» bekymringen og/eller kontaktlærer møter når «deres» elev skal drøftes.

Etter foreløpig rapport er det fra skolen presisert at det fra høsten 2019 er utarbeidet og tatt i bruk nye rutiner for møter i ressursteam ved den nye 1.-10. skolen. I mal for melding av sak til ressursteam går det fram at elev og foresatt både kan uttale seg i forkant av, og eventuelt selv delta i, møtene. Skolen har også utarbeidet en egen rutine for samarbeidsmøter med foresatte og PPT i forkant av ny/fornytt sakkyndig vurdering. PPT er tilstede ved skolen en dag i uka. Skolen har fått tilknyttet to PPT-rådgivere som er med i ressursteam og som også er med og utarbeider tiltak skolen prøver ut før en eventuell henvisning.

Fylkesmannen vurderer skolens rutiner og praksis å være egnet til å sikre at bekymringer for læringsutbytte blir vurdert og meldt til rektor. Det gikk også fram av intervjuene at rutinen var kjent og i bruk.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Kapittel 4. PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger og hjelpe skolen med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov

4.1. Sakkyndig vurdering

Fylkesmannen har undersøkt om Gjerstad kommune sørger for at det blir utarbeidet en sakkyndig vurdering av de særskilte behovene til eleven før det fattes vedtak om spesialundervisning, jf. opplæringsloven §§ 5-3 og 5-4 og Barnekonvensjonen artikkel 12.

Kontrollpunkt med rettslige krav, Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er som følger:

4.1.1

PPT skal utarbeide sakkyndige vurderinger i de tilfellene opplæringsloven krever det

Rettslig krav:

PPT skal utarbeide en sakkyndig vurdering i alle tilfeller der de mottar henvendelser om elever som kan ha rett til spesialundervisning. Dette gjelder uavhengig av om det er skolen, eleven eller foreldrene som har uttrykt et ønske om spesialundervisning. Den sakkyndige vurderingen er en forutsetning for at skolen skal kunne vurdere om vilkårene for spesialundervisning er oppfylt og fatte vedtak. Dette innebærer at dere skal utarbeide en sakkyndig vurdering selv om dere mener eleven ikke har behov for spesialundervisning.

Rettslig grunnlag: opplæringsloven § 5-3.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Vi har mottatt mal for sakkyndig vurdering. I malen går det fram at PPT skal tilrå og anbefale om en elev trenger spesialundervisning.

Alle framlagte vedtak om spesialundervisning har sakkyndig vurdering som grunnlag.

Vi har ikke mottatt eksempler på sakkyndige vurderinger som har anbefalt at eleven ikke skal få spesialundervisning. På forespørsel til skolen viser rektor til at det på nåværende ungdomstrinn har det hittil ikke vært tilfeller der PPT har konkludert med at eleven ikke har behov for spesialundervisning. Rektor har imidlertid opplyst om det etter sakkyndig tilråding har vært fattet avslagsvedtak på barnetrinnet. Vi har likevel ikke innhentet dokumentasjon fra barnetrinnet, siden tilsynet kun har omfattet ungdomstrinnet.

Det er skolens ressursteam som sender henvisninger til PPT med samtykke fra foreldre. PPT deltar også jevnlig i ressursteamet og kan vurdere henvisning, eller be skolen iverksette ytterligere kartlegginger og prøve ut tiltak innenfor den ordinære opplæringen.

Rutinebeskrivelse for PPT revidert 29.11.2018 fastsetter at *når foreldre ber om spesialpedagogisk hjelp, skal det automatisk gjøres en sakkyndig vurdering av barnets behov for slik hjelp*. Det går ikke eksplisitt fram at det samme gjelder for spesialundervisning, men PPT-leder bekrefter i telefonhenvendelse at det samme gjelder for skole og at rutinebeskrivelsen vil bli oppdatert på dette punktet.

Det blir også bekreftet i intervju at skolen alltid henviser til PPT når foreldrene eller eleven selv ønsker det, også i tilfeller der ressursteamet eller PPT ikke anbefaler utredning.

Fylkesmannen mener på bakgrunn av ovennevnte at det er sannsynliggjort at PPT er utarbeider sakkyndig vurdering der loven krever det.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

4.1.2

Får elevene gi uttrykk for sin mening når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning?

Rettslig krav:

Eleven må få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, hva saken gjelder, hvorfor og hvordan PPT vil gjennomføre samtalen. PPT må tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen, slik at eleven ikke opplever samtalen som en byrde og eleven får muligheten til å uttrykke sitt syn på saken. PPT kan ikke forvente at eleven bruker voksne begreper eller faguttrykk. Dersom eleven har spesielle utfordringer knyttet til kommunikasjon, må PPT tilrettelegge slik at eleven allikevel får gi uttrykk for sine synspunkter. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-4 tredje ledd og barnekonvensjonen artikkel 12.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det går fram av egenvurderingen at det er blitt større fokus på at elever skal bli gitt anledning til å uttrykke sin mening i forbindelse med utredning og vurdering.

Det følger av intervjuene at det tidligere ikke har vært rutine for å tilby eleven å uttrykke sitt syn, men at praksisen nå er å legge til rette for dette.

De seneste eksemplene på sakkyndig vurdering viser også tydeligere at PPT har gitt eleven mulighet til å gi uttrykk for sitt syn på saken. Det er også eksempler på at det i den sakkyndige vurderingen er konkret referert til hva eleven har gitt uttrykk for.

Vi mener derfor at det er sannsynliggjort at PPT gir eleven mulighet til å uttrykke sitt syn i forbindelse med utarbeiding av de sakkyndige vurderingene.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

4.1.3

Får foreldrene til elevene uttale seg når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning?

Rettslig krav:

Foreldrene til elever under 18 år skal få uttale seg når dere utreder og vurderer behovet for spesialundervisning.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-4 tredje ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I egenvurderingene blir det vist til at det i forbindelse med henvisning alltid gjennomføres en førstegangssamtale med foresatte. Dette går også fram av PPT sin interne prosedyrebeskrivelse.

Framlagt mal for sakkyndig vurdering viser at informasjon fra foresatte/elev skal innhentes. I de nyeste eksemplene på sakkyndige vurderinger blir det også referert til hva elever og foreldre har lagt fram, blant annet hva eleven mener om å gå ut av klassen, være i gruppe, faglige interesser m.m. Det blir også gitt mulighet for foreldre til å gi innspill til endringer eller tilleggssopplysninger i den sakkyndige vurderingen når denne foreligger.

Det støttes av intervjuene at PPT rutinemessig har samtaler med foreldre både fra oppstart og underveis, og dokumenterer samtalen i journalnotat. Det blir pekt på at det tidligere i liten grad har vært referert til foresattes syn på saken i selve den sakkyndige vurderingen. Det er nå større fokus på å synliggjøre innspillene.

Fylkesmannen legger til grunn at PPT nå har utarbeidet tydeligere rutiner for å gi foreldrene til eleven mulighet til å uttale seg og for å synliggjøre synspunktene, noe som også går fram av de sist utarbeidede sakkyndige vurderingene. Vi mener derfor det er sannsynliggjort at PPT sin praksis nå oppfyller kravet til å gi foreldrene anledning til å uttale seg.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

4.1.4

Når PPT vurderer og anbefaler tilbud om spesialundervisning, legger PPT

- a. vekt på synspunktene til elever under 15 år i samsvar med elevenes alder og modenhet?**
- b. stor vekt på synspunktene til elever over 15 år og foreldre til elever under 18 år?**

Rettslig krav

Når det gjelder elever under 15 år skal dere vektlegge elevenes syn i samsvar med alder og modenhet. Dere skal legge stor vekt på synspunktene til elever over 15 år og på synspunktene til foreldrene til elever under 18 år. De sakkyndige vurderingene må vise hvordan dere har vektlagt foreldrenes og elevenes synspunkter.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-4 tredje ledd og barnekonvensjonen artikkel 12.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I den foreløpige rapporten gikk det fram at PPT selv mente de kunne bli bedre på å synliggjøre elevens synspunkter på opplæringen.

I årshjul vedr rutiner og prosedyrer ved PPT's sakkyndighetsarbeid framgikk det mal for elevsamtale og et skjema for elevens «selvrapport». Fylkesmannen kunne ikke se at det var beskrevet nærmere hvordan og når i prosessen dette skulle gjennomføres, ansvar for at malene ble utfylt og i hvilken sammenheng opplysningene skulle inngå i.

Det framgikk også i liten grad i de framlagte sakkyndige vurderingene hvordan PPT hadde vektlagt synspunkter fra elever og foreldre.

Opplysninger om hvordan foreldre opplever situasjonen og deres formidling av hva eleven selv opplever, gikk i noen grad fram av de framlagte sakkyndige vurderingene.

Det var imidlertid uklart hvordan disse synspunktene ble vurdert opp mot PPT sitt faglige skjønn og hvor stor vekt PPT la på synspunktene i sin konklusjon.

I tilsvar til foreløpig rapport blir det vist til at PPT nå har jobbet mye med å få fram elevens og foresattes stemme i sakkyndig vurdering og selv opplever at dette er blitt tydeligere. Det blir pekt på at PP-rådgiver nå gjennomfører elevsamtaler og i samarbeidsmøter gir foresatte anledning til å uttale seg om hvordan de opplever at deres barn jobber best. Utkastet til sakkyndig vurdering blir sendt hjemmet til gjennomlesing. Eleven og foreldrene har da en tidsavgrenset periode til å komme med innspill, spørsmål og avklaringer til PPT før den endelige sakkyndige vurdering blir oversendt skolen. Synspunktene blir dokumentert gjennom referater fra skolen og notater hos PPT. Det er lagt fram ny mal for sakkyndig vurdering og eksempel på siste sakkyndige vurdering til Abel skole.

Fylkesmannen har vurdert innholdet i ny mal og eksempel på ny utfylt sakkyndig vurdering.

I malen går det fram at PPT skal *innhente* informasjon fra eleven og foreldrene til eleven. Vi kan ikke se at malen angir et skille mellom det som elev og foreldre eventuelt måtte mene og hva som er det faglige skjønnnet til PPT etter det som PPT har utredet.

Vi presiserer at eventuelle synspunkter fra eleven skal *vektlegges* ut fra dennes alder og modenhet, men at disse synspunktene i noen tilfeller vil kunne overprøves av det faglige skjønnnet.

Det går fram av seneste framlagte eksempel på sakkyndig vurdering at PPT er blitt tydeligere på å innhente elevens synspunkter og beskrive dette i den sakkyndige vurderingen. Vi kan likevel ikke se *hvilken vekt* PPT har lagt på synspunktene sammenlignet med sin egen faglige vurdering.

Vi vurderer det derfor fortsatt uklart hva PPT ut fra foreliggende opplysninger faktisk har vektlagt som grunnlag for sin konklusjon/tilråding i den sakkyndige rapporten.

Vår opprettholder derfor vår konklusjon om at PPT ikke i tilstrekkelig grad har synliggjort hvilken vekt de har lagt på synspunktene fra elev og foreldrene i sin vurdering.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

4.1.5

Opplyser PPT sakene så godt som mulig før de utarbeider sakkyndige vurderinger?

Rettslig krav

Dere skal foreta en helhetlig utredning av eleven der dere ser på forhold knyttet til både eleven og opplæringssituasjonen, jf. opplæringsloven § 5-3 og forvaltningsloven § 17. På bakgrunn av informasjonen og materialet som kommer fra skolen, må dere vurdere om dere må innhente flere opplysninger, og om dere må gjøre egne undersøkelser. Dere må bruke ulike kilder og metoder i arbeidet med å utrede elever. Dere har plikt til å innhente alle opplysninger som trengs før dere gjør den sakkyndige vurderingen.

Innhenting av informasjon må omfatte både forhold knyttet til den enkelte eleven og opplæringssituasjonen. Dere må samarbeide med skolen i forbindelse med dette.

Når det gjelder friskoler som skal drive opplæringen etter en alternativ pedagogikk eller en annen læreplan enn LK06, må dere sette dere inn i hvordan pedagogikken eller læreplanen påvirker opplæringen.

Samlet sett skal informasjonen gi dere mulighet til å utrede elevens lærevansker og andre forhold som er viktige for opplæringen, og hvilket opplæringstilbud eleven trenger. Dersom dere ikke har fagkompetanse i en sak, må dere hente inn utredninger fra andre.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-3 og forvaltningsloven § 17.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av egenvurderingen følger det at PPT, når de mottar utfylt henvisningsskjema, alltid vurderer om de har tilstrekkelig informasjon, eller om de må innhente ytterligere dokumentasjon fra andre instanser etter samtykke.

I forbindelse med henvisning krever PPT at skolen utarbeider en pedagogisk rapport vedlagt oppdaterte kartleggingsprøver. Skolen må også si noe konkret om egen praksis og hva som er utfordrende og som krever eventuell spesialundervisning. Skolen må også beskrive hvordan den ordinære opplæringen er organisert, som grunnlag for PPT sine vurderinger av elevens eventuelle behov for spesialundervisning. Det inngår også i PPT sin mal for henvisninger at skolen må gi slike opplysninger.

Det går fram av rutinebeskrivelser og intervju at det alltid blir gjennomført oppstartsmøter og samarbeidsmøter både med lærere og foreldre i forbindelse med en henvisning. Det kan også bli gjennomført egne samtaler med eleven. Det går fram av intervju at PPT gjennom å delta i skolens ressursteam også sikrer at de er kjent med utfordringsbildet skolen har til enhver tid. Det er også rutine for – etter samtykke – å innhente opplysninger fra andre linjetjeneste i de tilfellene PPT ønsker å belyse saken ytterligere.

Vi har merket oss at det ikke går fram av eksemplene på sakkyndige vurderinger at PPT selv har observert elever i opplæringssituasjonen. Vi peker i den forbindelse på at det er viktig at PPT gjør selvstendige vurderinger av hvordan opplæringen foregår og ikke kun basere seg på opplysningene fra skolen og eventuelt eleven selv. Vi mener likevel at rutinen der PPT deltar i skolens ressursteam kan gi tilstrekkelige opplysninger om opplæringen til å gjøre vurderinger angående behovet for spesialundervisning.

På bakgrunn av egenvurderinger, rutinebeskrivelser og intervjuer, mener Fylkesmannen det er sannsynliggjort at PPT sørger for å opplyse saken tilstrekkelig i forbindelse med utarbeiding av sakkyndige vurderinger.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

4.1.6

Utarbeider PPT sakkyndige vurderinger så snart som mulig?

Rettslig krav

Den sakkyndige vurderingen er en del av kommunens saksforberedelse før vedtak om spesialundervisning. Kommunens pedagogisk-psykologiske tjeneste (PPT) må derfor utarbeide den sakkyndige vurderingen så snart som mulig etter at henvisningen er mottatt, jf. forvaltningsloven § 11a. Hva som er så snart som mulig, vil variere fra sak til sak. Dere må vurdere det konkret og individuelt ut fra hensynet til forsvarlig saksbehandling, sakens omfang, kompleksitet og tilgjengelige ressurser. For elever som allerede har spesialundervisning, må dere som hovedregel utarbeide den sakkyndige vurderingen tidsnok til at skolen kan fatte vedtak og lage IOP før nytt skoleår.

Økonomiske og kapasitetsmessige årsaker er som hovedregel ikke en gyldig grunn til at det tar lang tid å utarbeide en sakkyndig vurdering. I unntakstilfeller kan kravet være oppfylt selv om utredningene tar lengre tid enn det som er vanlig, for eksempel fordi PPT mottar uvanlig mange henvisninger. Kapasitetsmessige utfordringer som oppstår gjentatte ganger, eller som er av lengre varighet, vil ikke være en gyldig til at det tar lang tid å utrede saken.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

PPT leder viser i egenvurderingen til at lang saksbehandlingstid som hovedregel kun gjelder i påvente av at eleven skal utredes ytterligere, for eksempel gjennom videre henvisning til 2. linjetjenesten.

Det kommer likevel fram at tjenesten kan være sårbar når det gjelder sykefravær, siden det er for liten kapasitet til å overta andres påbegynte saker ved fravær. Dette kan da medføre lengre saksbehandlingstid i den aktuelle saken. Sårbarhet på bakgrunn av lav bemanning blir også løftet fram i intervjuene.

PPT rapporterer rutinemessig slike avvik til vertskommunen Risør. Vi bemerker derfor at vertskommunemodellen kan gjøre det sårbart, på bakgrunn av at Gjerstad kommune fortsatt vil ha ansvar for å sikre tilstrekkelig kapasitet i PPT-tjenestene i sin kommune.

Det går fram av intervjuene at det ikke er rutine for å legge en midlertidig vurdering til grunn for et tidsbegrenset enkeltvedtak mens ytterligere kartlegginger og utredninger foretas. I slike situasjoner veileder PPT skolen på tiltak som kan gjennomføres i den ordinære opplæringen for å hjelpe eleven så godt som mulig i ventetiden.

På ungdomstrinnet, som vi har undersøkt, har de fleste elevene henvisninger (førstegangshenvisninger) som kan ligge langt tilbake i tid.

Vi har forstått det slik at det ikke er rutine for å henvise eleven formelt på nytt når sakkyndige vurderinger/vedtak utløper, men at behov for oppdatert sakkyndig vurdering blir vurdert i møter med skole, PPT og foresatte og gjennom møter i skolens ressursteam. Dette går blant annet fram i brev av 07.12.2018 fra PPT til skolene (endringer i PP-tjenesten sitt årshjul når det gjelder fornyet sakkyndig vurdering og sakkyndig vurdering ved overganger).

Det er derfor vanskelig for oss å gi en fullstendig vurdering av PPT sin behandlingstid fra henvisning til sakkyndig vurdering foreligger.

Vi vurderer likevel at skolens og PPT sin praksis vil kunne sikre at elever som trenger spesialundervisning får utarbeidet sakkyndig vurdering i rimelig tid etter at eleven er

henvist, og tidsnok til at skolen kan fatte vedtak og lage IOP før nytt skoleår. Vi anbefaler imidlertid å angi dato for ny henvisning i den sakkyndige vurderingen.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

4.1.7

Gjør de sakkyndige vurderingene rede for hvilket utbytte elevene har av den ordinære opplæringen, elevenes lærevansker og andre forhold av betydning for opplæringen og hvilke muligheter elevene har innenfor ordinær opplæring, og gir de en anbefaling om elevenes muligheter i ordinær opplæring?

Rettslig krav

Dere må gjøre rede for hvilket utbytte eleven får av opplæringen, sett i forhold til den kompetansen dere kan forvente at eleven skal ha etter læreplanene. Dette gjelder både den kompetansen som fremgår av den generelle delen av læreplanene skolen skal følge, og den kompetansen som er uttrykt gjennom kompetansemålene i læreplanene for fagene. For å kunne gjøre rede for elevens utbytte av den ordinære opplæringen, må dere vite hvilke læreplaner eleven skal følge, og hva som er innholdet i læreplanene. Dere må også ha kjennskap til det lokale arbeidet med læreplanene.

Dere må gjøre rede for hvilke særlige vansker og behov eleven har, som har betydning for elevens læring og utvikling. Dere må få frem hva som er elevens kompetanse, både de sterke og de svake sidene. For at dere skal kunne anbefale hvilket opplæringstilbud eleven trenger, må dere få frem hva som er elevens læringspotensial og utviklingsmuligheter.

Dere må se på hvilke tilpasninger og tilrettelegginger eleven har behov for, og om dette er noe skolen kan gjøre innenfor rammene av den ordinære opplæringen. Dere må få frem om eleven kan få bedre utbytte av opplæringen ved at skolen gjør endringer i for eksempel innholdet i opplæringen, organiseringen av opplæringen eller hvor mye oppfølging eleven får.

Dere skal anbefale hvordan skolen kan tilpasse den ordinære opplæringen slik at eleven kan få bedre utbytte av opplæringen. Anbefalingene kan handle om for eksempel tilpasninger av arbeidsmåter, vurderingspraksis, innhold, metoder, organisering, læringsmiljø og struktur. Så langt det er egnet til å dekke elevens behov, skal dere anbefale tilpasninger som gir god klasse- eller gruppetilhørighet.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven 5-3 andre ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I egenvurderingen viste PPT til at utbytte av den ordinære opplæringen, lærevansker og andre forhold av betydning for opplæringen samt elevens muligheter innenfor den ordinære opplæringen skal inngå i sakkyndige vurderinger.

Når elevens realistiske opplæringsmål avviker fra trinnets kompetansemål skal PPT anbefale spesialundervisning og det ble pekt på viktigheten av å kjenne til læreplanen når disse vurderingene skal foretas.

PPT viste til at den sakkyndige vurderingen skal inneholde en beskrivelse av tiltak både på systemnivå og individnivå på bakgrunn av opplysninger fra skolen, eventuelle tidligere sakkyndige vurderinger, samtale med elev og foreldre, drøftinger fra samarbeidsmøter,

eventuell informasjon fra andre instanser og PPT sin egen utredning/kartlegging, som beskrevet i mal for sakkyndige vurderinger.

Det gikk videre fram av malen at PPT skal ha drøftet med rektor / spespedkoordinator om hvordan skolen kan ivareta elevens opplæring og at PPT skal gi en beskrivelse av elevens aktuelle opplæring og rammefaktorer knyttet til klassen. PPT skal også beskrive hvilke tiltak skolen har igangsatt innenfor rammen av den ordinære opplæringen.

Det gikk fram av de framlagte eksemplene på sakkyndige vurderinger at PPT har innhentet opplysninger fra skole, foresatte og noen ganger eleven selv.

Fylkesmannen forstod det likevel slik at PPT hovedsakelig la skolens beskrivelse av hvordan den ordinære opplæringen ble gjennomført til grunn i sin konklusjon/tilråding, uten at de selv hadde observert eller gjort en egen vurdering av situasjonen. Vi mente derfor at det ikke var sannsynliggjort at PPT hadde lagt et selvstendig faglig skjønn til grunn i vurderingen av elevens utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.

PPT har høsten 2019 gjort endringer i malen for å tydeliggjøre sin egen vurdering av de samlede opplysningene i saken. Blant annet skal det i punktet *PPT sin oppsummering etter utredning* komme tydelig fram hva som er utredning og hva som er oppsummering og vurdering.

Fylkesmannen har vurdert innholdet i ny mal og nytt eksempel på utfylte sakkyndige vurderinger.

Vi vurderer det fortsatt uklart hvordan PPT har sammenfattet opplysninger og uttalelser og vektet disse mot eget faglig skjønn. *Oppsummering etter utredning* mangler fortsatt slik vi ser det en synliggjøring av den faglige begrunnelsen for hvorfor PPT mener elevens behov for tilrettelegging er slik det framgår av konklusjonen.

Det kan for eksempel framstå som motstridende opplysninger i eksempel vurderingen at *i de øvrige fagene [utover norsk, matematikk og engelsk] vil eleven kunne følge trinnets kompetansemål og ha tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen ...* mens det et annet sted går fram at *dyslektiske vansker og ... utfordringer knyttet til arbeidsminne og oppmerksomhet vil påvirke all teoretisk innlæring på skolen ...*

PPT anbefaler videre at man setter av tid hver uke og da gjerne på liten gruppe hvor hovedfokus skal være muntlig gjennomgang av temaer, begrepsavklaring, konkretisering av arbeidsoppgaver/innleveringer og leksehjelp. Det går ikke nærmere fram en vurdering av hvilke konsekvenser denne tidsbruken vil medføre, for eksempel om det vil påvirke elevens fag- og timefordeling i andre fag.

Under *informasjon fra skole* er beskrivelsen i hovedsak knyttet til elevens måloppnåelse og mestring. Det går i liten grad fram hvordan den ordinære opplæringen foregår i praksis og hvilke tilpasninger som er gjort i klasseundervisningen for å bedre utbyttet.

Det går fram opplysninger om at eleven får *tilrettelegging i mindre gruppe i bestemte fag*. Vi kan derimot ikke se at det er vurdert hvordan denne tilretteleggingen påvirker elevens utbytte eller om dette i realiteten innebærer avvik fra organisering eller fag- og timefordeling.

I beskrivelsen er det i første rekke organisering som er omtalt. Det går i liten grad fram vurderinger rundt hvilken undervisningspraksis som vil kunne gi eleven tilfredsstillende utbytte.

Manglende tydeliggjøring av hvordan *opplæringen foregår i praksis*, kan gjøre det vanskelig å forstå om PPT sine anbefalinger er knyttet til det skolen faktisk gjør – eller det PPT mener må på plass om eleven skal få økt utbytte.

Det er derfor avgjørende at PPT er kjent med hvordan den ordinære opplæringen gjennomføres i praksis, beskriver denne tydelig i den sakkyndige vurderingen og legger den til grunn i anbefalingen.

Vi vurderer fortsatt at sakkyndig vurdering ikke er tilstrekkelig klar med hensyn til angivelse av de konkrete forholdene knyttet til opplæringen som har betydning for elevens utbytte sammenholdt med elevens vansker, utfordringer og muligheter.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

4.1.8

Gjør de sakkyndige vurderingene rede for og gir en anbefaling om hvilke opplæringsmål som er realistiske for elevene

Rettslig krav:

PPT må gjøre rede for hvilke opplæringsmål det er realistisk for eleven å jobbe etter i de ulike fagene. På bakgrunn av redegjørelsen skal dere anbefale hva som vil være realistiske opplæringsmål.

Realistiske opplæringsmål kan enten være alle kompetansemålene i et fag, et utvalg av kompetansemålene, omformuleringer av kompetansemålene eller andre eller nye mål. For å kunne gjøre rede for og anbefale hva som er realistiske opplæringsmål, må PPT ha kjennskap til innholdet i læreplanene og skolens lokale arbeid med læreplanene.

Målene kan også omhandle kompetanse som er relatert til den generelle delen av læreplanen, og som ikke spesifikt går på fag. Det kan for eksempel dreie seg om holdninger, sosial utvikling eller sosiale ferdigheter. Det kan også dreie seg om mål knyttet til elever som har atferdsproblemer. Videre kan det være mål som innebærer ADL-trening, for eksempel trening i av- og påkledning, spising eller personlig hygiene.

PPT må gjøre vurderingen på grunnlag av elevens utbytte av den ordinære opplæringen, og hvilke lærevansker, læringsforutsetninger og utviklingsmuligheter eleven har. PPT må også se elevens kompetanse i forhold til den kompetansen andre elever på samme klassetrinn har opparbeidet seg og målene i læreplanene.

Dersom det er behov for større eller mindre avvik fra den læreplanen som skolen følger, må PPT synliggjøre avviket. Noen elever kan følge de ordinære læreplanene dersom de nødvendige ressursene stilles til rådighet, mens andre elever kan ha behov for avvik fra kompetansemålene i læreplanene. Vurderingen av fravær av opplæring knyttet til noen kompetansemål, er en skjønnsmessig vurdering som PPT må gjøre konkret for den enkelte eleven.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-3 andre ledd

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av egenvurderingene gikk det fram at PPT vurderer og anbefaler tiltak på individnivå og realistiske kompetansemål i fag.

Eksemplene på sakkyndige vurderinger vi mottok framstod imidlertid utydelige med hensyn til hva PPT vurderer som realistisk for eleven å oppnå – sett i henhold til de målene som læreplanen angir.

PPT gjorde i alle de sakkyndige vurderingene rede for hva som er elevens vansker. Det gikk imidlertid lite fram hva PPT mente vanskene vil medføre med tanke på hvilke mål som ville være realistiske å oppnå.

I mange tilfeller slo PPT kun fast at *eleven vil ikke kunne følge trinnets kompetansemål*, uten noen nærmere begrunnelse for hvilke mål i læreplanen PPT mener eleven ikke kan nå. Et eksempel kunne også være at PPT på generelt grunnlag konkluderte med at *eleven vil måtte jobbe mot mål etter 5.-7.trinn og mål etter 8.-10.trinn*, uten nærmere konkretisering på hva avvikene vil innebære i praksis i henhold til den kompetansen eleven skal oppnå, jf. kompetanseområdene slik de er beskrevet i læreplanen.

Vi vurderte at PPT i de sakkyndige vurderingene ikke i tilstrekkelig grad har begrunnet – eller tilstrekkelig angitt – avvik fra kompetansemålene og hva dette vil ha å si for elevens samlede opplæring ut fra den kompetansen som er realistisk for eleven å oppnå.

I tilsvar til foreløpig rapport, blir det vist til at PPT våren 2020 vil jobbe med å tydeliggjøre hvilke mål en elev må jobbe mot og når det eventuelt vil være behov for avvik. Malen i sakkyndig vurdering vil bli revidert i henhold til det nye læreplanverket. Det blir pekt på at skolene i distriktet jobber med implementering av den nye læreplanen (LK2020) og vil sørge for at malene tar høyde for endringene som kommer. Under dette punktet vil PPT vurdere kjerneelementer og grunnleggende ferdigheter for hvert enkelt fag, samt komme med pekere for hvilket trinn som skolen kan hente læreplanmålene fra. Der det er avvik fra læreplanmål for trinnet vil PPT beskrive hva som skal velges bort og hva som skal erstattes. Overordnet del av læreplanen blir en viktig del av arbeidet.

Fylkesmannen legger til grunn at kommunen og regionen nå arbeider med planleggingen av innføringen av Fagfornyelsen. Dette vil kunne innebære at avvik må beskrives og begrunnes på en annen måte enn tidligere.

Vi har også sett av ny framlagt sakkyndig vurdering at det er tydelig angitt at eleven kan følge læreplanmålene og ikke skal ha avvik fra disse, forutsatt den spesialundervisningen som er beskrevet i tiltakene.

Fylkesmannen har gjennomført veiledningsdag med PPT der blant annet disse forholdene ble løftet fram. Vi vurderer at ny praksis gjennom nye maler vil sannsynliggjøre at lovkravet nå blir oppfylt på dette punktet.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

4.1.9

Gjør de sakkyndige vurderingene rede for, og anbefaler hvilken opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud?

Rettslig krav:

PPT må anbefale hvor mange timer spesialundervisning elevene bør ha i de aktuelle fagene. Fag- og timefordelingen som skolen skal følge vil være et nyttig hjelpemiddel. Timene skal som hovedregel være i klokketimer.

For noen elever med atferdsvansker kan det være grunnlag for å gjøre unntak fra hovedregelen om at omfanget skal angis i timer. Dette kan være tilfellet hvis det er usikkert i hvor stort omfang eleven må tas ut av den ordinære opplæringen som følge av elevens atferd.

Det må gå fram om dere anbefaler ekstra lærerstøtte i klassen, opplæring i mindre grupper i større eller mindre del av tiden eller eneundervisning i større eller mindre del

av tiden. I særskilte tilfeller kan dere anbefale at eleven mottar opplæring på en annen arena, i større eller mindre del av tiden. Dere må få frem hvor mye tid dere anbefaler at eleven bruker på de ulike organisatoriske løsningene.

Ved gruppeundervisning kan det være aktuelt at dere uttaler dere om gruppens størrelse ut fra elevens behov. En gruppe må ikke være større enn at alle elevene i gruppen får et forsvarlig tilbud. Dere må også ta hensyn til gruppens sammensetning.

For at opplæringstilbudet skal være forsvarlig, må elever med spesielle opplæringsbehov ha omtrent de samme mulighetene som andre elever til å nå de målene som det er realistisk å sette.

PPT må beskrive eventuelle andre tilpasninger som dere mener eleven trenger for at opplæringen skal bli forsvarlig. Det kan for eksempel være at eleven trenger oppfølging av personer med spesiell kompetanse, for eksempel en logoped eller en spesialpedagog.

PPT må ta hensyn til hva som vil være elevens beste i vurderingene av hvilken opplæring som vil gi et forsvarlig opplæringstilbud.

Dere må vurdere fra sak til sak hvilke momenter som er aktuelle og hvor stor vekt de enkelte momentene skal ha i vurderingen.

Elevens syn på spesialundervisningen er svært viktig når dere vurderer hva som er til elevens beste.

Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-3 andre ledd og Barnekonvensjonen artikkel 3.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av egenvurderingene og intervjuene fulgte det at PPT opplyser om timetall i anbefalingen angitt som årstimer á 60 minutter. PPT viste til at de anbefaler hvordan spesialundervisningen bør organiseres *etter å ha hørt hva skolen tenker om organisering* og at de er *opptatt av at skolene styrker voksentetthet i klassen og at mest mulig kan foregå i klassen*, [men at] *der det ikke er til det beste for eleven, sier [PPT] noe om gruppe eller individuell tilrettelegging*. Når det gjelder ytterligere tilpasninger / tiltak som elevene måtte trenge, viste PPT til at de ofte foreslår tiltak sammen med foreldrene og eleven og skolen, knyttet til læringsmiljø/skolemiljø.

Når det gjelder hensynet til hva som vil være til elevens beste, svarte PPT i egenvurderingene at de tar hensyn til dette.

Det gikk fram av framlagt mal for sakkyndige vurderinger at PPT skal anbefale antall timer til spesialundervisning i årstimer á 60 minutter og fordelingen av timene på fag/situasjoner, fordeling av pedagogtimer og eventuell assistent samt hvordan undervisningen bør organiseres.

I foreløpig rapport kommenterte Fylkesmannen innholdet i de framlagte sakene som følger:

Timetall

Eksemplene på sakkyndige vurderinger gjør ikke alltid tilstrekkelig rede for hvorfor PPT mener det timetallet som blir angitt totalt vil gi eleven et forsvarlig tilbud. Det er i mange tilfeller uklart hva PPT har vektlagt i sin vurdering som grunnlag for sin konklusjon. Det er eksempler på at PPT har angitt timetall uten at disse er eksplisitt fordelt på fag. Det

kan også være vanskelig å se hvor stor del av faget som anbefales som spesialundervisning, da angivelse av timene ikke referer til antall timer i faget i henhold til fag- og timefordelingen på trinnet.

Organisering

Når det gjelder organiseringen, beskrives dette i de fleste eksemplene svært fleksibelt. Det kan for eksempel gå fram at PPT anbefaler at spesialundervisningen tilrås som en-til-en, i liten gruppe eller i klassen *utfra hva som gir best læringsutbytte*, uten at det er nærmere presisert hvilke situasjoner som skal ligge til grunn for valg av organisering. I en sakkyndig vurdering er det beskrevet at PPT sin anbefaling *bygger på informasjon om at skolen tilrettelegger for økt pedagogtetthet i basisfagene innenfor rammen av det ordinære opplæringstilbudet*. Det går ikke nærmere fram hva denne tilretteleggingen konkret vil innebære for denne eleven, eller hvordan spesialundervisningen skal samordnes med den ordinære opplæringen.

Kompetanse

Det er i noen eksempler på sakkyndig vurdering tatt stilling til hva slags kompetanse PPT mener bør være på plass, for eksempel *kompetanse på tilrettelegging ved ADHD og lærevansker*. I andre eksempler er ikke kompetanse omhandlet utover angivelse av pedagog og assistent. Vi vurderer derfor at PPT ikke systematisk tar stilling til hvilken kompetanse som vil gi grunnlag for en forsvarlig opplæring ut fra de behovene eleven har.

Vurdering av elevens beste

PPT skal i den sakkyndige vurderingen ha tatt stilling til hva som er elevens beste. Da vil disse momentene ofte være aktuelle:

- elevens syn på spesialundervisningen
- elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper
- familiemiljø og nære relasjoner
- beskyttelse, omsorg og sikkerhet
- sårbarhet eller sårbare situasjoner
- elevens rett til liv og utvikling
- elevens fysiske og psykiske helse
- elevens rett til utdanning

Denne listen er ikke fullstendig, men gir en oversikt over mulige momenter i vurderingen. PPT må vurdere fra sak til sak hvilke momenter som er aktuelle og hvor stor vekt de enkelte momentene skal ha i vurderingen.

Elevens og foreldrenes syn på spesialundervisningen er svært viktig når dere vurderer hva som er til elevens beste. At eleven blir hørt, vil imidlertid ikke bety at eleven har rett til å bestemme, men skal være et av flere momenter i den faglige vurderingen av hva som vil være til elevens beste, også i situasjoner der barnet og foreldrene har ulike oppfatninger.

Vi kunne ikke se at det går fram av eksemplene på sakkyndige vurderinger hvordan de ulike hensynene i saken er blitt vurdert, herunder hvilken vekt PPT har lagt på elevens eget syn på saken. I ett eksempel blir det vist til elevens syn, men det er likevel litt

uklart om disse opplysningene er kommet fram i direkte samtale med eleven eller om det er referert fra foresatt. I flere eksempler fant vi ikke opplysninger om hva barnet selv har uttalt eller om det i det hele tatt er gitt anledning til å uttale seg.

Vi vurderte derfor at det ikke i tilstrekkelig grad ble synliggjort at PPT har lagt en tydelig barns beste vurdering til grunn for tilrådingen.

Anbefaling av hvilken opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

Det kunne i flere tilfeller være vanskelig å forstå PPT sin begrunnelse for innholdet og omfanget av den spesialundervisningen som ble anbefalt. For eksempel kunne det framstå utydelig om det timetallet PPT foreslo ville være tilstrekkelig til å gjennomføre de anbefalte tiltakene.

De sakkyndige vurderingene inneholdt forslag til tiltak. Det framsto uklart om tiltakene var tips til læreren eller om de var forutsetninger for elevens utbytte av spesialundervisning/ordinær opplæring på bakgrunn av at læreren på vurderingstidspunktet ikke underviser på den måten PPT beskriver.

Vi mente det i mange tilfeller kunne være vanskelig å se koblingen mellom hvilke tiltak PPT mener kan gjennomføres innenfor ordinær opplæring og hva som må inngå som spesialundervisning.

Vi vurderte at PPT sin tilråding i de mottatte eksemplene ikke ga tilstrekkelig informasjon som grunnlag for et tydelig og fullstendig enkeltvedtak. Vi så at enkeltvedtakene videreførte den fleksibiliteten som PPT hadde angitt, noe som kunne føre til at det ble vanskelig å avgjøre om vedtaket var i tråd med sakkyndig vurdering eller ikke, jf. kravet om særlig begrunnelse i opplæringsloven § 5-3 når enkeltvedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen.

Vi konkluderte derfor med at de sakkyndige vurderingene ikke inneholdt tilstrekkelige opplysninger om spesialundervisningens omfang/timetall, organisering, kompetanse etter en vurdering av hva som vil være til elevens beste med tanke på et forsvarlig opplæringstilbud for eleven.

I Gjerstad kommune sitt tilsvaret til den foreløpige rapporten går det fram følgende:

Når det gjelder angivelse av timetall får PPT skolens fag- og timestfordeling via henvisning eller i samarbeidsmøter/overgangsmøter. Det er disse timene PPT forholder seg til når de skriver timeanbefaling i sakkyndig vurdering. I tilsynet var det to sakkyndige vurderinger hvor det ikke var spesifisert med årstimer konkret knyttet til fag. Det sto et samlet årstimetall fordelt på norsk, matematikk og engelsk. Dette vil PPT rette opp ved at det i malene skal tydeliggjøres hvordan man beskriver timestfordeling.

Vedlagte mal og eksempel på utfylt sakkyndig vurdering viser nå fordeling av timer på fag og Fylkesmannen vurderer at PPT har sikret tilstrekkelig angivelse av timetall.

Det rettslige kravet til anbefaling av antall timer eleven bør ha i de aktuelle fagene er oppfylt.

Når det gjelder redegjørelse og anbefaling av organiseringen av spesialundervisningen, blir det vist til at PPT vil være mer presis i angivelse av anbefalt organisering framover, og viser til revidert mal for sakkyndig vurdering. Det framgår av malen at PPT skal være tydeligere i angivelsen av organisering, og at det skal foreligge en begrunnelse for den organiseringen som anbefales. I eksempelet på ny utfylt sakkyndig vurdering, er det likevel kun angitt en anbefaling om at *spesialundervisning bør organiseres fleksibelt og*

gis i klassen med to-lærer-system, med pedagog i liten gruppe eller i korte økter en til en.

Fylkesmannen finner derfor ikke at ny praksis er implementert. Vi peker igjen på at dersom det ikke er tydeliggjort hvordan organiseringen er valgt på bakgrunn av elevenes behov for opplæring utover det som blir gitt i den ordinære undervisningen, vil det bli vanskelig for rektor å vurdere om vedtaket vil være i tråd med, eller avvike fra, den sakkyndige tilrådingen. Sakkyndig anbefaling vil derfor ikke inneholde tilstrekkelige opplysninger om elevens behov som grunnlag for vedtaket.

Fylkesmannen opprettholder konklusjonen i den foreløpige rapporten.

Når det gjelder upresis eller manglende angivelse av kompetanse hos lærer, viser PPT-leder til at dette er ikke vanlig praksis i PPT og at leder vil påse at mal blir fulgt framover. Endringen skal gå fram av vedlagte siste sakkyndige vurdering til Abel skole.

Det går fram av det vedlagte eksempelet at PPT angir viktigheten av at *lærere har nødvendig kunnskap om dysleksi og kompetanse på opplæring i bruk av datahjelpemidler med programvare for dyslektikere – og anbefaler videre kurs i Lingit for lærere, elever og foreldre.*

Fylkesmannen vurderer at PPT nå har utbedret praksis på dette området og at lovkravet er oppfylt med hensyn til angivelse av behov for spesiell kompetanse.

Når det gjelder vurdering av elevens beste, melder PPT tilbake at de framover i større grad vil synliggjøre dette i den sakkyndige vurderingen.

Fylkesmannen tar PPT sin tilbakemelding til orientering, men opprettholder likevel vår konklusjon i foreløpig rapport. Vi kan ikke se at det er ytterligere tydeliggjort i nytt eksempel på sakkyndig vurdering hvilke forhold PPT har lagt til grunn i vurderingen av hva som vil være til barnets beste, utover kun å vise til elevens og foreldrenes synspunkter.

PPT må synliggjøre hvilken vekt de har tillagt denne informasjonen basert på faglige vurderinger og skjønn knyttet til hva de mener skal til for at eleven skal få et opplæringstilbud som er til elevens beste.

PPT viser i sin tilbakemelding til at de vil jobbe for å bli tydeligere på å skille mellom tips til lærer og nødvendig tilrettelegging som skal til for å gi eleven et forsvarlig opplæringstilbud.

Vi tar PPT sin tilbakemelding til orientering, men må ha ytterligere dokumentasjon på at ny praksis er kjent og i bruk.

Vi har lagt til grunn det siste eksempelet på sakkyndig vurdering som er forelagt. Her gir PPT en oppsummering av elevens opplæringstilbud og læringsmiljø og viser videre til informasjon fra skole, foresatte og eleven selv.

Det går imidlertid i liten grad fram hvordan den ordinære undervisningen i praksis påvirker eleven, informasjonen dreier seg i større grad om skolens vurdering av elevens mestring. Vi ser ikke at det er gjennomført en analyse av de opplysningene som foreligger i et faglig spesialpedagogisk perspektiv og en synliggjøring av hva som etter PPT sin vurdering samlet vil gi eleven et tilfredsstillende læringsutbytte med tanke på å nå de målene som er realistiske å oppnå.

Vår konklusjon er derfor at sakkyndig vurdering fortsatt er mangelfull. Vi finner at det ikke er sannsynliggjort at sakkyndig vurdering gir en tilstrekkelig begrunnet anbefaling om

- hvordan spesialundervisningen skal organiseres
- hva som er lagt til grunn i vurderingen av barnets beste
- hva som samlet vil gi eleven en forsvarlig opplæring

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

4.2.

PPT skal hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov

Fylkesmannen har undersøkt om Gjerstad kommune sørger for at PPT hjelper skolen med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov, jf. opplæringsloven § 5-6.

4.2.1

Hjelper PPT skolene gjennom systemrettet arbeid med å utvikle kompetansen for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov?

Rettslig krav

Dere skal gi hjelpen for at skolene skal kunne utvikle kompetanse for å tilrettelegge opplæringen bedre for elever med særskilte behov. Målgruppen er elever som ikke har tilfredsstillende utbytte i ordinær opplæring, og som dermed kan kvalifisere for spesialundervisning, elever som får spesialundervisning, og elever der dere ellers er sakkyndig instans for tiltak på skolenivå.

Hjelpen kan omfatte både generell oppbygging av personalets kompetanse til å tilrettelegge for målgruppen, og direkte veiledning til personalet for å gi dem spesifikk kompetanse knyttet til enkeltelever. Personalet kan være ledelse, lærere og assistenter. Dere kan hjelpe skolene ved at dere deltar i møter, samtaler og andre rådgivningsaktiviteter. Dette kan være på alle nivåer, i tverrfaglige samarbeidsfora eller i mindre grupper med for eksempel lærere.

Dere kan gjennom hjelp i individualsaker styrke skolenes generelle kompetanse til å oppdage vansker tidlig og sette i verk tiltak på et tidligere tidspunkt. For at slik hjelp skal oppfylle kravet til systemrettet arbeid, må det være forankret hos ledelsen og involvere flere enn de lærerne som jobber med den aktuelle eleven.

Dere må vurdere ut fra skolenes behov hvilke skoler dere velger å bistå, og i hvilket omfang.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-6.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av PPT sin egen vurdering går det fram at PPT deltar månedlig på skolens ressursteam, og ellers dersom skolen henviser en sak på systemnivå, for eksempel se på læringsmiljøet i en klasse.

Rektor eller den som rektor har gitt myndighet skal undertegne henvisninger til PPT. Når det henvises på system blir også andre lærere involvert.

Det går videre fram at PPT jevnlig drøfter på ressursteam hva skolen ønsker at PPT skal bidra med. Når PPT formelt får en systemhenvisning, må PPT likevel vurdere kapasitet og prioritere ut fra sakens kompleksitet, men mener de hittil har greid å imøtekomme disse sakene. I vurderingen blir det også tatt hensyn til at noen skoler kan ha behov for tettere oppfølging enn andre.

Det går fram av intervjuene at lærerne mener PPT gir god informasjon om elevene og gir tips om tiltak. PPT har også blant annet holdt kurs om Tourettes. Det blir imidlertid nevnt at *formell* henvisning på systemnivå kan oppleves krevende for skolen å utarbeide, noe som har resultert i at flere systemsaker er blitt tatt opp mer uformelt.

Av intervjuene følger det videre at PPT mener hovedsystemarbeidet likevel foregår gjennom møtene i skolens ressursteam. Her kan PPT komme med forslag både på system- og individnivå i saker som er utfordrende for skolen, for eksempel konkrete forslag om arbeidsmåter.

Vi vurderer at PPT, særlig gjennom deltakelse på skolens ressursteam, hjelper skolene med å utvikle kompetanse knyttet til opplæring av elever med særskilte behov. Vi har tidligere i rapporten pekt på at PPT gjennom sin deltakelse i ressursteamet bidrar med forslag til tiltak og oppfølging av disse elevene.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

4.2.2

Hjelper PPT skolene gjennom systemrettet arbeid med å utvikle organisasjonen for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov?

Rettslig krav

Dere skal gi hjelpen for at skolene skal kunne utvikle organisasjonen for å tilrettelegge bedre for elever med særskilte behov. Målgruppen er elever som ikke har tilfredsstillende utbytte i ordinær opplæring, og som dermed kan kvalifisere for spesialundervisning, elever som får spesialundervisning, og elever der dere ellers er sakkyndig instans for tiltak på skolenivå.

Hjelpen innebærer å gi generelle råd og veiledning om organiseringen av spesialundervisningen til ledelsen ved skolene. Dere kan i tillegg gi spesielle råd og veiledning om organiseringen av opplæringen for enkeltelever eller enkelt-klasser.

PPT sin systemrettede hjelp kan være å foreslå endringer i rutiner, arrangere møter for pedagoger, lærere og ledere om strukturelle- og organisasjonsmessige temaer, for eksempel om individuelle opplæringsplaner, bruk av kartleggingsverktøy,

spesialpedagogiske regler og rutiner. Dere kan også holde innlegg som handler om å forbedre organisasjonsstrukturen, slik at elever med særskilte behov kan få mer målrettet og hensiktsmessig bistand.

For at hjelpen PPT gir skal være egnet til å utvikle skolenes organisasjon, må hjelpen være forankret hos skolenes ledelse.

PPT må vurdere ut fra skolenes behov hvilke skoler dere velger å hjelpe, og i hvilket omfang.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-6

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Når det gjelder hjelp til skolene med å utvikle organisasjonen for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov, svarer PPT at dette hovedsakelig skjer gjennom samarbeidet rundt enkeltelever og i ressursteam.

PPT søker også i enkelte tilfeller veiledning fra STATPED eller andre relevante instanser i komplekse saker og viderefører denne kunnskapen til skolene.

I systemsaker blir det rutinemessig laget en skriftlig avtale på omfang og hva PPT skal gjøre.

PPT for Gjerstad er en interkommunal tjeneste for fire kommuner. PPT viser til at det ikke har vært formelle henvisninger på systemsaker fra Abel skole så langt, men at det likevel alltid blir drøftet på skolens ressursteam hva som til enhver tid er behovet for bistand fra PPT. At skolens ledelse er representert i ressursteam medfører også at eventuell veiledning og oppfølging er forankret her.

Vi har tidligere omtalt at det ut fra intervjuene kan se ut til at skolen opplever det som krevende å melde behov for systemsaker. Vi anbefaler derfor PPT å gjennomgå sine rutiner for å gjøre tjenesten mer tilgjengelig på dette området. Vi vurderer likevel at PPT sin tilstedeværelse på skolene, gjør at PPT blir kjent med skolens utfordringsbilde, og kan være med å drøfte hvordan skolen kan løse utfordringer også på organisasjonsnivå.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5. Kommunens ansvar for å fatte vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning

5.1 Vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning

Fylkesmannen har undersøkt om Gjerstad kommune sørger for å fatte vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-3 og 5-4.

Kontrollpunkt med rettslige krav, Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er som følger:

5.1.1

Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fatter vedtak om spesialundervisning?

Rettslig krav

Elever over 15 år må gi sitt samtykke før det blir fattet vedtak om spesialundervisning. Dersom det er de selv som har bedt om spesialundervisning, er det ikke nødvendig med samtykke til vedtak. Det samme gjelder dersom elevene har uttalt underveis i prosessen at de ønsker spesialundervisning. At elevene ikke protesterer mot at skolen fatter vedtak om spesialundervisning, er ikke det samme som å gi et samtykke.

Foreldrene til elever under 15 år må gi sitt samtykke før det blir fattet vedtak om spesialundervisning. Dersom det er de selv som har bedt om spesialundervisning, er det ikke nødvendig med samtykke til vedtak. Det samme gjelder dersom foreldrene har uttalt underveis i prosessen at de ønsker spesialundervisning. At foreldrene ikke protesterer mot at skolen fatter vedtak om spesialundervisning, er ikke det samme som å gi et samtykke.

Begge foreldrene må samtykke til vedtak om å sette i gang spesialundervisning, selv om barnet bare bor fast hos den ene.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-4 andre ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I foreløpig rapport viste Fylkesmannen til at det ikke var tilstrekkelig at det i sakkyndig vurdering blir orientert om at rektor videre skal fatte enkeltvedtak om spesialundervisning.

Vi forstod det derfor slik at rektor la til grunn at elev og foresatte gjennom denne informasjonen også hadde gitt sitt samtykke til vedtak, med mindre de tok kontakt med rektor dersom de ikke ønsket vedtak.

Fylkesmannen vurderte at det ikke var tilstrekkelig å anta at samtykke blir gitt kun gjennom informasjon i sakkyndig vurdering om at rektor vil fatte vedtak. Det kan ikke forutsettes at foreldre og elever ut fra dette forstår at de kan la være å samtykke til at det blir fattet vedtak. Når det ikke går spesifikt fram at det skal foreligge samtykke til å fatte vedtak, mente vi at det ikke er gitt tilstrekkelig veiledning om kravet til samtykke.

I kommunens tilsvarende til foreløpig rapport viser skolen til at de har endret praksis og nå rutinemessig innhenter samtykke til å fatte enkeltvedtak. Det er vedlagt eget samtykkeskjema for dette. Skjemaet skal signeres av foresatte til elever under 15 år og elever over 15 år.

Fylkesmannen vurderer derfor at det er sannsynliggjort at rutine og praksis følger lovkravet.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.2

Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fattet enkeltvedtak?

Rettslig krav

I saksbehandlingen skal **skolen** gi eleven mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen. Det er viktig at eleven får nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om hun eller han vil uttale seg, hva saken gjelder, hvorfor og hvordan dere vil gjennomføre samtalen. Skolen må tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen, slik at eleven ikke opplever samtalen som en byrde, og eleven får muligheten til å uttrykke sitt syn på saken. Skolen kan ikke forvente at eleven bruker voksne begreper eller faguttrykk. Dersom eleven har spesielle utfordringer knyttet til kommunikasjon, må skolen tilrettelegge slik at eleven allikevel får gi uttrykk for sine synspunkter. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Foreldre til elever under 18 år må få se den sakkyndige vurderingen og få rimelig tid til å uttale seg om innholdet, før det blir fattet enkeltvedtak om spesialundervisning.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-4 andre ledd og barnekonvensjonen artikkel 12.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I egenvurderingene var fokuset på at det er PPT som gjennomfører samtaler med eleven og elevens foresatte i forbindelse med utarbeidingen av den sakkyndige vurderingen.

Sakkyndig vurdering blir sendt hjem til foresatte slik at de kan gi innspill tilbake til PPT hvis det er noe de ønsker å endre på. Det blir også gjennomført samarbeidsmøter med PPT og foreldre, der det blir innhentet synspunkter på forhold som kan inngå i den sakkyndige vurderingen.

Vi forsto det derfor slik at enkeltvedtaket bygger på den forutsetningen at elevens og foreldrenes synspunkter går fram av sakkyndig vurdering og at det er gitt informasjon i sakkyndig vurdering om at rektor skal fatte vedtak.

Vi la til grunn i vår vurdering av praksis at det ikke vil være tilstrekkelig at eleven og foreldrene uttaler seg om innholdet i sakkyndig vurdering kun til PPT fordi den sakkyndige vurderingen er bare en anbefaling. Rektor må vite hva eleven og foreldrene mener om denne anbefalingen før det blir fattet enkeltvedtak. Dersom eleven og foreldrene ikke er enige i det som PPT har anbefalt, må rektor ta stilling til dette når tilbudet om spesialundervisning skal vurderes. Rektor må i enkeltvedtaket ta selvstendig stilling ut fra opplysningene fra PPT og opplysningene fra eleven og foreldrene og begrunne hvorfor det tilbudet som blir gitt i vedtaket vil oppfylle retten til et forsvarlig opplæringstilbud for eleven.

At rektor kun viser til at eleven og foreldrene får uttale seg i forbindelse med utarbeiding av sakkyndig vurdering, mente vi derfor ikke er tilstrekkelig til å oppfylle lovkravet om å få anledning til å uttale seg om den sakkyndige vurderingen [til rektor] før det blir fattet enkeltvedtak om spesialundervisning.

Det gikk fram av eksemplene på sakkyndig vurdering en opplysning om at rektor nå skal fatte enkeltvedtak ut fra denne sakkyndige vurderingen. Det gikk ikke videre fram at eleven og foreldrene må gi samtykke til at det blir fattet vedtak, eller at de har anledning til å uttale seg til rektor om sine synspunkter på den sakkyndige vurderingen.

Foreldrenes og elevens syn på saken gikk heller ikke alltid fram av de sakkyndige vurderingene.

I forbindelse med å innhente samtykke til å fatte enkeltvedtak blir det i tillegg spurt om eleven / foreldrene ønsker en samtale om innholdet i sakkyndig vurdering.

Rutinen er dokumentert gjennom framlagt mal for samtykke og informasjon om mulighet til å uttale seg.

Fylkesmannen vurderer at rutinen er egnet til å kunne sikre at det blir gitt mulighet for elev og foreldre til å uttale seg til rektor om den sakkyndige vurderingen før det blir fattet enkeltvedtak om spesialundervisning.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.3

Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?

Rettslig krav

Skolen må vurdere om det foreligger nok opplysninger til å kunne fatte vedtak i saken. Dersom utredningen eller anbefalingen i den sakkyndige vurderingen er mangelfull, eller dere mangler andre opplysninger i saken, må skolen be PPT eller andre om supplerende opplysninger før det blir fattet vedtak. Skolen kan ikke fatte vedtak dersom den sakkyndige vurderingen er mangelfull.

Den som fatter vedtaket har et selvstendig ansvar for å vurdere om alle nødvendige opplysninger foreligger.

Skolen har ansvar for å ha oppdatert informasjon om eleven og opplæringssituasjonen før det blir fattet vedtak. I noen tilfeller er ikke den sakkyndige vurderingen tilstrekkelig til å opplyse saken. For eksempel kan årsrapporten vise en utvikling hos eleven som skolen må ta hensyn til når det blir fattet vedtak.

Dersom elever eller foreldre har hentet inn en alternativ vurdering fra andre sakkyndige enn PPT, må denne også bli vurdert når skolen fatter enkeltvedtak.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven § 17.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det gikk fram av egenreviseringene at sakkyndig vurdering blir nøye gjennomgått for å se om den stemmer med det skolen mener er de utfordringer eleven har og antall timer som blir anbefalt.

Det ble også vist til at skolen kan oppleve sakkyndig vurdering som mangelfull eller at det må hentes inn andre opplysninger, men at dette i hovedsak har omhandlet organisering av undervisning eller at timetall har vært angitt «feil» av PPT.

Fylkesmannen tok i vurderingen utgangspunkt i eksemplene på enkeltvedtak som ble lagt fram i tilsynet, med underliggende sakkyndige vurderinger. Vi kunne ikke se at det

gikk fram av vedtakene om vedtaket bygger på tilleggsopplysninger utover det som går fram av den sakkyndige vurderingen, som for eksempel informasjon fra andre sakkyndige eller opplysninger fra eventuell foregående årsrapport.

Vi pekte også tidligere i rapporten på at de sakkyndige vurderingene kunne framstå som uklare, særlig når det gjelder beskrivelse av hvordan den anbefalte spesialundervisningen bør organiseres for å gi eleven et forsvarlig utbytte av opplæringen. Vi så at den samme uklare formuleringen ble videreført i eksemplene på enkeltvedtak og la derfor til grunn at det ikke ble nærmere utdypet hva PPT hadde lagt til grunn i sin anbefaling før vedtaket blir fattet.

Vi la også til grunn at foreldre og elever ikke rutinemessig har fått mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen til rektor før vedtak blir fattet, jf. kontrollspørsmål over. Dette forholdet er nå rettet opp gjennom nye rutiner.

Skolen mener at Fylkesmannens konklusjon på dette punktet oppleves som uriktig. I tilsvar til foreløpig rapport blir det vist til at PPT sin saksbehandler har en fast dag i uka ved Abel skole og at rektor og saksbehandler hos PPT ofte har kontakt og snakker sammen om ulike avklaringer rundt sakkyndige vurderinger. Når det er uklarheter eller behov for utdyping av sakkyndige vurderinger tar rektor kontakt med PPT-rådgiver. I tillegg blir det påpekt at rektor kjenner elevene godt og har i tillegg hver uke møte med spespedkoordinator på skolen. Skolen snakker også med elevene ang. organisering av spesialundervisning før vedtak blir fattet.

Fylkesmannen legger til grunn at skolen nå har en tydeligere praksis på å sikre at elev og foreldre blir gitt mulighet til å uttale seg før det blir fattet enkeltvedtak. Når PPT jevnlig er til stede på skolen og deltar på ressursgruppemøter, vil det også kunne sannsynliggjøre at uklarheter omkring sakkyndige vurderinger kan oppklares. Drøftinger i skolens ressursteam kan bidra til oppdatering på elevens utvikling, for eksempel gjennomgang av årsrapport for gjennomført spesialundervisning. Fylkesmannen vurderer det sannsynliggjort at skolen sørger for tilstrekkelige opplysninger før det blir fattet vedtak om spesialundervisning.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.4

Fatter skolen enkeltvedtak i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?

Rettslig krav

En sakkyndig vurdering er en vurdering fra PPT som vurderer behovet til eleven, og anbefaler hvilket opplæringstilbud eleven bør få. Så lenge en elev over 15 år eller foreldrene til en elev under 15 år har samtykket til vedtak om spesialundervisning, skal dere avgjøre saken ved å fatte et enkeltvedtak. Det betyr at dere skal fatte enkeltvedtak når den sakkyndige vurderingen anbefaler spesialundervisning.

Dere skal også fatte enkeltvedtak selv om PPT ikke anbefaler spesialundervisning og dere derfor kommer til at dere ikke skal gi eleven spesialundervisning.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven §§ 2 og 23 og opplæringsloven § 5-1.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det blir bekreftet i egenvurderingene at det rutinemessig blir fattet enkeltvedtak etter sakkyndig vurdering, både der PPT anbefaler spesialundervisning og der de ikke anbefaler det.

I alle de mottatte sakene om spesialundervisning på ungdomstrinnet foreligger det enkeltvedtak på bakgrunn av sakkyndig vurdering.

Vi mener derfor det er sannsynliggjort at det blir fattet enkeltvedtak i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.5

Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om vedtakets varighet

Rettslig krav

Vedtaket skal vise hva som er vedtakets varighet. Varigheten på enkeltvedtaket må ikke nødvendigvis være ett skoleår. Enkeltvedtaket kan likevel ikke ha lengre varighet enn den sakkyndige vurderingen.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven §§ 2, 23, 25 og opplæringsloven § 5-1 første ledd

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Fylkesmannen har vurdert de framlagte enkeltvedtakene.

Vedtaket inneholder opplysninger om varighet angitt i skoleår.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.6

Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om antall timer spesialundervisning i fagene, og samlet timetall for elevene?

Rettslig krav

Vedtaket skal vise omfanget av spesialundervisningen, det vil si timetallet for de aktuelle fagene og samlet timetall for eleven. Hvis det går klart frem av den sakkyndige vurderingen hva som er anbefalt, kan vedtaket vise til denne vurderingen.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven §§ 2, 23, 25 og opplæringsloven § 5-1 første ledd

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Etter en vurdering av framlagte eksempler på enkeltvedtak, konkluderte Fylkesmannen med at vedtakene inneholdt opplysninger om samlet timetall, men det var eksempler på vedtak der timene ikke var fordelt på fag. Fylkesmannen pekte på at det ikke alltid gikk fram av vedtakene hvor stor andel av timene med spesialundervisning i forhold til fag- og timefordelingen på trinnet.

I tilsvaret til foreløpig rapport viser rektor til at det er et unntak at to vedtak mangler angivelse av timer fordelt på fag og at dette nå er rettet opp.

Fylkesmannen har vurdert ny mal for enkeltvedtak og nytt eksempel på vedtak der dette er tydelig angitt. Vi vurderer det derfor som sannsynliggjort at vedtakene rutinemessig inneholder opplysninger om antall timer spesialundervisning i fagene, og samlet timetall for elevene.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.7

Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?

Rettslig krav

Vedtaket skal vise innholdet i spesialundervisningen, det vil si **hvilke fag eller områder** eleven skal få spesialundervisning i.

Vedtaket må vise hvilke avvik skolen eventuelt skal gjøre fra de ordinære læreplanene, og hvilke fag avvikene skal gjelde for.

Vurderingen av om eleven har behov for eventuelle avvik fra innholdet i opplæringen, må bygge på kunnskap om elevens læringsforutsetninger og utviklingsmuligheter, opplæringstilbudet, kompetansenivået til de andre elevene på trinnet og målene i læreplanene. Noen elever kan følge de ordinære læreplanene dersom de nødvendige ressursene stilles til rådighet, mens andre elever kan ha behov for avvik fra kompetansemålene i læreplanene. Vurderingen av om dere skal la være å gi opplæring knyttet til noen kompetansemål, er en skjønnsmessig vurdering som dere må gjøre konkret for den enkelte eleven.

Hvis dere gjør avvik fra de ordinære læreplanene, må det fremgå av vedtaket hvilke kompetansemål eleven skal nå.

Hvis det går klart frem av den sakkyndige vurderingen hva PPT anbefaler, kan vedtaket vise til denne vurderingen.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven §§ 2, 23, 25, opplæringsloven § 5-1 første ledd

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I den foreløpige rapporten hadde Fylkesmannen følgende kommentar til innholdet i de framlagte enkeltvedtakene:

Enkeltvedtakene angir hvilke fag spesialundervisningen skal omfatte. Avvik blir som oftest angitt kun angående hvilke hovedtrinn målene skal hentes fra. Eksempelvis kan det stå at eleven skal jobbe mot mål etter 4.-6. trinn, uten nærmere angivelser av hva dette skal innebære i praksis.

Målangivelsene er ofte utydelige med hensyn til hvilke konkrete kompetanseområder eleven skal arbeidet med, utover at eleven i faget skal arbeide med *grunnleggende ferdigheter*. Det går ikke fram hvilke grunnleggende ferdigheter det siktes til, eller hvilke fagmål de skal knyttes opp til. Siden de grunnleggende ferdighetene *muntlige ferdigheter*, *å kunne skrive*, *å kunne lese*, *å kunne regne* og *digitale ferdigheter* alle er avgjørende redskaper for læring i alle fag og samtidig en forutsetning for at eleven skal

kunne vise sin kompetanse, forutsetter vi at det er nødvendig å angi arbeid med disse ferdighetene tydelig koblet til de faglige kompetansemålene. Dersom eleven ikke har mulighet til å nå faglig mål, kan læringsarbeidet knyttes til de overordnede målene i læreplanen.

Et annet eksempel er at det i vedtaket blir anført kun at eleven ikke vil kunne følge trinnets mål, men at opplæringen skal være i tråd med det som er angitt i den sakkyndige vurderingen og at skolen skal *kontinuerlig vurdere elevens måloppnåelse og justere kompetansemål etter dette*. Vi peker her på våre tidligere vurderinger knyttet til uklarheter i de sakkyndige vurderingene og risikoen for at uklarhetene følger med videre i skolens saksbehandling. Utydelige vedtak vil i mange tilfeller føre uklarheter knyttet til hva slags spesialundervisning eleven faktisk vil motta, noe som kan medføre en risiko for at eleven ikke får oppfylt sine rettigheter.

Siden avvik fra kompetansemål skal være fastsatt i vedtak om spesialundervisning, vil det ikke være anledning til å gjøre ytterligere avvik uten at det blir fattet nytt enkeltvedtak. Det kan i enkelte vedtak se ut som om rektor overlater til de som gjennomfører spesialundervisningen å vurdere avvik fra kompetansemål underveis.

Rektor har etter foreløpig rapport lagt fram ny mal for enkeltvedtak. Rektor viser til at dersom elevens opplæring skal avvike fra ordinær læreplan, skal dette gå fram sammen med hvilke kompetansemål eleven skal jobbe etter. Målene skal deretter konkretiseres i elevens IOP.

Fylkesmannen har vurdert innholdet i den nye malen og nytt eksempel på ferdig utfylt vedtak.

Vedtaksmalen angir hvilke fag / områder som eleven skal få spesialundervisning i. Det går tydelig fram av malen at avvik fra kompetansemål skal spesifiseres for det enkelte faget. Det skal i henhold til malen også «trekkes ut viktige mål fra sakkyndig vurdering».

Utfylt eksempel på vedtak angir hvilke fag / områder eleven skal få spesialundervisning i og det blir vist til sakkyndig vurdering for nærmere informasjon om vurdering av måloppnåelse i fagene.

Fylkesmannen vurderer at malen og det framlagte eksempelet nå er egnet til å gi tilstrekkelig informasjon om hvilke fag / områder eleven skal få spesialundervisning i og eventuelle avvik fra kompetansemål i læreplanen.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.8

Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?

Rettslig krav

Vedtaket skal vise hvordan dere skal organisere spesialundervisningen, det vil si om eleven skal få spesialundervisningen i klassen, i grupper, som eneundervisning eller på en alternativ opplæringsarena. Dere må få fram hvor mye tid eleven skal bruke på de ulike organisatoriske løsningene.

Hvis det fremgår klart av den sakkyndige vurderingen hva PPT anbefaler, kan vedtaket vise til den sakkyndige vurderingen.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven §§ 2, 23, 25, opplæringsloven § 5-1 første ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det gikk fram av egenreviseringene at organiseringen blir omhandlet i vedtaket, men at det er lagt opp til stor fleksibilitet når det gjelder den daglige opplæringen ut fra hva læreren til enhver tid mener vil være til det beste for eleven.

Fylkesmannen så på hvordan organisering av spesialundervisningen framgikk av enkeltvedtakene i sakene vi mottok. Vi så at angivelse av organisering videreførte den fleksibiliteten som vi tidligere har uttalt oss om når det gjelder anbefalingen i de sakkyndige vurderingene. Vi så at det heller ikke i vedtakene var tydeliggjort hva som skulle ligge til grunn for når den ene organiseringen eller den andre skulle tre i kraft, knyttet til det som var elevens vansker og behov i ulike situasjoner. Det manglet etter vår vurdering en begrunnelse for når det ville være hensiktsmessig med opplæring gjennom et to-lærer-system i klassen og når det var nødvendig å ha undervisningen utenfor klasserommet, alene eller i gruppe.

Der det ble angitt mulighet for gruppeundervisning, gikk det i liten grad fram hvor mange andre elever gruppa skulle bestå av eller hvordan gruppa var sammensatt med hensyn til nivå. Det kunne derfor være vanskelig å se hva slags spesialundervisning eleven i praksis ville få.

Det ble i vedtakene vist til at organiseringen skulle være slik at det er «til det beste» for eleven. Vi var likevel usikre på hva som ble vektlagt i denne vurderingen, hva eleven selv hadde uttrykt sett i forhold til hva det faglige skjønnet til rektor tilsa og hvilke ramme faktorer som ble lagt til grunn for rektors avgjørelse.

Vi la til grunn at en utydelig angivelse av organiseringen i vedtaket kunne medføre at det ble vanskelig for den som mottok vedtaket å klage på dette. Det kunne også medføre ulike forventninger til hvordan vedtaket skulle følges opp i praksis.

Skolen skriver i sitt tilsvare til foreløpig rapport at det fra skolestart høsten 2019 er tatt i bruk nye maler for enkeltvedtak og IOP. Her framgår det av malen at angivelse av organisering må være mer konkret. At elevens og foresattes stemme skal være dokumentert, er også tydelig i de nye malene.

I ny mal går det fram at *elevens behov beskrives og det konkretiseres hvordan eleven skal ha spesialundervisningen*. I nytt eksempel på enkeltvedtak er det tydeliggjort hvordan spesialundervisningen skal organiseres i de ulike fagene. Gruppestørrelse er angitt sammen med hva det skal jobbes med når eleven er på gruppe.

Vi vurderer derfor at skolen nå angir tydelig hvordan spesialundervisningen skal organiseres i enkeltvedtaket.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.9

Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvilken kompetanse de som skal gjennomføre spesialundervisningen skal ha?

Rettslig krav

Vedtaket skal vise hvilken kompetanse de som skal gjennomføre de ulike delene av spesialundervisningen, skal ha. Dere kan stille høyere krav til kompetanse enn det som følger av loven, for eksempel at en spesialpedagog skal gjennomføre spesialundervisningen. Dere kan gjøre unntak fra kompetansekravene slik at assistenter eller andre ufaglærte kan gi spesialundervisning. Dere kan bare gjøre unntak fra kravene til kompetanse i opplæringsloven dersom det gir eleven et forsvarlig utbytte av opplæringen.

Den sakkyndige vurderingen viser ofte hvilken kompetanse de som skal gjennomføre opplæringen bør ha. Hvis dere vedtar den kompetansen som er anbefalt, kan dere vise til den sakkyndige vurderingen.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven §§ 2, 23, 25, opplæringsloven § 5-1 første ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I den foreløpige rapporten, presiserte Fylkesmannen at det er samme krav til formell undervisningskompetanse i fag for elever med spesialundervisning som for ordinære elever, men at opplæringsloven § 5-5 gir anledning til å fravike kravet om undervisningskompetanse i fag dersom en konkret vurdering av eleven og den spesialundervisningen som skal bli gitt, tilsier det. Endringen må være basert på en vurdering av hva som er til elevens beste.

Fylkesmannen vurderte om de framlagte vedtakene inneholdt opplysninger om hvilken kompetanse de som skal gjennomføre spesialundervisningen skal ha utover angivelse av *pedagog* og *fagarbeider*. Formuleringene i vedtaket var hovedsakelig vage formuleringer som for eksempel at *det vil være viktig* med spesialkompetanse på ulike områder knyttet til elevens vansker og behov. Vi kunne ikke se at det framgikk av vedtaket om det var sørget for at de som skulle gjennomføre opplæringen faktisk innehadde slik kompetanse.

Skolen har i forbindelse med tilsvaret til foreløpig rapport lagt fram ny mal for enkeltvedtak. Det er synliggjort i malen at det skal framgå om lærer skal ha spesiell kompetanse ut fra det som er elevens behov. I eksempel på utfylt enkeltvedtak om spesialundervisning, er det angitt at *pedagogene som skal jobbe sammen med [eleven] skal ha kompetanse på dysleksi og matematikkvansker*.

Vi legger til grunn at lærere som skal ha spesialundervisning i utgangspunktet også skal ha formell undervisningskompetanse i fagene som spesialundervisningen omfatter, med mindre det er gjort unntak fra kompetansekravene i henhold til opplæringsloven § 5-5. Når det i vedtaket kun blir angitt at opplæringen skal gjennomføres med pedagog, forutsetter vi da at dette er lærer med formell undervisningskompetanse i det aktuelle faget.

Vi vurderer derfor at angivelse av kompetanse nå går fram av skolens vedtak.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.10

Begrunner skolen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen, ved å vise hvorfor eleven likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?

Rettslig krav

Den sakkyndige vurderingen skal inneholde en vurdering av om eleven skal ha spesialundervisning, og eventuelt anbefale hvilken spesialundervisning eleven bør få for å gi eleven et forsvarlig utbytte av opplæringen. Hvis dere avviker fra anbefalingen i den sakkyndige vurderingen, må dere begrunne dette ved å vise hvorfor eleven likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen. Dette gjelder enten avviket er knyttet til om dere skal sette i gang spesialundervisning, eller om avviket er knyttet til hvilken spesialundervisning eleven skal få.

For eksempel må vedtaket vise hvordan tilpasninger i den ordinære opplæringen kan gi eleven et forsvarlig utbytte av opplæringen, selv om den sakkyndige vurderingen anbefaler noe annet.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-3 fjerde ledd

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Vedtaket viser til den underliggende sakkyndige vurderingen, og mottatte vedtak er i tråd med sakkyndig vurdering når det gjelder timetall og der det er angitt, fordeling av timer på fag og organisering.

Vi har tidligere pekt på at de sakkyndige vurderingene ofte er utydelige og gir stor fleksibilitet. Den samme fleksibiliteten er videreført i vedtaket og det kan derfor være vanskelig å avgjøre om vedtaket i realiteten er i samsvar med det som PPT har tilrådd.

Vi har ikke sett eksempler på tydelige avvik fra sakkyndig vurdering i de enkeltvedtakene vi har mottatt.

Vi må derfor konkludere med at vedtakene blir fattet i tråd med den sakkyndige vurderingen som ligger til grunn for vedtaket.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.11

Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?

Rettslig krav

Når dere fatter vedtak om spesialundervisning, må dere ta stilling til hva som er elevens beste. Da vil disse momentene ofte være aktuelle:

- elevens syn på spesialundervisningen
- elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper
- familiemiljø og nære relasjoner
- beskyttelse, omsorg og sikkerhet
- sårbarhet eller sårbare situasjoner
- elevens rett til liv og utvikling
- elevens fysiske og psykiske helse
- elevens rett til utdanning

Denne listen er ikke fullstendig, men gir en oversikt over mulige momenter i vurderingen. Dere må vurdere fra sak til sak hvilke momenter som er aktuelle og hvor stor vekt de enkelte momentene skal ha i vurderingen.

Elevens syn på spesialundervisningen er svært viktig når dere vurderer hva som er til elevens beste.

Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Rettslig grunnlag: Barnekonvensjonen artikkel 3

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I den foreløpige rapporten viste Fylkesmannen til at hovedparten av eksemplene på enkeltvedtak ikke inneholdt en vurdering av barnets beste. I noen vedtak ble det slått fast at organiseringen skal være slik at den er til elevens beste, uten at det gikk nærmere fram av vedtaket hvilke forhold som var vurdert og lagt til grunn og hvordan disse var vektet.

Vi kunne heller ikke se at skolen viste til rutiner eller en felles oppfatning av hvilke krav det skulle stilles til en barns beste vurdering.

I skolens tilsvarende til foreløpig rapport er det lagt fram ny mal for enkeltvedtak der det nå skal være et krav til at rektor må begrunne hva som legges i «elevens beste» og det blir vist til at dette nå framkommer i nytt eksempel på utfylt vedtak.

Fylkesmannen har vurdert innholdet i malen og i eksempelvedtaket. Det går fram av malen at *organiseringen skal være slik at det er til beste for [eleven] (begrunnelse for elevens beste skal komme frem)*.

En vurdering av hva som er til det beste for eleven vil imidlertid omfatte mer enn kun en vurdering av hvordan spesialundervisningen skal organiseres. En vurdering av barnets beste må også ligge til grunn for omfanget og innholdet i spesialundervisningen, valg av mål, pedagogisk sammensetning av grupper med mere. Vi viser til det rettslige kravet slik det framgår over, og de momentene som kan være aktuelle å ta med i en slik vurdering. Elevens eget syn på spesialundervisningen skal også være en del av vurderingsgrunnlaget og vektet i forhold til barnets alder og modenhet.

Vi ser ikke at det framgår av det nye eksempelet på enkeltvedtak hvilke forhold som er vurdert og hvordan de er vektlagt i vurderingen av hvilken spesialundervisning som vil være til elevens beste å motta. Det går fram opplysninger om at det skal tas hensyn til elevens og foresattes ønsker om organisering, men ikke hva disse ønskene består i eller hvilken vekt rektor har lagt på dette i sin konklusjon.

Vi vurderer det derfor fortsatt uklart hvilke vurderinger som har ligget til grunn for den tilnærmingen til spesialundervisning og tilrettelegging som er valgt, eller at det er synliggjort hvordan elevens egne ønsker er vektlagt mot en faglig pedagogisk vurdering og i hvor stor grad elevens egne ønsker/særlige sårbarheter er vektlagt i den spesialundervisningen rektor har besluttet å vedta.

Det er derfor ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at det er gjennomført en fullstendig barns beste vurdering som grunnlag for innholdet i vedtaket.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

5.1.12

Inneholder enkeltvedtakene, eller oversendelsen av enkeltvedtakene, informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til skolen?

Rettslig krav

Elever over 15 år og foreldre til elever under 18 år har rett til å klage på enkeltvedtak. Vedtaket eller oversendelsesbrevet må informere om klageadgangen, klagefristen, at fylkesmannen er klageinstans og at de skal sende klagen til skolen, slik at de kan ivareta sin klagerett.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven § 27 tredje ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til skolen går fram av mottatte enkeltvedtak.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.13

Inneholder enkeltvedtakene, eller oversendelsen av enkeltvedtakene, informasjon om retten til å se sakens dokumenter?

Rettslig krav

Vedtaket eller oversendelsesbrevet må opplyse om retten til å se sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven § 27 tredje ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Enkeltvedtakene vi har mottatt inneholder informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5.1.14

Fatter skolen vedtak om spesialundervisning så snart som mulig og med oppstartdato ut fra elevens behov?

Rettslig krav

Dere skal fatte vedtak så snart det foreligger en sakkyndig vurdering. I noen tilfeller er det ikke mulig å fatte vedtaket så snart dere har mottatt den sakkyndige vurderingen, for eksempel dersom dere må innhente mer dokumentasjon.

Økonomiske og kapasitetsmessige årsaker er som hovedregel ikke en gyldig grunn til at det tar lang tid å fatte vedtak og skal ikke være styrende for når vedtak blir fattet. I

unntakstilfeller kan kravet være oppfylt selv om saksbehandlingen tar lengre tid enn det som er vanlig, for eksempel ved større saksmengde enn det som er vanlig. Kapasitetsmessige utfordringer som oppstår gjentatte ganger, eller som er av lengre varighet, vil ikke være en gyldig grunn til at det tar lang tid å fatte vedtak. Dere kan heller ikke vente med å fatte vedtak til dere har fått tildelt midler til spesialundervisning. Det er elevens behov som avgjør når spesialundervisningen skal starte opp. Hvis dere oppdager nye eller endrede behov i løpet av skoleåret, skal dere fatte vedtak med oppstart i det aktuelle skoleåret.

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven § 11 a og opplæringsloven § 5-1 første ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Alle de framlagte enkeltvedtakene har tilhørende sakkyndig vurdering. Fylkesmannen har undersøkt tidspunktene for når sakkyndig vurdering foreligger og når enkeltvedtak om spesialundervisning er fattet. De sakkyndige vurderingene foreligger i perioden mai-juni, mens vedtakene er fattet i perioden juni-juli og foreligger således til skolestart i august.

Det er også eksempler på sakkyndige vurderinger som er utarbeidet i høsthalvåret, med etterfølgende vedtak ca. tre uker etterpå.

Vi vurderer det derfor sannsynliggjort at skolen fatter vedtak om spesialundervisning så snart som mulig etter at sakkyndig vurdering foreligger.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6. Kommunens ansvar for å planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen

6.1 Planlegge spesialundervisningen

Fylkesmannen har undersøkt om Gjerstad kommune sørger for at skolen utarbeider individuelle opplæringsplaner (IOP) som er i samsvar med enkeltvedtaket, jf. opplæringsloven §§ 5-3 og 5-5.

Kontrollpunkt med rettslige krav, Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er som følger:

6.1.1

Utarbeider skolen IOP-er for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning?

Rettslig krav

Dere skal lage en individuell opplæringsplan (IOP) som bygger på vedtaket. Hvis vedtaket viser til den sakkyndige vurderingen, kan dere bygge på den sakkyndige vurderingen når dere lager IOP-en.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det gikk fram av egenrevisjonen at dere utarbeidet individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever med vedtak om spesialundervisning som bygger på vedtaket.

Skolens rutinebeskrivelse *fra bekymring til handling* fastsetter at IOP skal skrives i samsvar med enkeltvedtak etter sakkyndig vurdering og at det er faglærer som er ansvarlig for fagplanene, mens kontaktlærer er ansvarlig for den generelle delen av IOP. I dokumentet *innhold IOP-veiledning til lærere* (skolens vedlegg 7) fastsettes det at *alle som skriver IOP må lese sakkyndig vurdering og at faglærere er ansvarlige for å utarbeide IOP i sine fag.*

Vi bemerker at det i tillegg bør tydeliggjøres at de også leser vedtaket, som kan inneholde avvik fra den sakkyndige vurderingen.

Rektor viste i intervju til at IOP for elever som allerede er «i systemet» med spesialundervisning skal ha denne ferdigstilt innen 1. september, mens det i «nye» saker skal foreligge IOP innen 1. oktober. I tillegg gjennomføres det overgangsmøter for elever som skal begynne på ungdomstrinnet.

Det framgår IOP av samtlige framlagte saker. IOP viser ikke direkte til hvilket vedtak den bygger på, men angir ressursomfanget (timetall fordelt på fag) og hvordan spesialundervisningen organiseres. Vi legger derfor til grunn at IOP viser til det vedtaket som er datert nærmest datoen for IOP.

Vi ser at elever med vedtak om spesialundervisning mottar IOP relativt kort tid etter at vedtakene er fattet, og senest tre uker etter. Det er fastsatt i skolens rutiner at IOP blir utarbeidet etter vedtak og at det i praksis blir utarbeidet IOP for alle elever som skal motta spesialundervisning.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.1.2

Går det frem av IOP-ene hvordan skolen skal organisere opplæringen, og hvor mye tid elevene skal ha i klassen, grupper, som eneundervisning eller på en alternativ arena?

Rettslig krav

IOP-en skal beskrive hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og hvor mye tid eleven skal ha i klassen, i gruppe, som eneundervisning eller på en alternativ arena. Det må komme frem hvor mye tid eleven skal bruke på de ulike organisatoriske løsningene.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-5 første ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det gikk fram av egenreviseringene at IOP skal beskrive antall timer med spesialundervisning og hvordan organiseringen tenkt gjennomført, men at det ikke alltid ble spesifisert tydelig i alle fag hvor mye tid eleven skal ha på mindre gruppe når det er to pedagoger tilknyttet i klassen. Det gikk videre fram at organisering kunne være mer åpent beskrevet på grunn av tanken om fleksibilitet i organiseringen, slik også sakkyndig vurdering kunne angi. Organiseringen kan derfor variere etter behov og foregå inne i klassen med to pedagoger, hvor den ene pedagogen spesielt kan ivareta spesialundervisningen, eller ta ut elever i gruppe eller arbeide en-til-en.

Rektor informerte om at organiseringen er nettopp er ment å være fleksibel med tanke på hva som til enhver tid var til det beste for eleven. Inkludering skal ligge til grunn og lærerne planlegger ut fra hvert enkelt område hva som er hensiktsmessig.

Fylkesmannen vurderte på den bakgrunn hvordan angivelse av organisering i praksis har gått fram av de forelagte eksemplene på IOP.

Ett eksempel manglet angivelse av organisering – og hvordan spesialundervisningen var fordelt på fag. Det var flere eksempler der organisering ble generelt angitt, som for eksempel som *undervisning i gruppe i de skriftlige fagene*. Det var ikke angitt hvordan gruppa var satt sammen pedagogisk og nivåmessig eller hvor stor gruppa var.

Ut fra eksemplene vurderte vi skolens angivelse av spesialundervisningens organisering av spesialundervisningen som for fleksibel til at det ble tydelig hvordan denne ble gjennomført i praksis. Det ble derfor vanskelig å avgjøre om den spesialundervisningen som ble gjennomført i praksis ville oppfylle den opplæringen som var blitt gitt i vedtaket.

Vi pekte på at når skolen bruker formuleringer som at eleven *skal være inne i klassen så mye som mulig* eller *etter behov*, må det også gå fram hvilke kriterier som skal ligge til grunn for valg av organiseringsform. Når organiseringen blir angitt så fleksibelt, stilles det også større krav til loggføring av hva slags organisering som er valgt i de ulike situasjonene, for å kunne vurdere og dokumentere i årsrapporten hva slags virkning valget av organisering etter skolens og elevens syn har betydd for elevens måloppnåelse. Vi kunne ikke se at rapportene om spesialundervisning inneholdt slike opplysninger og vurderte at kravet om synliggjøring av organisering av spesialundervisningen ikke ble tilstrekkelig ivarettatt i skolens dokumentasjon.

I skolens tilsvarende til den foreløpige rapporten fulgte ny mal for IOP som var blitt tatt i bruk fra og med oktober 2019.

Fylkesmannen har vurdert innholdet i ny mal for IOP og framlagt eksempel på bruk av den nye malen i praksis.

Ny mal og nytt eksempel på at malen er tatt i bruk, viser at det nå går tydelig fram av elevens IOP hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og hvor mye tid eleven skal ha i klassen, i gruppe, som eneundervisning eller som alternativt opplegg som for eksempel ADL-trening.

Fylkesmannen vurderer derfor skolens nåværende rutiner og praksis når det gjelder angivelse av organiseringen i IOP å være i tråd med regelverkets krav.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.1.3

Går det fram av IOP-ene hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?

Rettslig krav

Det må gå tydelig fram av IOP-en hva det faglige innholdet i spesialundervisningen skal være, det vil si hvilke fag eller områder eleven skal få spesialundervisning i.

Avhengig av elevens behov slik det er beskrevet i vedtaket og sakkyndig vurdering, skal IOP-en angi for eksempel hvilken type opplæring eleven skal få, hvilke arbeidsmåter som

er mest hensiktsmessige, og hvordan dere skal legge til rette for eleven når det gjelder pedagogisk metode og tilrettelagte læremidler.

Dersom elevens behov tilsier det, skal dere også gi informasjon om i hvilken grad og i hvilke situasjoner det er behov for å tilrettelegge det fysiske miljøet rundt eleven, slik som størrelsen på basisgruppen, universell utforming, ventilasjon, lese-TV, teleslynge, IKT-utstyr og IKT-tilpasninger

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-5 første ledd

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av egenvurderingene fulgte det at

- alle fag eleven skal ha spesialundervisning i skal være tydelig oppgitt
- elevens behov skal være godt forklart
- elevens behov for mer generell oppfølging, for eksempel lesetrening, begrepslæring og skrivetrening er beskrevet
- IOP skrives i samsvar med enkeltvedtak etter sakkyndig vurdering
- lærerne beskriver så godt de kan i IOP hvordan de tenker at de skal jobbe i de ulike fagene, for eksempel legge vekt på variasjon mellom praktisk og teoretisk, med fokus på å kunne ordlegge seg.
- IOP-ene blir tilpasset elevens utvikling gjennom skoleåret

Skolen vedla mal for IOP og en arbeidsbeskrivelse for *innhold på IOP*.

Det gikk fram av rutinebeskrivelsen at alle som jobber med IOP må lese sakkyndig vurdering før IOP skrives. Det ble gjort oppmerksom på at det skal være angitt overordnet hovedmål, og at *alle delmål skal være konkrete, målbare og tilpasset den enkelte elev*.

Mal for IOP viste at det skulle foreligge en pedagogisk kartlegging av eleven, herunder faglig og sosial styrke, forståelse av elevens situasjon og hva det særlige behovet består i samt beskrivelse av elevens grunnleggende ferdigheter. Det skulle angis *ressurser, organisering, samarbeidspartnere og samarbeidsrutiner* og mål for elevens opplæring samt *øvrige tilrettelegging*. Det ble i malen ikke satt krav til at IOP skal være sammenholdt med enkeltvedtaket om spesialundervisning.

Det skal i henhold til malen angis metode for opplæringen og hvem som skal ha ansvar. Det gikk fram av de framlagte eksemplene på IOP hvilke fag spesialundervisningen skulle omfatte sammen med angivelse av metoder.

Ny mal for IOP og nytt utfylt eksempel etter ny mal viser nå tydelig hva slags opplæring eleven skal få. Det er angitt kompetansemål, læringsmål, aktiviteter og metoder, organisering og vurderingsformer for de ulike fagene.

Fylkesmannen vurderer derfor at skolens rutine og praksis er i tråd med regelverkskravene til angivelse av spesialundervisningens innhold i IOP.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.1.4

Har IOP-ene klart definerte mål for opplæringen når elevenes opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene?

Rettslig krav

IOP-en må vise hvilke avvik skolen eventuelt skal gjøre fra de ordinære læreplanene, og hvilke fag avvikene skal gjelde for.

Vurderingen av om eleven har behov for eventuelle avvik fra innholdet i opplæringen, må bygge på kunnskap om elevens læringsforutsetninger og utviklingsmuligheter, opplæringstilbudet, kompetansenivået til de andre elevene på trinnet og målene i læreplanene. Noen elever kan følge de ordinære læreplanene dersom de nødvendige ressursene stilles til rådighet, mens andre elever kan ha behov for avvik fra kompetansemålene i læreplanene.

IOP-en skal inneholde tydelige og realistiske mål for spesialundervisningen. Dere må sette målene med utgangspunkt i enkeltvedtaket og kompetansemålene i læreplanene.

IOP-en må vise hvilken kompetanse dere tar sikte på at eleven skal opparbeide i de aktuelle fagene. Målene i IOP-en kan også omhandle kompetanse som er relatert til den generelle delen av læreplanene, og som ikke spesifikt går på fag. Det kan for eksempel dreie seg om holdninger og sosial utvikling, eller sosiale ferdigheter. Det kan også dreie seg om mål knyttet til elever som har atferdsproblemer. Videre kan det være mål som innebærer ADL-trening, for eksempel trening i av- og påkledning, spising eller personlig hygiene.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-5 første ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av flere egenvurderinger gikk det fram at avvikene ikke er rutinemessig beskrevet, ettersom det er fokusert på det eleven skal lære og ikke det som blir tatt bort av læringsmål.

Det ble pekt på at en bestreber seg på at alle elever skal følge klassens progresjon i størst mulig grad, og at det derfor ikke gjøres *betydelige* avvik fra kompetansemålene. Avvikene ville imidlertid gå fram *implisitt* når det blir beskrevet hovedmål og delmål.

I eksempler på utfylte IOP-er var det angitt hovedmål og delmål, men ikke hvilke *kompetansemål* i fagplanene eller læreplanens overordnede del målene er hentet fra eller hva som ville være avvik fra læreplanmålene. Vi kunne ikke se at det var tydeliggjort hvordan de enkelte læringsmålene hang sammen med et kompetansemål og hvor i læreplanen dette hørte til. Målformuleringene var i seg selv ofte utydelig spesifisert med hensyn til hva eleven skulle oppnå etter endt læringsperiode og målene kunne ofte bli angitt kun som «klokka» «penger» og «øke ordforråd». Mange av målene ble også angitt som noe eleven skulle gjøre og ikke det eleven skulle kunne, altså selve kompetansen eleven skulle oppnå. Fylkesmannen vurderte derfor angivelsene av målene i spesialundervisningen som ikke tilstrekkelig synliggjort i IOP.

Fylkesmannen vurderte de framlagte IOP som utydelige med hensyn til målvalg og koblingen til kompetansemålene. Vi pekte på at målformuleringene ofte var lite spesifisert, og kunne framstå som enkeltord som for eksempel «klokka» «penger» og «øke ordforråd», «jobbe med de samme temaene i litteraturhistorie som klassen», «rettskriving og tekstproduksjon». Vi mente derfor at det ikke var tilstrekkelig synliggjort hvilken kompetanse eleven skulle oppnå i de aktuelle fagene eller mål utledet fra den generelle delen i læreplanen.

I vurderingen av ny mal for IOP og nytt utfylt eksempel ser vi at dette nå er tydeliggjort. Det er angitt kompetansemål, læringsmål, aktiviteter og metoder, organisering og vurderingsformer.

Fylkesmannen vurderer derfor at skolens rutine og praksis nå har sikret at innholdet i spesialundervisningen er synliggjort i IOP.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.1.5

Er IOP-ene i samsvar med enkeltvedtakene?

Rettslig krav

IOP-en skal bygge på vedtaket, og vise målene for spesialundervisningen og hvordan dere skal gjennomføre spesialundervisningen. IOP-en kan ikke gi eleven færre eller flere rettigheter enn det som følger av enkeltvedtaket.

Det faglige innholdet i IOP-en må være i samsvar med vedtaket. Det gjelder både hvilke fag eller deler av fag spesialundervisningen skal omfatte, og hvilke mål som gjelder særskilt for spesialundervisningen.

Organiseringen som fremgår av IOP-en, må være i samsvar med vedtaket. Det vil si om opplæringen skal foregå i klassen, egen gruppe, som eneundervisning eller på en alternativ arena. IOP-ens opplysninger om hvor mange timer eleven skal ha i klassen, egen gruppe, som eneundervisning eller på en alternativ arena, må samsvare med vedtaket.

Opplysningene i IOP-en om hvor mange timer spesialundervisning eleven skal ha i de enkelte fagene og samlet, må samsvare med vedtaket.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5 første ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I egenvurderingene gikk det fram at skolen mener IOP beskriver organiseringa av opplæringen i samsvar med vedtakene på de fleste områder og *så langt ressursene strekker til*, men at det også er lagt opp til at undervisningen kan organiseres og tilpasses etter behov, særlig når det er flere elever med IOP i samme klasse. Skolen mente i henhold til egenvurderingene at elevene likevel alltid får de timene de skal og at dekningen ofte blir bedre om det er flere med IOP inne i en klasse, da kan det bli dannet grupperinger av elever med samme behov, særlig i matematikk, og at disse elevene da kan følge gruppas progresjon i faget. Det ble også vist til gjennomføring av «fagkurs» for å jobbe spesifikt med noen emner.

Det gikk fram av intervjuene at det i arbeidet med IOP hovedsakelig ble sett til den sakkyndige vurderingen og ikke så mye til hva som går fram av enkeltvedtaket. Dette fordi man ikke har opplevd at det forekommer avvik fra rektors vedtak og sakkyndig tilråding.

I dokumentasjonen skolen har lagt fram, har vi særlig lagt vekt på hvordan elevens opplæring faktisk framgår av eksemplene på utfylt IOP, på bakgrunn av det som enkeltvedtaket har fastsatt. Både i skolens arbeidsbeskrivelse og mal for arbeid med IOP ble det generelt vist til kravet om at IOP skal samsvare med sakkyndig vurdering og at enkeltvedtakets betydning ikke er omtalt. Vi mente derfor det kunne være en risiko for at IOP ikke alltid ble kontrollert mot det som faktisk går fram av enkeltvedtaket. På bakgrunn av at det ikke er anledning til å gi andre rettigheter i IOP enn det som går fram av vedtaket, mente vi at skolens rutinebeskrivelse og mal i seg selv kunne bidra til manglende oppmerksomhet rundt dette forholdet.

Vi så av IOP-eksemplene at de ikke eksplisitt viser til hvilke dokumenter angivelsen av opplæringen bygger på. Siden både sakkyndig vurdering og enkeltvedtak ut fra de framlagte eksemplene kunne være svært fleksible i omtalen av organiseringen, ville det i praksis være vanskelig å avgjøre om elevens spesialundervisningstilbud sammenfaller med det som er tilrådd i sakkyndig vurdering eller tildelt i vedtaket.

Det gikk heller ikke tydelig fram av IOP hvordan undervisningen i praksis skulle gjennomføres/organiseres, noe som også kunne medføre at det ville bli vanskelig å kunne klage på oppfølgingen av spesialundervisningen.

Vi så eksempler på at det i IOP heller ikke var angitt

- hvordan det totale timetallet var fordelt på fag eller angitt hvor stor del av fagets totale timetall det skulle bli gitt spesialundervisning i
- hvor mange av timene eleven skulle være i klassen eller på gruppe, eller hvilke forhold som skulle ligge til grunn for valg av organisering
- hvilke oppgaver assistenten skulle ha
- hvordan grupper var sammensatt pedagogisk, og hvor mange elever gruppa skulle bestå av

I tilbakemeldingen etter foreløpig rapport viser rektor til at skolens nye mal for IOP skal sikre tilstrekkelig tydelighet. Det er vedlagt eksempel på bruk av IOP etter ny mal. Det ble også vist til at enkeltvedtakene også har fått ny mal, slik at disse er mer hensiktsmessige å skrive IOP ut ifra.

Fylkesmannen har vurdert den nye malen og eksempelet på utfylt IOP. Her går det fram en oppsummering av innholdet i enkeltvedtaket. Det er gitt tydelig angivelse av antall timer fordelt på fagene og hvordan timene er organisert. Det går også fram hvilke oppgaver assistent skal ha og hvilke timer som skal gjennomføres med lærer og med assistent.

Fylkesmannen vurderer derfor at skolens rutiner og maler vil kunne gi grunnlag for å vurdere om IOP samsvarer med enkeltvedtakene. Kravet til samsvar er også tydeliggjort i mal for IOP.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.1.6

Utarbeider skolen IOP for elevene snarest mulig etter at det er fattet vedtak om spesialundervisning?

Rettslig krav

Så snart som mulig betyr at dere må starte arbeidet med IOP-en senest når vedtaket er fattet. Hvor lang tid dere kan bruke på å utarbeide en IOP, avhenger av sakens omfang og kompleksitet. Kapasitetsmessige utfordringer som oppstår gjentatte ganger, eller som er av lengre varighet, vil ikke være en gyldig grunn til at det tar lang tid å utarbeide IOP-ene.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det går fram av egenvurderingene at skolen mener de utarbeider IOP fortløpende når enkeltvedtak er fattet. Det blir vist til at det kan ha vært tilfelle der lærere har gått ut i permisjon før IOP er ferdig utarbeidet, og at nyansatte lærere har måttet få en del tid på seg før de kjenner elevene godt nok til å fullføre jobben.

Det følger også av intervjuene at lærerne mener IOP blir utarbeidet innen oppsatte frister. Alle elevene i eksempelsakene har IOP. De aller fleste elevene har fått IOP kort tid etter at enkeltvedtaket har foreligget.

Vi har sett et par eksempler på at det har tatt lenger tid før IOP foreligger (vedtak i juli og IOP i oktober), men ser likevel at praksisen i all hovedsak sikrer at det blir utarbeidet IOP innen rimelig tid etter at vedtaket er fattet.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2 Gjennomføre og følge opp spesialundervisningen

Fylkesmannen har undersøkt om Gjerstad kommune sørger for at skolen gjennomfører spesialundervisningen i samsvar med vedtaket og følger opp dette, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-3 og 5-5.

Kontrollpunkt med rettslige krav, Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er som følger:

6.2.1

Igangsetter skolen spesialundervisning så snart som mulig?

Rettslig krav

Dere skal gi spesialundervisningen fra den datoen vedtaket bestemmer, eller så snart som mulig hvis vedtaket ikke angir en dato. Hvis en elev får vedtak om spesialundervisning i løpet av skoleåret, kan dere ikke vente til nytt skoleår med mindre vedtaket bestemmer at det er da spesialundervisningen skal settes i gang.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-1.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av egenvurderingene går det fram at skolen mener de setter i gang spesialundervisningen på oppstartdato eller så snart som mulig etter at vedtakene er fattet. Det går fram at lærere mener de også tilrettelegger for elever som trenger det, også før utredningene er klare og vedtakene fattet, for eksempel i form av økt pedagogtetthet på trinnet.

Av intervjuene går det fram at elever umiddelbart får den opplæringen som går fram av vedtaket så snart dette foreligger.

Vi legger til grunn at skolens praksis, ut fra det som går fram av intervjuene, sikrer at spesialundervisningen starter opp når vedtaket er fattet.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.2

Gir skolen spesialundervisningen i samsvar med IOP-ene?

Rettslig krav

Det er først når dere gir spesialundervisningen, at eleven får realisert de rettighetene hun eller han har fått i enkeltvedtaket. IOP-en skal bygge på vedtaket og vise målene for opplæringen, og hvordan dere skal gjennomføre spesialundervisningen. En korrekt IOP konkretiserer derfor hvordan dere skal realisere elevens rettigheter i opplæringen.

Det faglige innholdet i spesialundervisningen må være slik dere har angitt i IOP-en. Det gjelder både hvilke fag eller deler av fag spesialundervisningen skal omfatte, og hvilke mål som gjelder særskilt for spesialundervisningen. Spesialundervisningen skal ha et innhold som gjør at eleven kan nå målene.

Dere kan ikke endre innholdet uten at det foreligger et nytt vedtak og en ny IOP.

Dere skal organisere spesialundervisningen slik dere har angitt i IOP-en. IOP-en skal vise om eleven skal få spesialundervisningen i klassen, egen gruppe, som eneundervisning eller på alternativ arena. Andre forhold ved organiseringen, for eksempel at eleven skal ha en assistent, kan også gå frem av IOP-en.

Dere kan ikke endre organiseringen uten at det foreligger et nytt vedtak og en ny IOP.

Eleven skal få det antallet timer med spesialundervisning i fagene og samlet som står i IOP-en. IOP-en skal vise sum årstimer som dere skal oppfylle for det eller de skoleårene vedtaket gjelder, og hvor mange timer spesialundervisning eleven skal ha i de aktuelle fagene.

Dere kan ikke endre timetallet uten at det foreligger et nytt vedtak og en ny IOP.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Gjennom egenvurderingene ble vi opplyst om at skolen mener elevene med spesialundervisning får opplæring ut fra de faglige målene som står i elevens IOP, og at de får den organiseringen og det faglige innholdet som IOP ene beskriver.

Det gikk likevel også fram at det er eksempler der eleven ønsker å følge undervisningen sammen med resten av klassen og at dette ble gjennomført selv om noe annet gikk fram av IOP. Det ble pekt på at den ønskede fleksibiliteten blir fulgt godt opp i praksis og at *eleven(e) er i klassen når det er hensiktsmessig, på mindre gruppe når det er hensiktsmessig eller 1:1 hvis det er hensiktsmessig*. Det ble vist til at det er særlig den gode pedagogtetheten som tillater slik gjennomføring. Det ble ikke utdypet nærmere hvilke forhold som skal ligge til grunn i vurderingen av hensiktsmessighet.

Det gikk også fram av egenvurderinger at skolen gir spesialundervisning i samsvar med IOP-ene *så langt det er mulig ut fra bemanning*, men at god lærerdekning i mange timer også gir gode muligheter for spesialundervisning. Det blir også tatt hensyn til elevenes ønsker dersom de har stor vegring mot undervisning utenfor klassen / gruppen.

Det gikk videre fram at elevene får minst de timene de har krav på og i tilfeller der det er flere med samme type utfordringer i et fag får de ofte mer.

Av intervjuene fulgte det at det lærerne tilstreber å sikre at eleven opplever mestring, og at IOP derfor til enhver tid vil være et «levende» dokument tilpasset situasjonen eleven er i. Noen av lærerne var imidlertid usikre på i hvor stor grad IOP faktisk blir oppdatert gjennom perioden og at IOP kanskje ikke var så mye i bruk som den burde være. Det gikk også fram at dersom en av spesiallærerne er fraværende, kan grupper bli slått sammen og opplæringen bli endret fra det som framgår av IOP. Dette ble opplevd som en svakhet med systemet med forsterket bemanning og det ble påpekt at det kunne være en risiko for at elever kunne bli skadelidende dersom en lærer er borte.

Det gikk også fram av intervjuene at det i noen grad opplevdes uklart hvem som skulle ha ansvar for å følge opp IOP. Det grunnleggende prinsippet er alltid at elevene skal følge samme progresjon som klassen, og at dersom det foreligger IOP med «avvik» så vil dette fortrinnsvis gjelde bruk andre metoder og «teknikker» enn for de ordinære elevene.

På bakgrunn av egenvurderingene og intervjuene vurderte Fylkesmannen det som noe uklart framstilt hvordan skolen ser på hva IOP skal bety for det som faktisk skal gjennomføres i elevens opplæring. Vi har tidligere pekt på at når både sakkyndig vurdering og enkeltvedtak ikke er fullstendige og tydelige med hensyn til spesialundervisningens innhold, omfang og organisering, blir det ikke tilstrekkelig førende for det som skal gjennomføres i praksis. I slike tilfeller blir også gjerne IOP kun

et skriftlig dokument som ikke er forpliktende for elevens opplæring og som det kan være vanskelig å evaluere i forhold til.

Vi pekte på at uklare og fleksible opplysninger i IOP kunne medføre vanskeligheter med å dokumentere om opplæringen i praksis ble gjennomført i tråd med forutsetningene/planen og hvilken betydning dette ville kunne ha for elevens måloppnåelse. Vi mente at dette ville kunne føre til vanskeligheter med å vurdere om opplæringen var tilstrekkelig på dette punktet og vi mente derfor at det ikke var sannsynliggjort at skolen til enhver tid sikret at opplæringen ble gjennomført i henhold til IOP.

Det blir i tilbakemelding på foreløpig rapport vist til at det i begynnelsen av skoleåret (august) blir gjennomført klassemøter der ansvarsoppgaver for de ulike fag/områder av spesialundervisningen blir fordelt. Hvem som skal ha ansvar for hva blir videre angitt i IOP.

I skriftlige fag skal det alltid være en lærer med hovedansvar for undervisningen i klassen, en med hovedansvar for spesialundervisningen og en tredje pedagog som styrking. Dersom en av disse skulle være fraværende, skal det alltid være sikret at spesialundervisning kan gjennomføres og at klassen har lærer. I tilfeller der to lærere er borte blir det satt inn vikar.

Fylkesmannen har vurdert ny IOP der oppgavene til de som skal gjennomføre spesialundervisningen nå er tydeliggjort. I tillegg er IOP tydeligere og mer avgrenset med hensyn til organisering og innhold. Vi vurderer derfor at IOP gir tilstrekkelige opplysninger til å gjennomføre spesialundervisningen slik den framgår av enkeltvedtaket.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.3

Har de som gir spesialundervisningen den kompetansen som følger av kompetansekravene i loven, eventuelt av vedtakene i de tilfellene vedtakene krever en annen kompetanse?

Rettslig krav

De som gjennomfører spesialundervisningen må oppfylle de kravene til kompetanse som er beskrevet i vedtaket, eller i den sakkyndige vurderingen som vedtaket har lagt til grunn. Dere kan ikke endre på dette uten at det foreligger et nytt vedtak.

Krav til kompetanse kan for eksempel være at den som skal gi spesialundervisningen, må være utdannet spesialpedagog. Vedtaket kan også angi annen kompetanse, for eksempel kunnskap om spesielle lærevansker.

Noen ganger inneholder ikke vedtaket eller den sakkyndige vurderingen egne krav til kompetanse eller unntak fra de generelle kravene i loven. Dere må da sørge for at lærerne som gir spesialundervisningen, oppfyller de generelle kravene til pedagogisk kompetanse og kompetanse i faget de underviser i.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5 tredje ledd

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

På spørsmålet om de som gjennomfører spesialundervisning har den kompetansen som følger av regelverket eller som vedtakene krever, svarte skolen bekreftende i egenvurderingen. Det ble vist til at det alltid er faglærer som har ansvaret for undervisningen, også for elever med IOP.

Det gikk ikke eksplisitt fram av eksempelvedtakene om det var fastsatt spesielle krav til kompetanse hos den som skulle gjennomføre spesialundervisningen utover angivelse av antall timer med pedagog og fagarbeider. Det kunne likevel gå fram av vedtak at *det er viktig at pedagog og fagarbeidere som skal jobbe sammen med [eleven] har kompetanse på tilrettelegging med ADHD og lærevansker*. Det var ikke opplyst nærmere om det ville bli sikret at denne kompetansen var på plass.

Vi ble i tilsynet også kjent med at det var ansatt «lærer» med annen fagbakgrunn som gjennomførte spesialundervisning uten at det gikk fram av vedtaket at kravet til formell undervisningskompetanse ble fraveket.

Vi vurderte derfor at det i enkeltvedtakene ikke gikk fram tilstrekkelig informasjon om hvilken kompetanse de som skal gjennomføre spesialundervisningen skal ha.

I ny framlagt mal for enkeltvedtak og IOP går det fram at kompetansen til den som gjennomfører spesialundervisningen skal beskrives.

Vi vurderer ny mal å kunne sikre at kompetanse blir omhandlet i nye enkeltvedtak. Vi legger også til grunn at dersom det ikke går fram av enkeltvedtak at kompetansekrav er fraveket, skal spesialundervisningen gjennomføres av lærere med formell undervisningskompetanse i det aktuelle faget.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.4

Får assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, nødvendig veiledning av lærere som oppfyller kompetansekravene i opplæringsloven?

Rettslig krav

Vedtaket om spesialundervisning kan bestemme at personer som ikke er ansatt i en undervisningsstilling, kan være med på å gjennomføre spesialundervisningen. Assistenter og andre ufaglærte som skal bidra i spesialundervisningen, må få veiledning av en lærer som oppfyller kravene til pedagogisk kompetanse og kompetanse i faget. Kravet til veiledning gjelder alle som hjelper til i opplæringen, og som ikke er ansatt i en undervisningsstilling, det vil si ufaglærte, assistenter, barne- og ungdomsarbeidere eller fagpersoner med høyere utdanning.

Hva som er nødvendig veiledning, vil variere ut fra utdanningsbakgrunnen og arbeidserfaringen til den aktuelle personen. Dere må veilede ut fra elevens behov og hvilke oppgaver assistenten eller den ufaglærte skal ha.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 10-11.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av egenvurderingen følger det at ufaglærte kun skal være med i undervisningen som en ekstra støtte, at de deltar i planleggingen av undervisningen og at pedagog alltid blir involvert når assistenten mener han eller hun trenger støtte fra lærer. Det går også fram at gjennom deltakelse i planlegging av undervisningen blir assistentene kjent med hva som skal være målene for opplæringen. Hvis ufaglærte skal være vikarer, for eksempel ved langtidsfravær, blir det samarbeidet med faglærer gjennom ukentlige planleggingsmøter for faget.

Gjennom å involvere ufaglærte i planleggingen av undervisningen mener skolen de også oppfyller kravet til tilpasning av veiledning til den enkelte.

Det støttes av intervjuene at ufaglærte har tilgang til veiledning. Vi forstår det likevel slik at veiledningen i praksis ikke er et systematisert. Oppfølgingen kan derfor av og til framstå som litt tilfeldig, men det er likevel alltid rom for å spørre om hjelp.

Vi legger i vår vurdering til grunn at assistenter, gjennom intervju, bekrefter at de deltar i planlegging av undervisningen sammen med pedagog og at veiledning vil være en naturlig del av denne prosessen. Vi har også lagt til grunn at de vi har snakket med opplever at terskelen for å spørre om hjelp fra pedagogene er lav.

Vi mener derfor det er sannsynliggjort at veiledning blir gitt og at veiledningen er tilpasset den enkelte situasjon og person. Vi anbefaler likevel at skolen utarbeider en tydeligere systematikk for å sikre at alle ufaglærte får tilstrekkelig veiledning.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.5

Får elever med spesialundervisning samme årstimetall som andre elever i alle fag, med mindre vedtakene sier noe annet?

Rettslig krav

Timetallet per fag og samlet timetall er bestemt i læreplanverket. I grunnskolen fordeler skolen eller kommunen dette ut på årstrinn. Elever med spesialundervisning skal ha det samme timetallet som andre elever per fag. Det gjelder både fag der eleven får spesialundervisning, og fag der eleven får ordinær opplæring. Det betyr at eleven også skal ha det samme timetallet samlet sett.

Dere kan ikke ta timer fra et fag og gi spesialundervisning i et annet fag, med mindre vedtaket bestemmer dette. Dere kan heller ikke tilby færre timer totalt sett, med mindre vedtaket åpner for dette. Dersom det har støtte i den sakkyndige vurderingen og det er til det beste for eleven, kan skolen fatte vedtak om at en elev skal ha et mindre årstimetall. Dette vil bare gjelde i helt spesielle unntakstilfeller og krever samtykke fra eleven eller foreldrene

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-1

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det fulgte av egenvurderingene at det kunne være usikkerhet knyttet til om kravet om at eleven skal ha samme fag- og timefordeling med mindre vedtaket sier noe annet, ble oppfylt.

Det ble vist til at skolen gjennomfører det de kaller styrkingstiltak, som skal dokumenteres og være signert av foreldre. Det ble tilstrebet at elevene for eksempel får lesetrening m.m. knyttet til det faget de tas ut fra, men at det likevel kunne forekomme at eleven jobbet med annet fagstoff i enkelte timer. Dersom eleven deltok på tidsbegrensede kurs i enkelttemaer, kunne det hende eleven ville gå glipp av klassens timer i andre fag.

Vi så av de tilsendte sakene at det totale timetallet for spesialundervisningen gikk fram både av de sakkyndige vurderingene og enkeltvedtakene. Det manglet likevel i noen tilfeller en angivelse av fordelingen av timene på de ulike fagene. Det var heller ikke synliggjort hvor stor andel av fagenes timer som var omfattet av spesialundervisningen i forhold til fag- og timefordelingen på trinnet.

Vi kunne derfor ikke fastslå om elever med spesialundervisning fikk samme timetall i fagene som de andre elevene og vurderte skolens angivelse av dette forholder som mangelfull i de framlagte dokumentene.

I ny mal for enkeltvedtak og IOP går det imidlertid tydelig fram hvor mange timer elevene får spesialundervisning i de ulike fagene sammen med angivelse av klassens fag og timefordeling. Fylkesmannen vurderer derfor at malen nå vil kunne sikre tilstrekkelig angivelse av timetall.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.6

Får elevene det timetallet med spesialundervisning som fremgår av vedtakene?

Rettslig krav

Enkeltvedtaket fastsetter elevens rettigheter knyttet til spesialundervisningen. Eleven har rett på det årstimetallet med spesialundervisning i fagene som går frem av vedtaket.

Skolen kan ivareta dette ved å ha tilgjengelige vikarer som skolen kan bruke ved sykdom og lignende. Hvis skolen ikke får vikar, må dere følge opp at timer som faller bort, blir erstattet, slik at eleven får det timetallet for faget som følger av vedtaket og IOP-en. Dere må da registrere timene som eleven eventuelt mister på grunn av endringer i timeplanen, lærers fravær eller andre grunner. Dere har ikke plikt til å erstatte timer som eleven ikke har fått på grunn av elevens eget fravær.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 5-1 og 5-3

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det ble i egenvurderingene vist til at dersom klassen har et opplegg der eleven kan delta i klassen på en forsvarlig måte og få tilhørighet, ville eleven kunne «miste»

spesialundervisningen. Imidlertid kunne det også hende at det ble satt inn «styrkning» for å dekke over eventuelt «tap av undervisning».

I timer med tre pedagoger i klassen blir spesialundervisningen ivaretatt av en av de "resterende" pedagogene når en pedagog var fraværende. Når timer faller bort kunne begrunnelsen også være elevens behov for sosialt samvær og at det derfor ble vurdert at det var best for eleven å være sammen med klassen.

Rektor viste til at på grunn av den fleksible organiseringen med flere pedagoger/voksne inne i klassen ville spesialundervisningen likevel kunne bli ivaretatt selv om noen av lærerne var fraværende.

Vi pekte på at skolens enkeltvedtak åpnet for stor grad av fleksibilitet i gjennomføringen av spesialundervisningen, noe som kunne gjøre det vanskelig å vurdere om eleven faktisk fikk timene. Når fleksibilitet er nødvendig pekte vi på at dette vil stille krav til å dokumentere hva som faktisk blir gitt. Vi kunne ikke se at skolen hadde et system for å kontrollere den faktiske gjennomføringen av spesialundervisningen eller et system for å sikre at eleven får de timene som de faktisk har fått tildelt i vedtaket.

I skolens tilsvarende på foreløpig rapport går det fram at det i ny mal for IOP er laget en ny rubrikk for evaluering. Her skal hvert tema evalueres og rapporteres på både når det gjelder arbeidsmåter og omfang.

Skolen har med dette tydeliggjort krav til å følge med på om spesialundervisningen blir gjennomført i henhold til omfanget gitt i enkeltvedtaket. Vi mener malen kan sannsynliggjøre at praksis er endret med tanke på å sikre at elevene får spesialundervisning i de timene de har fått tildelt.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.7

Sikrer rektor at innholdet i og gjennomføringen av elevenes spesialundervisning er samordnet med den ordinære opplæringsplaner?

Rettslig krav

IOP-ene viser det faglige innholdet i spesialundervisningen, og hvordan dere skal gjennomføre spesialundervisningen organisatorisk og praktisk. På begge disse områdene må lærerne samordne spesialundervisningen med den ordinære opplæringen til klassen.

Rektor må bestemme hvordan lærerne skal samordne spesialundervisningen med den ordinære opplæringen i klassen. Samordningen kan skje på ulike måter, for eksempel ved å innarbeide en rutine for dette i personalet, ha samordningen jevnlig oppe på samarbeidsmøter med eleven eller foreldrene, spørreundersøkelser eller møter mellom lærere.

Rektor må følge opp at lærerne samordner spesialundervisningen med den opplæringen eleven får sammen med klassen slik det er bestemt.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 5-1, 5-3 og 9-1.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I egenvurderingene ble det vist til at rektor, kontaktlærer og spesialpedagog samarbeidet om hvordan spesialundervisningen skulle gjennomføres og samordnes. Hvilket nivå eleven skal jobbe på og hvordan organisering og innholdet skal være, skal gå fram av enkeltvedtaket. Det blir gjennomført jevnlig samarbeidsmøter på trinnene med gjennomgang av den enkelte elevs spesialundervisning og skolegang generelt sammen med rektor.

Det gikk også fram av egenvurderingene at lærere oppfattet at dette ansvaret er delegert til kontaktlærer og faglærer og i samråd med foresatte og eleven selv.

Det ble pekt på at der elever med IOP er sammen med klassen i undervisningen skjer samordningen nesten automatisk ved kommunikasjon mellom pedagogene og assistentene.

På spørsmålet om rektor følger opp at lærerne samordner spesialundervisningen og den ordinære opplæringen i praksis, ble det både i intervju og i egenvurderinger vist til samarbeidsmøtene på trinnene. Fra disse møtene blir det ført referat og elever med spesielle behov og organisering rundt disse har en stor plass i drøftingene. Rektor har i tillegg klassemøte en gang i halvåret, etter elevsamtale og utviklingssamtale. Der er det faglig og sosial utvikling for hver enkelt elev som er tema.

I gjennomgang av den framlagte dokumentasjonen, kunne vi ikke se at samordning av spesialundervisningen ble eksplisitt omtalt i vedtakene om spesialundervisning. IOP ga til dels informasjon om hvordan eleven får organisert opplæringen, men var likevel utydelig på hvordan det konkret ble tilrettelagt for at eleven skulle kunne følge med i den ordinære opplæringen når spesialundervisningen ikke omfattet alle timene i faget. Vi kunne likevel ikke konkludere med manglende samordning i praksis, og la vekt på informasjonen om at flere pedagoger jobber sammen for å ivareta opplæringen i et fellesskap. Vår konklusjon bygde også på at egenvurderinger og intervjusvar framholder trinnsamarbeid om hvordan opplæringen skal tilrettelegges og at rektor jevnlig deltar på disse møtene.

Vi mener derfor det er sannsynliggjort at rektor følger opp at spesialundervisning og ordinær opplæring blir samordnet.

Vi anbefaler likevel at skolen blir tydeligere på å framstille hva som ligger i kravet til samordning og fastsetter dette i skolens rutinebeskrivelser.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.8

Sikrer rektor at spesialundervisningen og den ordinære opplæringen samlet dekker målene som følger av IOP-ene?

Rettslig krav

Rektor må bestemme hvordan lærerne skal planlegge og tilpasse spesialundervisningen og den ordinære opplæringen underveis, slik at opplæringen samlet dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP-en.

Rektor må følge opp at lærerne planlegger og tilpasser opplæringen fortløpende.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 5-1, 5-5, 2-3 fjerde ledd eller 3-4 fjerde ledd og 9-1

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Det ble i egenvurderingene vist til at rektor setter inn et antall pedagoger i de ulike fagene og at rektor og spesialpedagog drøfter sammen med pedagogene hvordan undervisningen kan organiseres på en god måte for eleven og fordeles mellom pedagogene. Flere pekte på viktigheten av samarbeidsmøtene på trinnene, at ledelsen deltar på disse og at utforming av opplæringen er et viktig tema på disse møtene.

Det gikk fram at faglærer er ansvarlig for å oppfylle fagplanene med hovedmål, delmål og metode, mens elevens kontaktlærer er ansvarlig for generell del av IOP.

Lærerne selv mener de legger opp undervisningen ut fra elevens faglige utvikling og målene i IOP-en, som regel sammen med de andre pedagogene i faget. Undervisningen blir tilpasset fortløpende ved at det planlegges for hver uke og hvert tema etter årsplanen og at det gjennom dette blir sikret at alle målene i IOP-en blir dekket.

Det ble bekreftet i intervjuene at det arbeides på denne måten og at det blir etterspurt på de faste møtene. Det kunne forekomme at det ble gjort endringer i opplæringen underveis, uten at IOP blir endret, med utgangspunkt i at elever med spesialundervisning skulle være inkludert i klasseundervisningen der det er mulig.

Det gikk fram av de fleste eksemplene på IOP hvilke undervisningsmetoder som skulle ivareta arbeidet med måloppnåelse. Det var imidlertid vanskelig å se hvordan skolen mente spesialundervisningen og tilstedeværelse i den ordinære opplærings situasjonen til sammen skulle utgjøre et forsvarlig opplæringstilbud som ivaretar at alle målene blir ivaretatt. Det gikk fram av intervju at IOP ikke alltid blir oppdatert selv om undervisningen blir endret. Både sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP ga etter vår mening for stor fleksibilitet. Det var i liten grad vurdert hvordan det totale opplæringstilbudet ville oppfylle elevens rett til et tilfredsstillende læringsutbytte. Det manglet beskrivelse av hvilke avvik spesialundervisningen ville medføre og en vurdering av konkrete behov for eventuelle tilrettelegginger i fag utover de som spesialundervisningen skulle dekke.

Vi mente derfor at det ikke var tilstrekkelig sikret at opplæringen samlet vil kunne dekke målene som går fram av elevens IOP.

I tilsvaret til foreløpig rapport viser skolen til at de nye malene for enkeltvedtak og IOP sikrer at vedtakene ikke lengre blir så fleksible. Ansvarsfordeling for spesialundervisningen blir klargjort i klassemøter i august, i tillegg til at ukentlige møter med spespedkoordinator vil kunne sikre at rektor har oversikt over undervisningen til elever med spesialundervisning.

Ny mal viser at beskrivelsen av opplæringen går tydeligere fram og i større grad viser hvordan opplæringen samlet dekker målene i IOP.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.9

Blir spesialundervisningen gjennomført slik at barnets beste er ivaretatt?

Rettslig krav

Dere må så langt som mulig gjennomføre spesialundervisningen på elevens premisser. Basert på elevens behov kan det være nødvendig å gjøre mindre justeringer underveis.

For eksempel kan hensynet til elevens beste ha betydning for hvilket tidspunkt på dagen dere velger å gi spesialundervisning utenfor klassen. Et annet eksempel kan være at dere så langt som mulig gir eleven mulighet til å delta i aktiviteter som fremmer tilhørighet til klassen.

Dere må skille mellom mindre justeringer og tilfeller der elevens behov har endret seg slik at det er nødvendig med ny utredning og vedtak.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-5 andre ledd og barnekonvensjonen artikkel 3.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av egenvurderingene går det fram at det blir tatt hensyn til elevens ønsker. Dersom eleven ikke ønsker å være på gruppe, blir det utarbeidet et opplegg som kan fungere inne i klassen. Har eleven behov for ro, prøver skolen å skape en atmosfære for undervisningen som ivaretar dette. Det blir videre vist til rutinemessige elev- og utviklingssamtaler hvor spesialundervisningen blir tatt opp og eventuelle ønskede tilpasninger drøftet. I tillegg vurderer lærerne i det daglige om undervisningen har den ønskede effekt og er åpne for at eleven selv kan gi uttrykk for eventuelle ønsker om forandring.

Av intervjuene går det fram at lærerne fokuserer på at eleven skal oppleve mestring og forståelse og at de er opptatt av å se hva som er det beste for barnet. Det blir pekt på at det beste er å jobbe med å sikre at eleven holder følge med klassen. Hva som blir vurdert som barnets beste tar utgangspunkt i det som kommer fram på elevsamtaler og i forbindelse med halvårsvurderinger. Det blir framholdt at elevenes ønsker blir vektlagt i stor grad ut fra sammenhengen med elevens motivasjon for å lære.

Vi legger til grunn at det ut fra egenvurderinger og intervju ser ut til at det er stort fokus på å samarbeide med eleven om gjennomføring av spesialundervisningen i praksis og at det blir tatt hensyn til hvordan eleven ønsker å jobbe. Dette går også i noen grad fram av dokumentasjonen.

Vi mener derfor at praksis viser at elevens beste er i fokus og at det i undervisningsløpet blir tilrettelagt ut fra blant annet hva eleven selv mener og at praksis derfor oppfyller regelverkskravet.

Vi viser imidlertid til hva vi i rapporten har pekt på som mangelfull dokumentasjon om hva skolen har lagt til grunn i hva som er til barnets beste og mener skolen må lage tydeligere retningslinjer/rutiner for hvordan dette skal gå fram av de ulike dokumentene som omhandler spesialundervisningen.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.10

Utarbeider skolen årlig en skriftlig rapport for elever som får spesialundervisning som

- a. gir oversikt over den opplæringen elevene har fått?**
- b. vurderer utviklingen til elevene ut fra målene i IOP-ene?**

Rettslig krav

Skolen skal hvert år utarbeide en skriftlig årsrapport for elever som får spesialundervisning.

Rapporten skal ta utgangspunkt i elevens IOP. Den skal vise hvilken opplæring eleven har fått. I rapporten skal dere også vurdere utviklingen til eleven sett ut fra målene som gjaldt for spesialundervisningen. Det gjelder enten eleven har egne mål, eller eleven skal få opplæring for å nå målene i den ordinære læreplanen. Dere må ta stilling til om eleven har behov for videre spesialundervisning, eller om eleven kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.

Eleven må få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om hun eller han vil uttale seg, hva saken gjelder, hvorfor og hvordan dere vil gjennomføre samtalen. Dere må tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen, slik at eleven ikke opplever samtalen som en byrde, og eleven får muligheten til å uttrykke sitt syn på saken. Dere kan ikke forvente at eleven bruker voksne begreper eller faguttrykk. Dersom eleven har spesielle utfordringer knyttet til kommunikasjon, må dere tilrettelegge slik at eleven allikevel får gi uttrykk for sine synspunkter. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere skal vektlegge synspunktene til eleven i samsvar med elevens alder og modenhet.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-5 andre ledd og barnekonvensjonen artikkel 12.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I egenvurderingene bekreftet skolen at de utarbeider årsrapporter for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning der måloppnåelsen til eleven blir vurdert. Her skal det gå fram hvilke mål eleven har god kontroll på og hva eleven har vanskelig for å lære. Organiseringen skal også komme fram. Det gikk videre fram at det i årsrapportene også er vanlig å ta stilling til den videre spesialundervisningen, for eksempel hva det bør fokuseres på videre.

Når det gjelder å snakke med elevene om innholdet i årsrapporten, viste egenvurderingene at det ikke er fast rutine å gjennomføre slike samtaler. Det blir gjennomført elevsamtaler og fagsamtaler gjennom året, men ikke spesifikt i forbindelse med utarbeiding av årsrapporten.

Ut fra svarene i egenvurderingene mente skolen de legger vekt på elevens egne synspunkter og at elevene alltid får mulighet til å fortelle hva de tenker og føler om undervisningen. Det ble pekt på at elevene får være med på å justere retningen gjennom at de for eksempel kan uttale seg om behovet for undervisning på mindre grupper, gjennomføring av prøver m.m. Imidlertid ble det også pekt på at dette ikke alltid er like lett, siden ikke alle elever er like bevisste egen utvikling.

Ut fra svarene i egenvurderingen og intervju svarene var Fylkesmannen usikker på hva skolen forstår med å *vektlegge elevens synspunkter*. Det er gjennomgående for hele saksbehandlingen at det mangler beskrivelser av hvordan elevens synspunkter er vektet

mot andre relevante opplysninger i saken og mot det faglige skjønnnet som både PPT og skolen skal utvise gjennom saksbehandlingen.

Det gikk også fram i flere av dokumentene at beslutninger er tatt *til elevens beste* uten at det foreligger en nærmere begrunnelse for hva som inngår i totalvurderingen.

Eksemplene på årsrapporter vi har mottatt var av ulik kvalitet, men de inneholdt alle en eller annen beskrivelse av elevens faglige ståsted og utvikling.

I flere av rapportene var elevens mestring beskrevet uten konkret referanse til de faglige målene som går fram av IOP. Det var også manglende angivelser av hvordan opplæringen har vært organisert i praksis, herunder antall timer gjennomført i klassen, på gruppe etc. Det manglet opplysninger om gruppestørrelse og pedagogisk sammensetning av gruppene, der det var angitt at eleven har deltatt på gruppe.

Fordi mange av målene i IOP framstod som uklare, var det også vanskelig å se hva elevens framgang egentlig innebar. Mål kunne for eksempel være beskrevet som å *følge klassens kompetansemål så langt det lar seg gjøre og tilpasse mål der det trengs*, noe som kan være problematisk, da det ikke vil være anledning til å gjøre avvik fra kompetansemål utover det som er angitt i enkeltvedtaket.

Noen av delmålene kunne være vanskelig å vurdere som oppnådd, eksempelvis *bli enda bedre på å delta muntlig*.

I evalueringen framgikk vurdering av måloppnåelse som en sammenblanding av redegjørelse for hva det er blitt arbeidet med (*gjøremål*) og det som eleven kan (*læremål*). Det kunne derfor være vanskelig å se hva som var vurdert som reell faglig utvikling i fagene. Et eksempel kunne være at det var angitt tydelige kunnskapsmål i matematikk, mens evalueringsteksten var en beskrivelse av hvordan det har vært jobbet med matematikken og ikke vurdert hva eleven faktisk hadde oppnådd.

Der det framgikk i rapportene at eleven ikke hadde hatt tilfredsstillende måloppnåelse, var det ikke alltid gjort en vurdering av årsaken til at målet ikke er oppnådd. Det gikk i tillegg i liten grad fram hvilke forandringer lærer mente burde foretas på bakgrunn av elevens måloppnåelser/faglige utvikling.

Rapportene ga derfor ikke en systematisk beskrivelse av den faktiske gjennomføringen av spesialundervisningen og hvordan denne hadde påvirket elevens måloppnåelse i henhold til målene i IOP.

Vi vurderte derfor at skolens årsrapporter etter gjennomført spesialundervisning ikke inneholdt tilstrekkelige opplysninger til å oppfylle kravene til innholdet i årsrapport.

Skolen viser til ny mal for IOP og evaluering av spesialundervisning og at det rutinemessig skal samtales med eleven om utbytte av spesialundervisningen og hva eleven selv mener om den undervisningen som er gitt.

Fylkesmannen tar til orientering at skolen har endret sine rutiner på dette punktet. Vi har imidlertid vurdert praksis til ikke å ha vært i tråd med regelverket. Det er ikke lagt fram ny dokumentasjon som viser at ny praksis er tatt i bruk.

Skolen må derfor legge fram dokumentasjon på at ny praksis er implementert, gjennom eksempler på årsrapporter etter gjennomført spesialundervisning.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

6.2.11

Sender skolen etter hvert opplæringsår rapportene om gjennomført spesialundervisning til foreldrene til elevene, til elever over 15 år og til kommunen?

Rettslig krav

Skolen skal sende rapporten til elever over 15 år.

Skolen skal sende rapporten til foreldrene til elever under 18 år.

Skolen skal sende rapporten til kommunen.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 5-5 andre ledd

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Ut fra svarene i egenvurderingene og intervjuene, forstod vi det slik at rapporten rutinemessig kun blir sendt til foreldrene til eleven. På spørsmålet om årsrapporten blir oversendt til kommunen, svarte skolen at rapportene rutinemessig blir lagret i kommunens sak- og arkivsystem.

Vi forstod det slik at skoleeier ikke eksplisitt blir informert om at rapportene er tilgjengelige og at det er uklart om skoleeier faktisk gjør seg kjent med disse.

Vi vurderte at dette kunne medføre en risiko for at skoleeier ikke rutinemessig ble informert om skolens utfordringsbilde når det gjelder spesialundervisning og hvordan skolen forvalter spesialundervisningen i praksis.

Skolen viser til at ny rutine skal sikre at elever over 15 år personlig vil få oversendt rapporten. Etter å ha lagt inn rapporten i kommunens sak- og arkivsystem, informeres rådmannen om dette. Informasjon om spesialundervisning er i tillegg egen sak på oppvekstmøter årlig.

Det er lagt fram årshjul for månedlige skolemøter der spesialundervisning (rapporter og vedtak) er tema i juni og august samt stillingsbeskrivelse for skolefaglig rådgiver.

I stillingsinstruksen går det fram at skolefaglig rådgiver på skoleeiernivå skal *rutinemessig gjennomgå vedtak og årsrapport om spesialundervisning for å sikre samsvar med regelverk i opplæringsloven.*

Fylkesmannen vurderer at rutinene nå sannsynliggjør at kommunen vil bli informert om foreliggende årsrapporter om spesialundervisning og at elever over 15 år får tilsendt rapporten.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6.2.12

Ber skolen PPT om ny sakkyndig vurdering dersom elevenes behov endrer seg?

Rettslig krav

Hvis perioden for den sakkyndige vurderingen er utløpt eller dere vurderer at elevens behov for spesialundervisning er endret, skal dere be om en ny sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. Dette krever et nytt samtykke fra elever over 15 år eller fra foreldrene til elever under 15 år.

Dersom elevens utvikling er relativt stabil og behovet for spesialundervisning er godt dokumentert gjennom tidligere utredninger, kan det være tilstrekkelig å bygge videre på disse utredningene uten å foreta en ny sakkyndig vurdering.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 5-3 første ledd og 5-5 andre ledd

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Vi har tidligere i rapporten omtalt vår forståelse av saksbehandlingen som at henvisninger ofte er førstegangshenvisninger til PPT. Slike henvisninger kan ligge langt tilbake i tid. Gjennom deltakelse i skolens ressursteam er PPT tilgjengelig for drøftinger knyttet til om eleven fortsatt trenger sakkyndig vurdering og nytt enkeltvedtak. Det blir også i denne prosessen gjennomført samarbeidsmøter med skole, PPT og foreldre. På bakgrunn av disse møtene avgjør PPT om de skal skrive en ny sakkyndig vurdering som underlag for nytt enkeltvedtak. Denne forståelsen støttes av det som også går fram av egenrevisninger og intervju.

Vi kan ikke se at denne praksisen er eksplisitt og tydelig beskrevet i framlagte dokumenter, men legger likevel til grunn at rutinen slik den er praktisert vil kunne sikre oppfølging fra PPT for de elevene som måtte trenge dette. Vi mener likevel at rutinen også bør gå tydeligere fram av skolens rutinebeskrivelser for hvordan saksbehandlingen skal bli ivarettatt for elever som kan ha behov for spesialundervisning.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

7. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd

7.1 Tilsynet omfatter skoleeiers system

Tilsynet omfatter en vurdering av om skoleeier har et forsvarlig system for å vurdere og følge opp om kravene i regelverket er oppfylt, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Dette gikk fram av vårt varselbrev. Til å vurdere dette har vi lagt til grunn skoleeiers og skolens egenrevisning, intervju på skolen og dokumenter og funn i tilsynet.

Vi har undersøkt om **Gjerstad kommune som skoleeier** har **et forsvarlig system** for å sikre at de rettslige kravene som inngår i tilsynet blir oppfylt, herunder om skoleeier

- skaffer seg relevant informasjon om skolenes og PPT sin praksis
- vurderer skolene og PPT sin praksis opp mot regelverket
- sørger for varige endringer dersom skolenes – og PPT – sin praksis bryter med regelverket
- følger opp at tiltakene faktisk fører til at skolene – og PPT endrer praksis i samsvar med kravene
- innhenter tilstrekkelig informasjon ofte nok til å vurdere og følge opp praksis.

Dette innebærer videre et krav om å følge opp

- at skolen kontinuerlig vurderer om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen og om elever kan ha behov for spesialundervisning
- at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger og hjelper skolene med å utvikle kompetanse og organisasjon for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov
- at skolen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder å fatte enkeltvedtak om spesialundervisning
- at skolen planlegger, gjennomfører og følger opp spesialundervisningen

Vi understreker at innhentet informasjon ikke er et godt nok grunnlag til å vurdere om skoleeiers system oppfyller alle kravene i regelverket. Vi kan derfor på et senere tidspunkt gjennomføre tilsyn med om skoleeier har et forsvarlig system innenfor temaet i dette tilsynet eller på andre områder. Dette kan bli aktuelt dersom vi får nye opplysninger fra andre kilder eller gjennom andre tilsyn.

PPT inngår i en interkommunal ordning med Risør kommune som vertskommune. Fylkesmannen har i dette tilfellet ikke utvidet tilsynet til å gjelde Risør kommune som vertskommune for PPT. Vi peker likevel på Gjerstad kommune sitt selvstendige ansvar for å sikre at det foreligger tilstrekkelig opplyste sakkyndige vurderinger til grunn for alle vedtak om spesialundervisning for elevene i kommunen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Undersøkelsene er basert på egenvurderinger og intervjuer samt framlagt årshjul for gjennomføring av *oppvekstmøter* med skoleeier og skoleledelse.

Skoleeier viste til at kommunen nå har slått sammen tre skoler til én fra og med høsten 2019, noe som vil føre til at det vil være lettere å disponere ressurser og sikre faglig samarbeid og felles skolekultur.

Skoleeiers administrasjon var på tidspunktet for det stedlige tilsynet delt mellom rådmann og en rådgiver. Rådgiver var i tillegg folkehelsekoordinator og enhetsleder for samfunnsenheten. Det ble gjennomført «oppvekstmøter» hver måned, der rådgiver og rådmann deltok sammen med rektor – der også spesialundervisning var et av temaene. På intervjutidspunktet ble det også opplyst om at det i tillegg ville bli lyst ut en deltidsstilling som skolefaglig rådgiver.

De siste årene har rådmannen utarbeidet tilstandsrapport for skolesektoren. I forbindelse med denne er det også gjennomgang av GSI-tallene. Kommunestyret etterspør også forhold knyttet til spesialundervisning og «mobbing».

Gjerstad er «realfagskommune» med rådmannen som prosjektleder.

På spørsmålet om hvilken informasjon om spesialundervisningen skoleeier etterspør fra skolen når det gjelder vedtak, planlegging og oppfølging gjennom IOP, sakkyndige vurderinger og PPT sitt systemarbeid, viste skoleeier til gjennomgang av antall vedtak som blir fattet. I gjennomgangen av vedtakene har det vært et fokus på at vedtakene skal være forståelige for de som mottar disse, gjennom klart språk og ikke for mange «faguttrykk». Flexibilitet blir vektlagt med begrunnelse om at eleven skal være i fokus og opplæringen skal være til elevens beste. Varigheten på vedtakene og at det er opplyst om klageadgang blir kontrollert. Skoleeier overprøver ikke de faglige vurderingene som ligger til grunn for vedtakene, men blir informert fra rektor dersom vedtak blir påklaget.

Informasjon fra skole til skoleeier blir hovedsakelig overført muntlig gjennom både formell og uformell kontakt. Det blir gjennomført møter annenhver uke der enhetsleder (rektor) får mulighet til å fortelle om status.

Når det gjelder Barnekonvensjonen, herunder barnets rett til å bli hørt, har ikke skoleeier pålagt skolene rutiner for å ivareta tilrettelegging for å gi barnet mulighet til å uttrykke sitt syn. Det ble vist til at skoleeier er kjent med at PPT snakker med barnet, og til prosjektet «Vi bryr oss», der det er fokus på samtaler med barn- og unge som har det vanskelig.

Vedtak og årsrapport for gjennomført spesialundervisning blir arkivert i kommunens saksbehandlingssystem, men det har ikke vært rutine at skoleeier skal gjennomgå disse. Gjennomført års-rapportering blir markert i MOAVA-systemet. Det er spespedkoordinator som har ansvaret for å rapportere på gjennomføringen.

Skoleeier viste til at skolen har god lærerdekning. Det ble vist til at det ikke har vært nylige tilfeller der skoleeier har avdekket brudd på regelverk. Det har ikke framkommet forhold i tilstandsrapport eller via undersøkelser som for eksempel Elevundersøkelsen, som har gitt grunnlag for skoleeier å gjennomføre tilsyn med praksis.

Skoleeier møter minst to ganger i året i samarbeidsorganet for PPT. Ellers følger det av samarbeidsavtalen med vertskommunen Risør at det er de som skal sikre, og følge opp, tilstrekkelig kapasitet i PPT. Det har vært tilfeller av manglende kapasitet, men skoleeier opplever at dette nå er på plass igjen. Det har vært gode erfaringer med tjenestene fra PPT. Det blir vist til at det er stort fokus på at alle elevene – også de som får spesialundervisning – i størst mulig grad skal få opplæringen i klassefelleskapet. PPT møter i skolens ressursteam en gang i måneden og er tilstede på skolen en fast dag i uka. PPT hjelper også skolen gjennom at de i sakkyndige vurderinger beskriver hvordan skolen skal jobbe både på system- og individnivå slik at det kan lages gode planer.

Vår vurdering er, på bakgrunn av administrativ skoleeiers redegjørelse, at skoleeier er tett på skolens virksomhet og at det er lav terskel for skolen å ta kontakt med skoleeiernivået.

I den foreløpige rapporten pekte Fylkesmannen på forhold som ble vurdert å ikke oppfylle de rettslige kravene og at Gjerstad kommune derfor ikke i tilstrekkelig grad hadde sørget for å vurdere praksis opp mot regelverket om spesialundervisning.

I kommunens tilsvaret til foreløpig rapport, går det fram at skoleeier mener å få god informasjon om skolens praksis når det gjelder spesialundervisning.

Etter at skolefaglig rådgiver startet i stillingen i august 2019 er informasjonsinnhenting systematisert og formalisert, blant annet i vedlagt stillingsbeskrivelse, herunder at skolefaglig rådgiver rutinemessig skal gjennomgå vedtak og årsrapport om spesialundervisning for å sikre samsvar med regelverket i opplæringsloven. Den rutinemessige gjennomgangen vil ytterligere bli dokumentert og loggført i kommunens internkontrollsystem fra og med 01.01.20.

Når det gjelder PPT viser skoleeier til det interkommunale vertskommunesamarbeidet, med Risør som vertskommune. Det skal være vertskommunen som har ansvaret for en forsvarlig internkontroll i tjenesten. Det er i henhold til samarbeidsavtalen om PPT-samarbeidet etablert et samarbeidsorgan som gjennomfører jevnlig møter minimum tre ganger i året. Ordlyden i samarbeidsavtalen skal revideres nå. Gjerstad kommune har i den forbindelse understreket overfor vertskommunen at vertskommunens ansvar for internkontroll av kvalitet og regelverksetterlevelse i tjenesten må tydeliggjøres. En vesentlig del av PPT sin internkontroll må være å vurdere hvorvidt arbeidet med sakkyndige vurderinger er i samsvar med regelverket.

Fylkesmannen har vurdert kommunens tilsvare og lagt til grunn at det nå er tilsatt skolefaglig rådgiver som blant annet skal sikre at de rettslige kravene til saksbehandling i saker om spesialundervisning blir oppfylt.

Vi legger også til grunn at kommunen, mellom tidspunktet for det stedlige tilsynet fram til den foreløpige rapporten forelå, har gjennomført endringer i rutiner og praksis som har medført at flere av de varslede påleggene i den foreløpige rapporten nå er rettet opp.

I tillegg er det sannsynliggjort at skoleeiers systematiske kontroll nå framstår som tydeligere og mer systematisk når det gjelder området spesialundervisning.

Dette medfører at Fylkesmannen nå vurderer at skoleeiers forsvarlige system på tilsynstemaet oppfyller kravene i opplæringslovens § 13-10.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

8. Forhåndsvarsel om vedtak

Fylkesmannen har i kapitlene 4, 5 og 6 konstatert brudd på regelverket. Vi viser til utsatt frist til å rette bruddene på regelverket slik det går fram tidligere i denne rapporten.

Når rettingen er foretatt, må kommunen sende Fylkesmannen en erklæring om at bruddene på regelverket er rettet og en redegjørelse for hvordan det er rettet.

Et eventuelt påfølgende pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Fylkesmannen varsler at følgende pålegg kan bli aktuelle å vedta:

Kapittel 4 - Utarbeide sakkyndige vurderinger

Gjerstad kommune må sørge for at det blir utarbeidet en sakkyndig vurdering av de særskilte behovene til eleven før den gjør vedtak om spesialundervisning, jf. opplæringsloven §§ 5-3 og 5-4 og *Barnekonvensjonen artikkel 12*

Gjerstad kommune må i denne forbindelse se til at PPT i vurderingen og anbefalingen av tilbud om spesialundervisning:

- a) legger
 - a. vekt på synspunktene til elever under 15 år i samsvar med elevenes alder og modenhet (4.1.4)
 - b. stor vekt på synspunktene til elever over 15 år og foreldre til elever under 18 år (4.1.4)
- b) gjør rede for hvilket utbytte elevene har av den ordinære opplæringen og hvilke muligheter eleven har innenfor ordinær opplæring som grunnlag for anbefalingen (4.1.7)
- c) gjør rede for og anbefaler hvilken opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud gjennom tydelig angivelse av
 - a. hvordan spesialundervisningen skal organiseres
 - b. hva som er lagt til grunn i vurderingen av barnets beste
 - c. hva som samlet vil gi en forsvarlig opplæring (4.1.9)

Kapittel 5 – Fatte vedtak om spesialundervisning

Gjerstad kommune må sørge for å fatte vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-3 og 5-4 og at saksbehandlingen ved enkeltvedtak som gjelder spesialundervisning oppfyller forvaltningslovens krav til enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven §§ 24, 25 og 27.

Gjerstad kommune må i denne forbindelse se til at skolen:

- a) tar stilling til hva som er barnets beste når det blir fattet vedtak om spesialundervisning (5.1.11)

Kapittel 6 – Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen

2. Gjerstad kommune må sørge for at skolen gjennomfører spesialundervisningen i samsvar med IOP og vedtaket og følger opp dette, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-3 og 5-5

Gjerstad kommune må i denne forbindelse se til at skolen:

- a) I årsrapporten om gjennomført spesialundervisning
 - a. gir en oversikt over den opplæringen eleven har fått og
 - b. vurderer utviklingen til elevene ut fra målene i IOP-ene
- (6.2.10)

Kapittel 7 - Skoleeiers forsvarlige system

Fylkesmannen har ikke funnet grunnlag for å gi pålegg når det gjelder kontroll og oppfølging av kommunens spesialundervisning.

9. Kommunens rett til innsyn i sakens dokumenter

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

06.04.2020

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Egenvurderinger fra PPT, skoleledelse, spespedkoordinator og utvalgte lærere
- Vedlegg fra skoleeier – årshjul for oppvekstmøter
- Mal for IOP
- Rutiner for henvisning – PPT
- Henvisningsskjema for grunnskolen – PPT
- Internt arbeidsdokument (rutinebeskrivelser) – PPT
- Mal for sakkyndig vurdering – PPT
- Årshjul vedrørende rutiner og prosedyrer ved PPT' sakkyndighetsarbeids – PPT
- Skolens rutinebeskrivelse – fra bekymring til handling
- Årshjul skole
- HMS-årshjul ledere
- Innkalling og plan for ressursteam
- Henvisning
- Pedagogisk rapport
- Mal for enkeltvedtak
- Innhold IOP – veiledning til lærere
- IOP og evaluering IOP
- Endringer i årshjul PPT – ansvar samarbeidsmøte
- Oversikt over elever med spesialundervisning på ungdomstrinnet
- 12 eksempler på saker, herunder sakkyndig vurdering, enkeltvedtak, IOP og årsrapporter

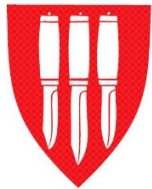
Det ble gjennomført stedlig tilsyn ved Abel ungdomsskole 8. og 9. mai 2019.

Det ble avholdt intervjuer med:

- PPT leder
- 2 PPT rådgivere
- 2 kontaktlærere
- 2 fagarbeidere
- 2 lærere som gjennomfører spesialundervisning
- spespedkoordinator
- rektor og inspektør
- Rådmannen

Det ble i tillegg gjennomført samtaler med

2 elever som mottar spesialundervisning og elevenes foreldre

Gjerstad kommune Stab

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 20/399-17
Saksbehandler Kai Høgbråt

Utvalg	Møtedato
Kommunestyret	30.04.2020

Godkjenning av protokoll fra kommunestyremøte 2. april 2020

Kommunedirektørens forslag til vedtak
Protokollen godkjennes.

Vedlegg

Sammendrag

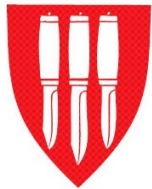
Bakgrunn (Fakta)

Bakgrunn / Saksfremstilling skrives her

Vurderinger:

Protokollen kan lastes ned her:

<https://sru.gjerstad.kommune.no/api/utvalg/200895/moter/209053/dokumenter/0>

Gjerstad kommune Samfunnsenheten

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 19/10399-33
Saksbehandler Tom Jacobsen

Utvalg	Møtedato
Kommunestyret	30.04.2020
Formannskapet	21.04.2020

Plan for lager og helsestasjon ved Abel skole

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Kommunestyret godkjenner fremlagt forslag til plan for helsestasjon og lager i tilknytning til Abel skole, og forutsetter at kommunedirektøren sørger for å iverksette planen.

Vedlegg

Bakgrunn (Fakta)

I budsjettvedtaket av investeringsbudsjett for 2020 og øvrige år i planperioden ble det gitt noen forutsetninger og føringer.

Denne saken gjelder forslag til plan for post 20 og 21 i investeringsbudsjettet;

	2020	2021
Torbjørnshall lager	kr. 2.500.000	-
Helsestasjon	kr. 2.000.000	Kr. 4.000.000

Vi har også valgt å se utskiftning av fasade gamle gymsalen (post 22 i investeringsbudsjettet for 2020), kr. 200.000, i sammenheng med de to ovennevnte postene.

For post 20 og 21 ble det lagt inn følgende forutsetning i kommunestyrevedtaket 12.12.19:
«Forutsetter at det foreligger en endelig plan som dekker alle behov for hele skolen og flerbrukshallen samt alle funksjoner rundt dette.»

Vurderinger:

Helsestasjon:

Når det gjelder helsestasjon og plassering av denne er det vektlagt blant annet, følgende momenter:

- lett tilgang og «lav terskel» for elever fra skolen for å oppsøke skolehelsetjenesten
- universell utforming/tilgang for både helsestasjon og skolehelsetjeneste
- ikke bygge ned mer uteareal for elevene, eller minst mulig konsekvenser for skolens uteareal
- lett tilgang for andre som også benytter seg av helsestasjonen
- gode arbeidsforhold for de ansatte i tjenesten; lyse, hensiktsmessige lokaler

Innholdet og størrelsen på hvert enkelt rom i helsestasjonen er definert i samråd med de tjenestene som skal være der. Totalt utgjør dette ca. 220m². Da er ikke gangareal og areal for tekniske systemer tatt med, da dette kan variere endel i forhold til lokalets form og utstrekning. Totalarealet vil bli i størrelsesorden 260-280m².

Det har vært vanskelig å finne en god og egnet plassering av helsestasjonen som oppfyller alle de behovene og kravene som er ønsket for dette lokalet. At lokalet skal ha lett tilgang og «lav terskel» for elever fra skolen for å oppsøke skolehelsetjenesten og samtidig ikke bygge ned mer uteareal for elevene har vært det som har vært vanskeligst å oppfylle. Eneste måten å få dette til på, er å ta i bruk eksisterende bebyggelse. Enten i form av påbygg (ekstra etasje over eksisterende bebyggelse) eller erstatte dagens bruk av lokalet.

Musikkens Hus:

Lokalene som i dag benyttes av «Musikkens Hus» er 365m² og tilfredsstillende alle de kravene, momentene og funksjonene som vi mener at en helsestasjon skal ha. En ombygging av disse lokalene ville trolig ha vært billigst, men i tillegg vil kommunen måtte stille med erstatningslokaler tilrettelagt for kulturskolen etc.

Politiske signaler har utfordret oss til å finne andre lokaler enn «Musikkens Hus».

Tilbygg til «Musikkens Hus» mot E18:

Det er foreslått et tilbygg til «Musikkens Hus» som strekker seg mot dagens E18. Hele dette området ligger i byggeforbudssonen mot E18. Det er ikke sendt noen dispensasjonssøknad til Statens Vegvesen om tillatelse til å oppføre et tilbygg. En muntlig henvendelse på spørsmålet gav ikke noe entydig svar på om det ville latt seg gjøre eller ikke. Men erfaring fra lignende dispensasjonssøknader i området, har vi liten tro på at de vil tillate et slikt tilbygg. Et klart svar får vi derimot bare ved å sende en dispensasjonssøknad.

Uansett er området rundt «Musikkens Hus» nå asfaltert og belyst, og brukes i dag som sikker gangvei for barneskoleelevene til og fra skolebussen. Arealet inngår også i skolens uteareal. Skolen har gitt tydelig tilbakemelding på at de absolutt ikke ønsker nedbygging av mer uteareal.

2.etasje gamle gymsal:

Asplan Viak har gjort en mulighetsstudie hvor vi har plassert helsestasjonen som en ny etasje over gamle gymsalen på Abel. Inngangen til helsestasjonen er da tenkt fra 2.etasje i Torbjørnshall. Dette alternativet er beregnet til å koste vesentlig mer enn rene ombyggingsprosjekter.

I sin oppsummering skriver Ånon Dalen i Asplan Viak følgende:

Med noe usikkerhet i forhold til fundamentering er konklusjonen at arbeidene kan gjennomføres uten alt for store komplikasjoner. Kostnadene blir imidlertid ikke noe rimeligere enn om man setter opp et nytt frittliggende bygg. Tvert imot vil kanskje kostnadene bli noe høyere, samtidig som det er større sjanse for at uforutsette forhold vil dukke opp underveis.

Ombygging av garderober tilhørende gamle gymsal:

I det eksisterende garderobebygget som brukes til svømmebassenget og den gamle gymsalen, er det to sett med garderober. Det ene settet (jenter/gutter/lærer) brukes til bassenget, mens det andre settet brukes til den gamle gymsalen. Vi har sett på en mulighet for å bygge om det ene settet med garderober som tilhører den gamle gymsalen, til ny helsestasjon.

Figur 1 - Rødt omriss viser mulig plassering av ny helsestasjon

For å få nok areal til en god planløsning har vi også tatt i bruk deler av materiallagrene i bakkant av den gamle gymsalen. For å få enkel tilgang til gymsalen settes det inn en ny dør direkte fra garderobene i Torbjørnshall. Garderobene i den nye hallen kan da serve både denne og den gamle gymsalen.

Løsningen er diskutert med skolen og vi har fått positiv tilbakemelding så lenge det er tilgang til den gamle gymsalen fra hallen.

Den gamle gymsalen vil da være intakt, slik at den kan benyttes av skolen som en reservegymsal når kulturarrangementer i Torbjørnshall begrenser bruken for skole, ifm opp- og nedrigging. Dette vil kunne oppstå, selv om vi vil begrense det så mye som mulig. I tillegg kan trimgrupper, styrketreningsgrupper og voksengrupper mm. – grupper som ikke har førsteprioritet til å benytte Torbjørnshall – kunne benytte gymsalen på kveldstid.

Forslag til planløsning er lagt frem for skolen og helsestasjonen. Det er kommet tilbakemeldinger på planen, og det jobbes for tiden med revidert planløsning iht. innspill. Slik det ser ut nå er det nok areal tilgjengelig i bygget til det helsestasjonen trenger. Det vil si at denne plasseringen ikke berører skolens uteareal. Plasseringen oppfyller derfor alle de ønskede momentene som vi har vektlagt i denne utredningen.

Erfaringstall fra byggebransjen for slike ombygninger er rundt kr. 15.000,- eks mva pr. m². Ombygning av et 260-280m² areal til helsestasjon vil da komme på ca. **kr. 5.000.000,- inkl. mva.**

Kostnaden for utskifting av fasade gamle gymsal er ikke tatt med i regnestykket over.

Det vil være nødvendig å skille til både idrettshall, svømmehall og helsestasjon. Skilting direkte på veggene vil ha en kostnad på ca. kr. 50.000,- inkl. mva.

Tannlegekontor og skoletannlegen:

Det er også gjort en vurdering om arealet diskutert i siste avsnitt også kan inkludere tannlegekontoret og skoletannlegen. Det er sett på en planløsning hvor helsestasjonen og tannlegene har felles venterom med resepsjon. Da vil tannlegekontoret ha behov for ca. 40-50m² areal i tillegg til de 260-280m² som er avsatt til helsestasjonen. Det er ikke mulig å få til både helsestasjon og tannlegekontor uten å ta i bruk deler av den gamle gymsalen, noe vi ønsker å unngå, eller et mindre tilbygg til eksisterende garderobebygg.

Om vi antar at halvparten av det arealet som tannlegekontoret trenger oppføres som tilbygg, mens det resterende gjøres som ombygging, vil kostnaden ligge i området kr. 1.000.000,- inkl. mva.

Lager og scene:

Lagerbehovet oppstod hovedsakelig som følge av vedtakene om å utstyre Torbjørnshall med fasiliteter for kulturformål, så som scene og stoler etc. I tillegg har skolen behov for lagerplass av diverse undervisningsmateriell og inventar.

Etter kommunedirektørens vurdering er det viktig å legge til rette for at flerbrukshallen raskt kan rigges om fra skole- og idrettsbruk til kulturformål, og deretter raskt og effektivt kan tas i bruk igjen til undervisningsformål.

Ved budsjettbehandlingen la man til grunn at det kunne bli nødvendig å bygge et lagerrom i tilknytning til hovedporten i hallen, men for å finne en rimeligere løsning har vi sett på noen alternativer, og vil foreslå følgende:

1. Det settes inn en ny tilfluktsromsdør inn fra parkeringskjelleren i Torbjørnshall, og tilfluktsrommet under den gamle gymsalen benyttes til lager primært for skolens behov. Dette rommet er på 220m² effektivt lager. Det er sendt søknad til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) om å sette inn slik dør. Søknaden er innvilget. Dette er en dobbel ståldør 2GDD-35 med lysmål 1950x2000, og kommunen har mottatt tilbud på til kr. 353.875,- inkl mva.
2. En av parkeringsplassene i parkeringskjelleren settes av til lagring av sceneelementene. Det settes opp nettingvegger og kjøreport pris kr. 100.000,- inkl. mva. Det anskaffes en traktor/kompaktlaster som bl a brukes til å frakte vognene med scene-elementene opp til hovedporten når scene skal settes opp. Denne traktoren er svært anvendelig også til snørydding og annet vedlikehold av skoleområdet både på sommer- og vinterstid. Pris kr. 350.000,- inkl. mva.
3. For å forebygge hærverk i parkeringsområdet og ellers på område rundt skolen og hallen foreslås montering av videoovervåkningsutstyr, iht innhentet tilbud kr. 120.000,-inkl mva og inkl montering.

Sum lageretablering kr. 923.875,- inkl. mva.

Scene som opprinnelig ble levert med Torbjørnshall, er levert tilbake til leverandøren, og vi er blitt kreditert kr. 93.750,- inkl. mva. for denne. Vi har hatt ute et anbud på ny scene som er mer tilpasset vår bruk. Det kom inn tre tilbud. Byggekomiteen har innstilt på scene levert fra Bright AS pris kr. 242.352,- inkl. mva. Løfteplattform til scene kr. 48.000 inkl. mva.

Sum ny scene kr. 196.602,- inkl. mva.

Samlet pris for scene og lageretablering, **kr. 1.120.477,- inkl. mva.**

Skole har vært vage med tanke på sitt fremtidige lagerbehov, men det skal være god plass til ekstra pult, stoler og litt større undervisningsmateriell, pluss en del utstyr til ulike forestillinger; kulisser og kostymer etc., i kjelleren under gammel gymsal/svømmehall. Behov som vi ikke har klart å forutse til idretts- og kulturbruk, vil kunne komme, men slik vi ser det nå vil foreslått løsning ovenfor, ivareta behovet.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler å gå videre med planene om å bygge helsestasjonslokaler beliggende i tidligere garderobelokaler på Abel Skole. Kommunedirektøren anbefaler at det tas høyde for fremtidig plass til skoletannlegekontorer i videre planlegging av lokalene. Budsjettpost 21 Helsestasjon, kr. 2.000.000 i 2020 og kr. 4.000.000 i 2021 forblir uforandret.

I forhold til scene og lageretablering anbefaler kommunedirektøren at kommunestyret treffer vedtak i samsvar med vurderingen over. Budsjettpost 20 Torbjørnshall lager, reduseres til kr. 1.200.000 i 2020.

Budsjettpost 22 Utsifting av fasade gamle gymsalen kr. 200.000 forblir uforandret.

GJERSTAD KOMMUNE

Kommunedirektøren

NOTAT TIL SAK – PLAN FOR LAGER OG HELSESTASJON

Kommunedirektøren viser til saksfremlegg og gir i dette notatet noen utfyllende opplysninger i saken. Saken gjelder at kommunedirektøren på bestilling fra kommunestyret i budsjettvedtaket 12.12.19 legger frem forslag til «endelig plan som dekker behov for skolen og flerbrukshallen» når det gjelder lager og lokaler for helsestasjon og skolehelsetjeneste.

Bakgrunnen for saken er at kommunestyret 20.06.19 i sak 19/48 bl a vedtok følgende: «Helsestasjon, skolehelsetjenesten og jordmortjenesten legges inn i enhet for skole. Rådmannen gis fullmakt til å igangsette planlegging av lokaliteter, plan og finansiering legges frem for kommunestyret så snart som mulig». Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er en liten, sårbar tjeneste, hvor helsesykepleierne samarbeider tett og kan vikariere/steppe inn for hverandre ved fravær og ferier. Dette er viktig å merke seg, det underbygger at tjenesten må være lokalisert på samme sted.

Når eventuelt kommunestyret godkjenner forslag til plan slik den foreligger i denne saken, så må detaljerings- og medvirkningsprosess gjennomføres før anbudsutlysning og eventuell kontrahering.

Lokaler for helsestasjon og skolehelsetjeneste

Vedlagt følger 2 mulighetsskisser over lokaler til helsestasjon og skolehelsetjeneste:

Nr. 1 – helsestasjon/skolehelsetjeneste uten behov for tilbygg

Nr. 2 – med tilbygg, for å ta høyde for kontorer til skoletannlege i tillegg, så det for elever (og foreldre) skal være enkelt å oppsøke tannlege.

Det er viktig å understreke at disse mulighetsskissene viser at det antall rom/kontorer og størrelse på disse som ansatte i helsestasjons- og skolehelsetjenesten har ønsket seg får plass i bygget, dvs kontor til jordmor, lege, 2 helsesykepleiere i helsestasjonen, 2 helsesykepleiere i skolehelsetjenesten samt kontor/behandlingsrom for fysioterapeut, venterom og møterom. Den endelige plassering av det enkelte rom, innervegger, dører etc må detaljplanlegges i neste fase i prosessen, i tett dialog med ansatte som fagfolk på tjenesten som skal leveres i lokalene, og i henhold til aktuelt lovverk som er styrende for tjenestene.

Det vil være inngang fra baksiden av bygget for besøkende til helsestasjonen, så det blir en skjermet atkomst uten å gå inn via skolegården. Vi har også lagt vekt på enkel atkomst til skolehelsetjenesten for elevene på skolen, så dette fortsatt skal være et reelt lavterskeltilbud.

Dersom kommunestyret godkjenner planen og ønsker at vi skal ta med videre å sette av plass til kontorer for skoletannlegen skal vi ha dialog med fylkestannhelsetjenesten, om de skulle ønske å lokalisere hele eller deler av tannlegekontoret i Gjerstad i tilknytning til 1-10-skolen, dvs i lokaler sammen med helsestasjon/skolehelsetjeneste. Ønsker de ikke det kan kontorene bli der de er i 2. etg i Gjerstadsenteret. Det har ikke kommet noen henvendelse om flytting av tannlegekontor, men tanken er å sjekke ut om dette er ønskelig/hensiktsmessig. Tannlegen betjener også andre befolkningsgrupper, så i denne omgang var tanken å sjekke ut hensiktsmessigheten av å ha muligheten for tannlegekontor for barn og unge samlokalisert med helsestasjon/skolehelsetjeneste. Foreldre må i dag kjøre sine barn til tannlege, tannlegen har ikke hatt kontor på skolen tidligere, heller ikke når det var 2 barneskoler og en ungdomsskole.

Det er ikke tvil om at det vil være betydelig enklere både bygningsmessig og organisatorisk å bygge bare for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, som er kommunens ansvar og hvor det bare er kommunalt ansatte som skal ha sitt arbeidssted, og som allerede samarbeider tett. Lokalene vil da i sin helhet kunne få plass innenfor eksisterende bygningskropp.

Dersom det skulle bli konklusjonen at det er formålstjenlig med lokaler for tannlegekontor samme sted, så vil det bli nødvendig med et lite tilbygg på 43 m2.

Medvirkning og videre prosess:

Det har vært gjennomført befaring til to nyere lokaler for helsestasjon/skolehelsetjeneste i Froland og Evje hvor deltakere var tre av de fire ansatte i tjenesten, enhetsleder og kommunedirektør. I etterkant av det ble gjennomført møte med alle ansatte og leder hvor det ble satt opp kravspesifikasjon til antall kontorer og størrelsen på disse, og listet opp en del faktorer som var viktige å huske på.

Mulighetsskissene har vært endret/flikket på flere ganger, spesielt når det gjelder intern romplassering, etter tilbakemelding fra fagansvarlig for helsesykepleierne.

Det er helt avgjørende viktig at de ansatte også er med i den videre prosessen som begynner etter at kommunestyret eventuelt har fattet et vedtak om at vi kan gå videre i planleggingsfasen. Arbeidstilsynet krever også at en slik sak behandles av arbeidsmiljøutvalget og verneombud, så de må også kobles inn tidlig i prosessen. Vedtaket fra AMU skal sendes med søknad om samtykke til Arbeidstilsynet. Når kommunestyrevedtaket eventuelt foreligger vil vi detaljere tegninger og planer sammen med enhetsleder, fagansvarlig for tjenesten, tillitsvalgt og andre ansatte i tjenesten, i tillegg til verneombud. Det skal oppnevnes en byggekomite, om ønskelig med en politisk representant. Når ansatte, verneombud og byggekomite er omforent om et løsningsforslag legges saken frem for AMU, deretter foretas anbudsutlysning.

I tillegg til ledelse og ansatte som jobber i tjenesten er dette en sak som bør drøftes med barn og unge, elevrådet på barne- og ungdomsskolen, så de unges stemme blir hørt og vi sikrer at skolehelsetjenesten oppleves tilgjengelig og trygg å oppsøke for de som skal bruke den.

Lager:

Det som er planlagt lagret i parkeringskjelleren, på den inngjerdede parkeringsplassen som foreslås er:

- sceneelementene til scenen (lagret på 3 vogner)
- kompaktlasteren som blant annet planlegges brukt til frakt av sceneelementer og andre tyngre gjenstander. Kompaktlasteren er utstyrt med teleskopbom for å løfte tyngre gjenstander på inntil 800 kg over terskelen ut fra tilfluktsrommet.

Parkeringsplassen er foreslått med nettingvegger og kjøreport pga at det da ikke kreves egne branndeteksjonssensorer eller andre særskilte brannsikringstiltak. Dersom man skulle ønske å bygge tette vegger rundt parkeringsplassen må veggene og porten ha økt brannmotstand. Vi må først leie inn en brannrådgiver som utarbeider et brannnotat som vi må bygge etter. Det må som minimum installeres brann-detektor. Tette vegger vil være mer kostnadskrevende, spesielt pga kravene til brannsikring.

Scenen er innhentet tilbud på i februar 2020, tilbudet er gått ut over fristen, men pris holdes fast til og med 30.4.

Det er ikke noen avhengighet/koblinger mellom avgjørelsen om lager og lokaler til helsestasjon/skolehelsetjeneste, så hvis kommunestyret skulle ønske å ta separate beslutninger kan det gjøres.

Medvirkning/forankring av løsningen når det gjelder scene og lager har vært gjennomført med skolen og med vaktmestrene i Teknisk drift, som er de som i stor grad vil bli involvert ifm oppsett av scene, inn og ut av lager etc.

Gjerstad, 22.4.20

Torill Neset

Kommunedirektør

Saksprotokoll

Plan for lager og helsestasjon ved Abel skole

Arkivsak-dok.	19/10399		
Saksbehandler	Tom Jacobsen		
Behandlet av		Møtedato	Saknr
1 Kommunestyret		30.04.2020	
2 Formannskapet		21.04.2020	20/16

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Kommunestyret godkjenner fremlagt forslag til plan for helsestasjon og lager i tilknytning til Abel skole, og forutsetter at kommunedirektøren sørger for å iverksette planen.

Formannskapet har behandlet saken i møte 21.04.2020 sak 20/16

Møtebehandling

Tone Helene Strat (KRF) fremmet et utsettelsesforslag pga. et ønske om befarings-
Ved votering falt dette mot 4 stemmer. Gro Eskeland (SP), Kai Ove Sandåker (SP) og Tone Helene Strat (KRF) stemte for utsettelsesforslaget. John Johansen (AP), Inger Løite (AP), Steinar Pedersen (H) og Halvard Skaaland (FRP) stemte mot utsettelsesforslaget.
Etter at utsettelsesforslaget falt, fortsatte realitetsbehandlingen av saka.

Votering

Ved votering fikk kommunedirektørens innstilling 4 stemmer og ble vedtatt. Gro Eskeland (SP), Kai Ove Sandåker (SP) og Tone Helene Strat (KRF) stemte mot kommunedirektørens innstillingen.

Formannskapet vedtak/innstilling

Kommunestyret godkjenner fremlagt forslag til plan for helsestasjon og lager i tilknytning til Abel skole, og forutsetter at kommunedirektøren sørger for å iverksette planen.

Gjerstad kommune Kommunedirektøren

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 20/587-1
Saksbehandler Espen Flaten Grimsland

Utvalg	Møtedato
Formannskapet	21.04.2020
Kommunestyret	30.04.2020

Fastsettelse av finansielle måltall

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Som handlingsregler for Gjerstad kommunes budsjettarbeid fra og med budsjettåret 2021 skal følgende finansielle måltall legges til grunn:

1. Netto driftsresultat skal hvert år i økonomiplanperioden være positivt, og i gjennomsnitt for de 4 årene utgjøre minimum 1,75 % av brutto driftsinntekter.
2. Disposisjonsfond fratrasket akkumulert premieavvik skal senest ved utløpet av år 3 i økonomiplanperioden utgjøre minimum 5 % av brutto driftsinntekter.

Bakgrunn (Fakta)

I ny kommunelov gjeldende fra 01.01.2020 heter det:

§ 14-2. Kommunestyrets og fylkestingets plikter

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

- a) økonomiplanen og årsbudsjettet
- b) årsregnskapene og årsberetningene
- c) finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi
- d) regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
- e) regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

I det store og hele er dette en videreføring av økonomibestemmelsene i tidligere kommunelov, men bokstav c) om finansielle måltall er ny. Det er ikke gitt forskrift til bestemmelsen, og kommuner står følgelig fritt til selv å definere sine egne mål. Likevel må målene settes slik at de ikke kommer i konflikt med generalbestemmelsen i § 14-1: «Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.»

Vurderinger:

Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi har fra november 2014 anbefalt at netto driftsresultat bør utgjøre minimum 1,75 % av brutto driftsinntekter for å ivareta formuesbevaringsprinsippet. Tidligere anbefaling var 3 %, men utvalget fant å kunne senke målsettingen etter at momskompensasjon fra investeringsutgifter fra og med 2014 ikke lenger ble ført i driftsregnskapet. En høyere målsetning ville selvfølgelig gi en bedre sikkerhetsmargin til å møte uforutsette utgifter gjennom året, men grunnet stramme økonomiske rammer fremover velger kommunedirektøren likevel ikke å foreslå høyere måltall enn hva utvalget anbefaler.

Hva angår disposisjonsfond, bør dette være stort nok til å dekke inn et eventuelt dårlig driftsresultat uten å måtte gjøre inngripende kutt i driften påfølgende år. Spørsmålet blir da hvor stort

underskudd som er påregnelig dersom man skulle støte på uforutsette utgifter eller inntektssvikt, og tidligere års resultater kan gi en pekepinn. Disse har vært varierende, og de 2 årene i nyere tid med svakest resultater var 2015 og 2016 med negative resultater på henholdsvis 3,1 % og 1,7 %. Et disposisjonsfond tilsvarende 5 % av brutto driftsinntekter ville altså kunnet absorbere disse underskuddene uten å måtte dekke beløpet inn ved kutt i driften påfølgende år.

Kommunedirektøren mener et disposisjonsfond på dette nivået under normale forhold vil være tilstrekkelig. Om fondet skulle være lavere enn måltallet vil det kunne være svært krevende å bygge dette opp på bare ett år, og kommunedirektøren legger derfor til grunn at det i slike tilfeller skal kunne brukes inntil 3 budsjettår på å nå 5 %. Om man eksempelvis starter på null vil man med målsetningen på 1,75 % netto driftsresultat uansett nå dette på 3 år. Om man i tillegg skulle ha et udekket underskudd vil målsetningen om netto driftsresultat midlertidig måtte økes.

At det ikke foreslås noe måltall knyttet til kommunens gjeldsutvikling betyr ikke at kommunedirektøren finner temaet uvesentlig. Tvert imot legges det stor vekt på kun å gjennomføre investeringer som er nødvendige for en forsvarlig og/eller mer effektiv drift, investeringer hvor sparte driftsutgifter overstiger finanskostnadene, samt investeringer som er selvfinansierende. Eksempler på sistnevnte er utleieboliger som finansieres ved leieinntekter, samt vann- og avløpsområdet som finansieres ved gebyrer. Når det likevel ikke foreslås noe måltall for gjeldsutvikling, har dette sammenheng med at et rigid «gjeldstak» kan gi uheldige incentiver som igjen kan være en hemsko for kommunens videre utvikling. Eksempelvis vil man da kunne velge å leie lokaler i tilfeller hvor det rent økonomisk ville være mer hensiktsmessig å eie dem selv, og man vil kunne måtte avstå fra å gjøre investeringer som i sum ville gitt besparelser. I 2019 utgjorde renter og avdrag 8,8 % av brutto driftsutgifter, og om denne andelen skulle øke noe de kommende årene vil det fremdeles være høyst håndterbart, spesielt om nye investeringer muliggjør mer effektiv drift.

Saksprotokoll

Fastsettelse av finansielle måltall

Arkivsak-dok.	20/587		
Saksbehandler	Espen Flaten Grimsland		
Behandlet av		Møtedato	Saknr
1 Formannskapet		21.04.2020	20/17
2 Kommunestyret		30.04.2020	

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Som handlingsregler for Gjerstad kommunes budsjettarbeid fra og med budsjettåret 2021 skal følgende finansielle måltall legges til grunn:

1. Netto driftsresultat skal hvert år i økonomiplanperioden være positivt, og i gjennomsnitt for de 4 årene utgjøre minimum 1,75 % av brutto driftsinntekter.
2. Disposisjonsfond fratrasket akkumulert premieavvik skal senest ved utløpet av år 3 i økonomiplanperioden utgjøre minimum 5 % av brutto driftsinntekter.

Formannskapet har behandlet saken i møte 21.04.2020 sak 20/17

Møtebehandling

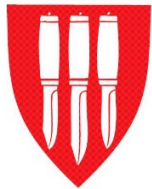
Votering

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet vedtak/innstilling

Som handlingsregler for Gjerstad kommunes budsjettarbeid fra og med budsjettåret 2021 skal følgende finansielle måltall legges til grunn:

1. Netto driftsresultat skal hvert år i økonomiplanperioden være positivt, og i gjennomsnitt for de 4 årene utgjøre minimum 1,75 % av brutto driftsinntekter.
2. Disposisjonsfond fratrasket akkumulert premieavvik skal senest ved utløpet av år 3 i økonomiplanperioden utgjøre minimum 5 % av brutto driftsinntekter.

Gjerstad kommune Stab

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 19/11576-5
Saksbehandler Kai Høgbråt

Utvalg	Møtedato
Formannskapet	
Kommunestyret	

Forskrift om folkevalgtes godtgjøring og velferdsgoder

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Kommunestyret godkjenner forskrift om folkevalgtes godtgjøring og rettigheter.

Vedlegg

Forskrift for godtgjøring til folkevalgte

Sammendrag

Ny kommunelov slår fast at kommunestyret skal gi forskrift om folkevalgtes rett til dekning av utgifter, økonomisk tap, arbeidsgodtgjøring, ettergodtgjøring og permisjoner.

Bakgrunn (Fakta)

Det forrige kommunestyret vedtok i møte 22.11.18 reglement for godtgjøring til folkevalgte i sak 18/69.

Vedtaket ble gjort ut fra forrige kommunelovs bestemmelser om godtgjørelse.

I ny kommunelov som trådte i kraft når nytt kommunestyre tiltrådte (24.10.19), heter det i kapittel 8 at kommunestyret selv skal gi forskrift om møtegodtgjørelse mm. Bestemmelsen innebærer at det er kommunestyret som skal vedta forskriften, den kan ikke delegeres.

Vurderinger:

Vedlagte forslag til forskrift for godtgjøringer mm. inneholder ingen endringer i forhold til satser mm i reglementet som kommunestyret vedtok i sak 18/69.

Forskriften er sendt på høring til politiske partier representert i kommunestyret – samt lagt ut til høring på kommunens hjemmeside i perioden 31. mars til 15. april 2020.

Det er i skrivende stund (14.4.20) ikke kommet inn merknader til forskrifta.

Siden saksframstilling er sendt ut før høringsfristen er gått ut, vil evt. innkomne merknader bli ettersendt/lagt fram i møtet.

Forskriften må kunngjøres på Lovdata.

Konklusjon

Kommunedirektøren har ingen spesielle merknader til saka og ber kommunestyret godkjenne forskriften.

Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder i Gjerstad kommune

Hjemmel: Fastsatt av Gjerstad kommunestyre den xx. Xx. 2020 i sak 20/xx med hjemmel i lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 8-3, § 8-4, § 8-5, § 8-6, § 8-7, § 8-8, § 8-9 og § 8-10.

§ 1. Formål

Formålet med denne forskriften er å legge til rette for bred rekruttering til kommunale tillitsverv gjennom økonomiske ordninger som gjør det mulig for alle å delta i lokalpolitikken.

§ 2. Rett til dekning av utgifter og økonomisk tap

Den som har et tillitsverv i Gjerstad kommune, har krav på

- a) skyss-, kost- og overnattingsgodtgjøring for reiser i forbindelse med vervet
- b) dekning av utgifter som følge av vervet, også utgifter til andre for å utføre nødvendige arbeidsoppgaver, barnepass og andre omsorgsoppgaver man i forbindelse med utførelsen av vervet ikke selv man kan utføre
- c) erstatning for tapt arbeidsfortjenesten som følge av vervet.

Krav etter første ledd skal fremsettes via HR-portalen så snart som mulig, og senest en måned etter at kravet oppsto. Kravet skal dokumenteres. Krav etter første ledd bokstav b eller c som ikke kan dokumenteres, dekkes likevel dersom utgiftene eller tapet sannsynliggjøres på annen måte.

§ 3. Utmåling av utgifter og økonomisk tap

Godtgjøring for skyss, kost og overnatting etter § 3 første ledd bokstav a dekkes etter de til enhver tid gjeldende satsene i kommunens reiseregulativ.

Utgifter etter § 3 førsteledd bokstav b dekkes med kr 180 pr. time

Tapt inntekt etter § 3 første ledd bokstav c dekkes med inntil kr 4 200 pr. dag for dokumenterte tap og inntil kr 1 700 per dag for ikke dokumenterte tap.

§ 4. Arbeidsgodtgjøring

Den som har et kommunalt tillitsverv, har krav på godtgjøring for sitt arbeid etter følgende satser:

Tillitsverv	Godtgjøring i kroner
Kommunestyre- og formannskapsmedlemmer	Kr 500,- pr møte
Medlemmer av andre utvalg oppnevnt av kommunestyret/og eller formannskapet	Kr 400,- pr. møte

Det gis ikke møtegodtgjøring etter første ledd ved mer enn et møte pr. dag.

Ordfører og varaordfører tilkommer ikke godtgjørelse etter § 4.

§ 5. Faste godtgjøringer

Tillitsverv	Godtgjøring i %
Medlemmer av formannskapet	2 % av ordførers godtgjøring
Leder av kontrollutvalget	1 % av ordførers godtgjøring

Ordfører og varaordfører tilkommer ikke godtgjøring etter § 5.

§ 6. Godtgjøring ved frikjøp

Folkevalgte som frikjøpes fra ordinært arbeid, mottar en fast godtgjøring istedet for dekning av tapt inntekt etter § 5 og arbeidsgodtgjøring etter § 6.

Ordføreren frikjøpes i 100 % stilling. Ordførers godtgjørelse fastsettes til 90 % av stortingsrepresentants godtgjørelse.

Varaordfører frikjøpes i 10 % stilling. Varaordførers godtgjørelse fastsettes til 10 % av ordførers godtgjørelse, avrundet opp til nærmeste hele 1000 kroner.

Godtgjørelse utregnet fra stortingsrepresentants godtgjøring reguleres årlig med virkning pr. 1. mai.

§ 7. Ettergodtgjøring

Folkevalgt som har et tillitsverv som sin hovedbeskjeftigelse, har etter søknad rett til ettergodtgjøring i tre måneder når de fratrer vervet.

En søknad om ettergodtgjøring avgjøres av formannskapet.

Retten til ettergodtgjøring avkortes mot annen inntekt etter reglene i kommuneloven § 8-6 andre og tredje ledd.

§ 8. Pensjonsordning

Ordfører meldes inn i Pensjonsordning for folkevalgte. Varaordfører meldes også inn i pensjonsordningen dersom vervet utgjør minst 40 % av hel tid.

§ 9. Rett til sykepenger

Folkevalgte som har et tillitsverv som sin hovedbeskjeftigelse, har samme krav på sykepenger om ansatte i kommunen.

Kommunen skal betale sykepenger tilsvarende full godtgjøring i arbeidsgiverperioden fra den første til den sekstende sykedagen, jfr. folketrygdloven § 8-19.

Har den folkevalgte krav på godtgjøring utover seks ganger grunnbeløpet, jf. Folketrygdloven § 8-10 andre ledd, skal kommunen betale forskjellen mellom det den folkevalgte har krav på å få utbetalt i sykepenger fra folketrygden og den den folkevalgte ville fått i godtgjøring i den samme perioden.

§ 10. Rettigheter ved yrkesskade

Folkevalgte som har et tillitsverv som sin hovedbeskjeftigelse, skal meldes inn i kommunens yrkesskadeforsikring og eventuelle andre tilleggsforsikringer som gir ansatte i kommunen rett til ytelser ved yrkesskade.

§ 11. Permisjoner

Folkevalgte som har et tillitsverv som sin hovedbeskjeftigelse, har etter søknad rett til permisjon i samsvar med arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-20, 12-12 og 12-15.

Søknad om permisjon avgjøres av kommunestyret.

Under permisjonstiden beholder den folkevalgte godtgjøringen i inntil to uker, med mindre han eller hun gjør avkall på den. Under svangerskapspermisjon, omsorgspermisjon, fødselspermisjon, foreldrepermisjon og ved barns og barnepassers sykdom har den folkevalgte rett til å beholde godtgjøringen etter samme regler som gjelder for tilsvarende permisjoner for andre ansatte i kommunen.

§ 12. Klagesaker

Kommunedirektøren behandler klagesaker om fortolkning av forskriften og innstiller overfor formannskapet som avgjør.

§ 13. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft

Saksprotokoll

Forskrift om folkevalgtes godtgjøring og velferdsgoder

Arkivsak-dok.	19/11576		
Saksbehandler	Kai Høgbråt		
Behandlet av		Møtedato	Saknr
1 Formannskapet		21.04.2020	20/19
2 Kommunestyret			

Her kopieres Innstilling fra Protokoll

Formannskapet har behandlet saken i møte 21.04.2020 sak 20/19

Møtebehandling

Votering

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet vedtak/innstilling

Kommunestyret godkjenner forskrift om folkevalgtes godtgjøring og rettigheter.

Gjerstad kommune Kommunedirektøren

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 20/270-5
Saksbehandler Torill Neset

Utvalg	Møtedato
Kommunestyret	30.04.2020

Innspill til handlingsprogrammet til Regionplan Agder 2030

Kommunedirektørens forslag til vedtak

1. Gjerstad kommune slutter seg til ønsket fra fylkeskommunen om at handlingsprogrammet for Regionplan Agder 2030 blir spisset, og at det spesielt blir prioritert de mål og veier til målene som det er behov for ekstra oppmerksomhet om. For å nå målene kreves det felles løft og styrket samarbeid i regionen.
2. Kommunestyrets prioriteringer av mål og veier frem til målene fremgår av saksfremlegget.
3. Samarbeidsavtalene mellom fylkeskommunen og Gjerstad kommune bør tydeliggjøre hva Gjerstad kommune kan bidra med for å nå de prioriterte mål i handlingsprogrammet og hvem som er kommunens aktuelle samarbeidsparter i arbeidet.

Vedlegg

Utsatt høringsfrist for handlingsprogram for fylkesveg, regional planstrategi og handlingsprogram for Regionplan Agder 2030
Invitasjon til å gi innspill til handlingsprogrammet til Regionplan Agder 2030
Saksframstilling
Vedtak

Bakgrunn (Fakta)

Regionplan Agder 2030 ble vedtatt høsten 2019 etter bred medvirkning fra kommuner, organisasjoner og andre samfunnsaktører. Gjerstad kommune ga sine innspill i høringsperioden våren 2019, i sak PS 19/27 25.4.19.

Regionplan Agder 2030 er publisert her: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regional-planlegging-og-utvikling/gjeldende-planer-og-strategier/regionplan-agder-2030/>, lenke direkte til selve plandokumentet i pdf: <https://agderfk.no/f/p1/i4d721a77-52f4-49e3-ba9e-42cb0c5a8b4e/regionplan-agder-2030.pdf>

Regionplan Agder 2030 setter felles mål for utviklingen av Agder frem mot 2030, hvor regionen skal bli et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Regionplanen beskriver mål og veier til å nå målene.

Regionplanen inneholder fem hovedsatsingsområder:

- Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter
- Verdiskapning og bærekraft
- Utdanning og kompetanse
- Transport og kommunikasjon
- Kultur

Regionplan Agder 2030 bygger på FNs 17 bærekraftsmål og vektlegger følgende tre gjennomgående perspektiver for å få til en bærekraftig samfunnsutvikling:

- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser (økonomisk bærekraft)
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold (sosial bærekraft)
- Klima og miljø (miljømessig bærekraft)

Fylkeskommunen ber nå kommuner, regional stat, organisasjoner og andre samfunnsaktører om å komme med innspill til hvilke mål som skal prioriteres den neste fireårsperioden. Flere områder i Regionplan Agder 2030 blir ivarettatt gjennom ordinær virksomhet og gjøremål uten at det må løftes inn i handlingsprogrammet. Formålet med innspillsrunden er å finne frem til de tiltakene som vil styrke det regionale samarbeidet og bidra til et felles løft slik at regionen når sine mål. Vi skal i fellesskap finne frem til de tiltakene som vil gi størst gevinst for Agder i 2030.

Konkret ønskes innspill på følgende:

1. Hva er kommunens prioritering av mål og veier frem til målet i Regionplan Agder 2030?
2. Hva kan kommunen bidra med for at Agder skal nå disse målene og hvem ser dere på som aktuelle samarbeidsparter i arbeidet?

Innspillsfrist for kommunene var opprinnelig 1. april, men er nå forlenget til 1. juli og fylkestingsbehandling forskjøvet til høsten.

Det er utarbeidet følgende prinsipper som legges til grunn for handlingsprogrammet:

- Handlingsprogrammet skal deles inn i de fem satsingsområdene i Regionplan Agder 2030.
- Handlingsprogrammet skal knyttes til FNs 17 bærekraftsmål.
- Handlingsprogrammet skal gjenspeile målsettingen om å ta i bruk hele Agder, og sørge for at utviklingen kommer alle deler av Agder til gode.
- Tiltakene i handlingsprogrammet skal ikke utformes som nye målsettinger, men være tiltak koblet til et eller flere mål i Regionplan Agder 2030.
- Handlingsprogrammet kan også beskrive tiltak som skal gjennomføres i et samarbeid mellom to eller flere parter, og tiltakene skal være forankret hos de som skal bidra i gjennomføringen.
- Handlingsprogrammet skal være konkret og ikke for omfattende, med gjennomførbare tiltak. Forslag til nye planer eller strategier skal løftes inn i regional planstrategi og ikke legges inn i handlingsprogrammet.

Vurderinger:

Kommunedirektøren mener det er positivt at kommunene nå får mulighet til å komme med innspill til handlingsprogrammet slik at en får spisset handlingsprogrammet til å omfatte vesentlige mål hvor en har behov for ekstra oppmerksomhet, felles løft og styrket samarbeid i regionen.

Kommunedirektørens vurderinger bygger i hovedsak på prioriteringer i kommuneplanen samt budsjett og økonomiplan for perioden 2020-2023. Hovedsatsingsområdene med tilhørende mål og veier til målene er gjennomgått med utgangspunkt i de to ovenstående spørsmålene fylkeskommunen ønsker tilbakemelding på.

HOVEDSATSINGSOMRÅDE - Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter

Av de fire definerte målene innenfor dette hovedsatsingsområdet vurderer kommunedirektøren at disse to målene bør prioriteres:

Prioriterte mål mot 2030

- Det er attraktive og varierte bo- og arbeidsmarkeder i hele Agder.
- Byer, tettsteder og bygdesentre er utviklet kompakt og med kvalitet. Stedene har gode og inkluderende bomiljøer og møteplasser.

Prioriterte veier til målene

- Følge opp folkehelsestrategi Agder i regionale og kommunale planer og strategier.
- Ha en arealplanlegging som tar hensyn til at infrastruktur og mulighetene for kollektivtrafikk er ulike i distrikter og byer.
- Videreføre satsingen på distriktene i Agder ved bruk av konsesjonskraftmidler, blant annet til etablering av arbeidsplasser.
- Gjennomføre områdeløft og nærmiljøutvikling på steder med levekårsutfordringer.

- Planlegge for et aldersvennlig samfunn.
- Utvikle boliger med tilgang til utvendige og innvendige felles møteplasser, tilpasset flere generasjoner.
- Utvikle inkluderende og trygge boliger og bomiljø som ivaretar varierte behov knyttet til husholdningsstørrelse, alder, funksjonsvariasjon, kjøpekraft og livssituasjon.

Hva kan Gjerstad kommune bidra med

Gjerstad kommune er med på flere av de store satsingene gjennom folkehelseprogrammet, men for at dette ikke skal bli bare midlertidige løft innen noen områder, må folkehelse inn i alt vi gjør, blant annet i revisjonsarbeidet av kommuneplanen, både arealdel og samfunnsdel, som pågår nå.

Et meget viktig virkemiddel i Gjerstad og regionen ellers, er Regionalt næringsfond for østregionen. Dette er et virkemiddel som er godt kjent blant næringsaktørene, er lite byråkratisk og som bidrar til å støtte og videreutvikle både eksisterende næringsvirksomheter og bidra til nyetableringer. Gjerstad kommune vil sterkt anbefale at fylkeskommunen fortsatt bidrar til fondet ved årlige tilskudd fra konsesjonskraftmidlene.

Regionplan Agder 2030 omtaler områdeløft/områdesatsing på steder med levekårsutfordringer, og slik Gjerstad kommune ser det kan det være svært ønskelig med et fellesprosjekt med fylkeskommunen og de andre kommunene øst i Agder som har utfordringer særlig knyttet til befolkningsvekst, levekår, folkehelse og sysselsetting. Gjerstad kommune vil være en aktiv bidragsyter sammen med de andre kommunene i en slik satsing med regionale/kommunale prosjekter hvor fylkeskommunen bidrar med prosjektstøtte og finansiering.

Å planlegge for et aldersvennlig samfunn er i tråd med utviklingstrekk en ser i Agder med aldrende befolkning. Gjerstad kommune må sørge for å være forberedt for å være i stand til å møte utfordringene og mulighetene knyttet til en aldrende befolkning, parallelt med en presset kommuneøkonomi og knapphet på ressurser. Raske demografiske endringer gjør at vi må planlegge for at flere kan bo i egen bolig lenger, så vi kan ha bærekraftige helse- og omsorgstjenester fremover. Da må vi også planlegge for å hindre passivisering og ensomhet i den eldre befolkningen, men også i samfunnet ellers. Varierte bomiljøer med møteplasser både ute og inne, tilpasset flere aldersgrupper, kan være med på å forebygge ensomhet og isolasjon, særlig hvis man kan få til kontakt på tvers av generasjoner. Møteplassene må tilrettelegges og tilpasses, så de blir så attraktive at de helt naturlig blir tatt i bruk og fylt med aktivitet.

Gjerstad kommune har i 2020 søkt og fått prosjektskjønnsmidler til et prosjekt som vi kaller «generasjonsgleding» som har som mål å få til flere treffpunkt mellom generasjoner og minske antall ungdom og eldre som kjenner på ensomhet. Gjerstad kommune ser at det er behov for tettere samarbeid mellom kommunene, med Husbanken og andre samarbeidspartnere, blant annet med tanke på å forenkle regelverk rundt tilskuddsordninger, tilgang på velferdsteknologi mm. Det er ønskelig at fylkeskommunen bidrar med gode eksempler/prosjekter innen aldersvennlig samfunn.

HOVEDSATSINGSOMRÅDE – Verdiskaping og bærekraft

Av de fire definerte målene innenfor dette hovedsatsingsområdet vurderer kommunedirektøren at disse målene bør prioriteres:

Prioriterte mål mot 2030

- Næringsstrukturen er mer variert og preget av godt samarbeid med akademia og offentlig sektor.
- Verdiskaping er basert på bærekraftig bruk av menneskelige ressurser og naturressurser.

Prioriterte veier til målene

- Øke bruken av innovative og bærekraftige offentlige anskaffelser.
- Utvikle og ta i bruk velferdsteknologiske løsninger.
- Utvikle kompetansesentre og bedriftsnettverk for blå og grønn verdiskaping.
- Jobbe målrettet for heltidskultur og likestilt arbeidsliv.

Hva kan Gjerstad kommune bidra med

Gjerstad kommune ser at det er behov for et tettere samarbeid og større faglig nettverk hvor en kan dele erfaring og se på metodeutvikling når det gjelder innovative og bærekraftige offentlige anskaffelser, og konkretisere hvordan dette kan gjøres på en god måte.

Det er behov for fortsatt målrettet jobbing med heltidskultur i Agder, for å møte økt behov for arbeidskraft og kompetanse i fremtiden er heltidskultur avgjørende. En deltidskultur er ikke bærekraftig verken for ansatte, arbeidsgivere eller de som mottar tjenestene. Det er viktig å følge opp LIM-planens (2015-2027) utviklingsmål: «Ingen på Agder behøver å velge deltid, og offentlig sektor lyser normalt ut alle ledige jobber som faste heltidsstillinger.» Gjerstad kommune har et igangværende arbeid for å styrke heltidskulturen i egen organisasjon.

Når det gjelder velferdsteknologiske løsninger og bruken av disse, er det behov for drakhjelp og styrket samarbeid, den enkelte kommune klarer ikke på egen hånd å ta i bruk de mulighetene som finnes og ha nok kapasitet til å følge med på utviklingen. Gjerstad kommune deltar i felles satsing på velferdsteknologi med alle kommunene i Agder, men det er behov for ytterligere styrking av samordningen på dette feltet og få opp tempoet i innføring av ferdig uttestede løsninger. Felles løft når det gjelder utbygging av digital infrastruktur/bredbåndstilgang er svært viktig, spesielt for at man kan nyttiggjøre seg velferdsteknologi i alle deler av kommunene.

I tillegg kan vi sammen jobbe med å spisse effektiviteten ut ifra hva som produseres av varer og tjenester. I hvilke type bedrifter/arbeidsfelt, bør man strebe etter ressurseffektivitet, og hvor bør man legge mer vekt på flyteffektivitet? Dette vil ha mye å si for ressursutnyttelse, sluttprodukt, og opplevelsen for kunden/bruker.

HOVEDSATSINGSOMRÅDE – Utdanning og kompetanse

Av de 7 definerte målene innenfor dette hovedsatsingsområdet vurderer kommunedirektøren at disse målene bør prioriteres:

Prioriterte mål mot 2030

- Det har skjedd betydelige forbedringer når det gjelder likestilling, inkludering og fysisk og psykisk helse.
- En høyere andel elever og studenter gjennomfører videregående opplæring, fagskole og høyere utdanning.
- Sysselsettingen har økt, særlig for utsatte og marginaliserte grupper.

Prioriterte veier til målene

- Følge opp tiltakene i Veikart for bedre levekår og Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold.
- Styrke tiltak for å øke andelen mannlige barnehage- og skolelærere, og andelen mannlige ansatte i tradisjonelt sterkt kvinnedominerte yrker, som for eksempel helsetjenester.
- Legge til rette for etter- og videreutdanning for ansatte i hele utdanningsløpet.
- Etablere gode rutiner for samarbeid i overgangene gjennom hele utdanningsløpet.
- Styrke overgangen mellom videregående opplæring og arbeidslivet.
- Etablere «Arbeidspraksis-torg» som tilbyr praksisplasser til personer som ønsker seg arbeidserfaring.

Hva kan Gjerstad kommune bidra med

Gjerstad kommune har inngått et forpliktende samarbeid gjennom viljeserklæringen til «Veikart for bedre levekår». Kommunen har vært aktiv med å søke midler fra ulike tilskuddsordninger, og har derfor kunnet igangsette satsinger selv med en trang kommuneøkonomi. Det jobbes aktivt i blant annet følgende prosjekter/satsinger: Aktiv på dagtid, BTI (Bedre tverrfaglig innsats), Ungdomslos, MOT etter skoletid, Helsefremmende barnehager og skoler. Gjerstad har også søkt og mottatt midler til styrking og videreutvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Fra 2020 skal vi i gang med en ny satsing, ved hjelp av prosjektskjønnsmidler, «generasjonsgledning», for å minske antall ungdom (og eldre) som kjenner på ensomhet. Det vil være viktig at fylkeskommunen også fremover setter av midler til ulike tilskudd som kommunene kan søke på, spesielt for tiltakene i den regionale folkehelse- og levekårssatsingen.

Gjerstad kommune deltar aktivt i de regionale kompetansehevingssatsingene i barnehage og skole (DEKOM i skole og REKOM i bhg), gjennom Østre Agder oppvekstforum og UiA.

En viktig faktor for utdanning i hele regionen, er at kollektivtilbudet fra distriktene til skolene er bra nok. Kommunene i østre del av Agder opplever å ha dårlig kollektivtilbud. Elevene opplever at det regionale busstilbudet mellom Gjerstad og regionens utdanningstilbud ikke er godt nok. Fylkeskommunen har hovedansvaret for tiltaket, men Gjerstad kommune vil understreke at bedring i kollektivtilbudet kan bidra til måloppnåelse innen flere felt, så som miljøvennlig transport, skysordning for skoleelever, utvidelse av bo- og arbeidsmarkedet, sysselsetting etc.

HOVEDSATSINGSOMRÅDE – Transport og kommunikasjon

Av de 8 definerte målene innenfor dette hovedsatsingsområdet vurderer kommunedirektøren at disse målene bør prioriteres:

Prioriterte mål mot 2030

- Det er etablert miljøvennlige, effektive, sikre og universelt utformede mobilitetsløsninger
- Nødvendig infrastruktur for et lavutslippssamfunn er bygd ut.
- Digital infrastruktur er robust, har god kapasitet og internasjonal tilknytning.
- Andelen reiser som foretas til fots, med sykkel og med kollektiv er økt.

Prioriterte veier til målene

- Realisere utbygging av E18 og E39 med firefelts motorveistandard gjennom hele regionen og rv. 9 med gul midtstripe til Hovden.
- Arbeide aktivt for å videreutvikle dagens tilbud på jernbanen med sammenkobling av Sørlandsbanen og Vestfoldbanen og på sikt få realisert Sørvestbanen, en kystnær jernbane mellom Oslo og Stavanger.
- Bygge ut en stabil og robust fiberinfrastruktur og legge til rette for fremtidsrettede digitale løsninger for alle husstander og bedrifter.
- Prioritere gang- og sykkelveier i areal- og transportplanlegging, slik at det blir sikkert og attraktivt å gå og sykle.

Hva kan Gjerstad kommune bidra med

Ny firefelts E18 er svært viktig for næringsliv og utvikling av bo- og arbeidsmarkedet i Agder. Gjerstad kommune deltar i interkommunalt plansamarbeid med 7 andre kommuner på strekningen Dørdal-Grimstad. Reguleringsplan på strekningen utarbeides med planstyre og underutvalg i samarbeid med Nye Veier.

For Gjerstad og for regionen er togforbindelsen og togstasjonen svært viktig, det er mange fra nabokommunene og ellers i regionen som kjører til Gjerstad for å ta toget videre. Kommunen har hatt godt samarbeid med fylkeskommunen for å få bygd ut parkeringskapasiteten på stasjonen, og ikke minst i forbindelse med å opprettholde stoppmønsteret, slik at togene fortsatt skal stoppe på Gjerstad stasjon på alle avganger. Gjerstad har en stor interesse i å delta i et bredt samarbeid for å få realisert Grenlandsbanen ved sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen, med stasjon på Brokelandsheia.

I det siste har koronasituasjonen med utbredt bruk av hjemmekontor med videomøter har ytterligere synliggjort sårbarhet for innbyggere som ikke har tilfredsstillende fiber- eller bredbåndstilbud. Dette viser viktigheten av økt satsing på høyhastighets bredbånd til alle. Det er avgjørende i dagens samfunn for å sikre utvikling, bosetting og deltagelse i samfunnet at alle husstander har tilstrekkelig mulighet for å benytte digitale løsninger. Gjerstad kommune har vært aktiv med å søke tilskudd til fiberutbygging, og dette har bidratt til at store deler av kommunen har fiberdekning. Det er fortsatt behov for tilskuddsordninger som gjør det mulig med fiberutbygging i mindre tettbygde strøk.

Det er ønskelig at fylkeskommunen prioriterer satsing på gang- og sykkelveier langs fylkesveier som benyttes som skoleveier, for at flere barn kan gå eller sykle i stedet for å bruke buss til skolen. Gjerstad kommune har en oppdatert trafikksikkerhetsplan med tydelige prioriteringer, og kommunen imøteser at de årlige samarbeidsmøtene med fylkeskommunen om prioritering av tiltak på fylkesveiene, kommer i gang igjen etter fylkeskommunens interne omorganisering og endrede oppgavefordeling.

HOVEDSATSINGSOMRÅDE – Kultur

Av de 7 definerte målene innenfor dette hovedsatsingsområdet vurderer kommunedirektøren at disse målene bør prioriteres:

Prioriterte mål mot 2030

- Alle innbyggere opplever å ha god tilgang til et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud i nærområdet.
- Frivillighet er drivkraft i videreutviklingen av Agders kultur- og idrettsliv.

Prioriterte veier til målene

- Videreutvikle bibliotek, museer, kulturskoler, ungdomshus, fritidsklubber og idrettsanlegg som arenaer for aktivitet, læring, debatt, mangfold og inkludering.
- Sikre deltakelse fra ulike grupper i befolkningen i frivillige kulturaktiviteter.
- Sikre praktiske og estetiske fag i hele læringsforløpet – fra barnehage til universitetsnivå.

Hva kan Gjerstad kommune bidra med

Det er viktig for Gjerstad å beholde og videreutvikle det eksisterende kultur- og idrettstilbud i kommunen, med frivillighet som drivkraft. Kommunen har et sterkt fokus på at alle skal med, spesielt å få med barn og unge som ikke deltar i aktiviteter i dag, på grunn av f.eks. dårlig økonomi eller andre utfordringer. Gjerstad kommune anser kultur og idrett som en sentral satsingsfaktor for gode levekår for barn og unge.

Gjerstad kommune bidrar til disse målene blant annet ved at vi har en innarbeidet arbeidsmetodikk «Ung aktiv», hvor helsesykepleier og kontaktperson for idrett og kultur oppsøker 3. og 4. klasse og jobber konkret, sammen med kontaktlærer, for å få alle barn med på minst en fritidsaktivitet.

Gjerstad kommune har også søkt om å bli med på ordningen med fritidskort, og ønsker også å etablere en utlånssentral slik at alle barn og unge kan delta på aktiviteter uavhengig av familieøkonomi.

Fra 2020 er det iverksatt ytterligere samarbeid mellom folkebibliotek og skolebibliotek, med økt tilstedeværelse fra biblioteksjef i skolen, nettopp for å sette ekstra trykk på for å fremme leseglede blant barn og unge.

Konklusjon

Kommunedirektøren slutter seg til ønsket fra fylkeskommunen om at handlingsprogrammet for Regionplan Agder 2030 blir spisset, og at det spesielt blir prioritert de mål og veier til målene som det er behov for ekstra oppmerksomhet om. For å nå målene kreves det felles løft og styrket samarbeid i regionen.

Det er et par steder lagt inn «prioriterte veier til målene», som ikke ligger direkte under de eksakte hovedmålene i Regionplan 2030, som kommunedirektøren har satt opp som prioritet, men de er likevel med på å ivareta de målene som er plukket ut, og er viktige tiltak i seg selv.

Kommunedirektørens forslag til prioriteringer av mål og veier til målet fremgår av dette saksfremlegget, og kommunestyret bes ta stilling til forslagene, legge inn eventuelle endringer samt eventuelt supplere disse før kommunedirektøren utformer kommunens endelige innspill som sendes Agder fylkeskommune.

Kommunedirektøren anbefaler at det gjennom samarbeidsavtalene mellom fylkeskommunen og Gjerstad kommune tydeliggjøres hva Gjerstad kommune kan bidra med for å nå de prioriterte mål i handlingsprogrammet og hvem som er kommunens aktuelle samarbeidsparter i arbeidet.

AGDER
fylkeskommune

GJERSTAD KOMMUNE
Gjerstadveien 1335
4980 GJERSTAD

Dato: 25.03.2020
Vår ref: 20/00787-62
Deres ref:
Saksbeh.: Anita Henriksen

Utsatt høringsfrist for handlingsprogram for fylkesveg, regional planstrategi og handlingsprogram for Regionplan Agder 2030

Agder fylkeskommune har fått henvendelser fra kommuner om behov for utsatt høringsfrist for handlingsprogram for fylkesveg, regional planstrategi og handlingsprogram for Regionplan Agder 2030. Opprinnelig høringsfrist er 1. april.

Fylkeskommunen har forståelse for at det kan være utfordrende for kommunene å overholde denne høringsfristen, og vi står samtidig i en situasjon som vi per i dag ikke kjenner alle konsekvensene av. På den annen side har fylkeskommunen behov for fremdrift i flere av de regionale prosessene.

På bakgrunn av dette gir fylkeskommunen utsatt frist som følger:

Handlingsprogram for fylkesveg 2021-2024 – utsatt frist til 20. mai 2020

Så langt som mulig ønsker vi innspill levert innen opprinnelig frist, men frist for innspill utsettes til 20. mai 2020. For kommuner som ønsker å behandle prioriteringen politisk ber vi om å få oversendt saksfremlegget når dette er klart, for bruk i det innledende arbeidet med vurdering av fylkesvegprosjekter. Handlingsprogram for fylkesveg skal vedtas 20.oktober 2020, i tråd med opprinnelig plan.

Regional planstrategi for Agder – utsatt frist til 1. juli 2020

Fylkeskommunen utsetter høringsfristen til 1. juli 2020, og forskyver sluttbehandling av planstrategien til fylkestinget 20. oktober 2020. Vi ber likevel om at høringsinnspill oversendes så raskt som mulig.

Handlingsprogram for Regionplan Agder 2030 – utsatt frist til 1. juli 2020

Fylkeskommunen utsetter innspillsfristen til 1. juli 2020, og forskyver sluttbehandling av handlingsprogrammet til fylkestinget 20. oktober 2020. Vi ber likevel om at kommunenes innspill til hva som bør prioriteres i handlingsprogrammet oversendes så raskt som mulig.

Besøksadresse:
Tordenskjolds gate 65, 4614
KRISTIANSAND S
Postadresse:
Postboks 788 Stoa, 4809 Arendal

Telefon:
38 05 00 00
E-post:
postmottak@agderfk.no

Org.nr.:
921 707 134
Nettsted:
www.agderfk.no

Med hilsen

Arne Thomassen
Fylkesordfører

Tine Sundtoft
Fylkesrådmann

Brevet er godkjent elektronisk.

Mottakere: ARENDAL KOMMUNE
BYGLAND KOMMUNE
BIRKENES KOMMUNE
BYKLE KOMMUNE
EVJE OG HORNNES KOMMUNE
FARSUND KOMMUNE
FLEKKEFJORD KOMMUNE
FROLAND KOMMUNE
GJERSTAD KOMMUNE
GRIMSTAD KOMMUNE
HÆGEBOSTAD KOMMUNE
IVELAND KOMMUNE
KRISTIANSAND KOMMUNE
KVINESDAL KOMMUNE
LILLESAND KOMMUNE
LINDESNES KOMMUNE
LYNGDAL KOMMUNE
RISØR KOMMUNE
SIRDAL KOMMUNE
TVEDESTRAND KOMMUNE
VALLE KOMMUNE
VEGÅRSHEI KOMMUNE
VENNESLA KOMMUNE
ÅMLI KOMMUNE
ÅSERAL KOMMUNE

AGDER
fylkeskommune

GJERSTAD KOMMUNE
Gjerstadveien 1335
4980 GJERSTAD

Dato: 31.01.2020
Vår ref: 20/00787-3
Deres ref:
Saksbeh.: Anita Henriksen

Invitasjon til å gi innspill til handlingsprogrammet til Regionplan Agder 2030

[Regionplan Agder 2030](#) ble vedtatt høsten 2019 og arbeidet med å lage et handlingsprogram for 2020-2023 er nå igangsatt. Fylkesutvalget ber kommuner, regional stat, organisasjoner og andre samfunnsaktører i Agder om å komme med innspill til hvilke mål i Regionplan Agder 2030 som skal prioriteres i den neste fireårsperioden.

Vi ønsker følgende innspill

1. Hva er deres prioriteringer av mål og veier til målet i Regionplan Agder 2030?
2. Hva kan dere bidra med for at Agder skal nå disse målene og hvem ser dere på som aktuelle samarbeidsparter i arbeidet?

Høringsfrist for å komme med innspill

- 16. mars 2020 – regional stat, organisasjoner og andre parter
- 1. april 2020 – kommunene i Agder

For mer info: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regional-planlegging-og-utvikling/pagaende-planarbeid-og-horinger/handlingsprogram-til-regionplan-agder-2030/>

Felles mål for Agder 2030

Gjennom Regionplan Agder 2030 har sentrale samfunnsaktører satt seg felles mål for utviklingen av Agder frem mot 2030. Vi skal jobbe for at regionen blir et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår, gjennom fem hovedsatsingsområder:

- Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter
- Verdiskaping og bærekraft
- Utdanning og kompetanse
- Transport og kommunikasjon
- Kultur

Regionplan Agder 2030 bygger på [FNs 17 bærekraftsmål](#) og vektlegger tre gjennomgående perspektiver for å få til en bærekraftig samfunnsutvikling:

- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser (økonomisk bærekraft)
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold (sosial bærekraft)
- Klima og miljø (miljømessig bærekraft)

Om handlingsprogrammet

Besøksadresse:
Tordenskjolds gate 65, 4614
KRISTIANSAND S
Postadresse:
Postboks 788 Stoa, 4809 Arendal

Telefon:

E-post:
postmottak@agderfk.no

Org.nr.:
921 707 134
Nettsted:
www.agderfk.no

Flere områder i Regionplan Agder 2030 blir ivaretatt gjennom ordinær virksomhet og gjøremål uten at det må løftes inn i handlingsprogrammet. Både fylkeskommunen, flere kommuner og andre samfunnsaktører har allerede lagt regionplanens mål til grunn for eget strategi- og planarbeid.

Formålet nå er å finne frem til de tiltakene som vil styrke det regionale samarbeidet og bidra til et felles løft slik at vi når hovedmålet om et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi skal i fellesskap finne frem til de tiltakene som vil gi størst gevinst for Agder i 2030.

Prinsipper og omfang

- Handlingsprogrammet skal deles inn i de fem satsingsområdene i Regionplan Agder 2030.
- Handlingsprogrammet skal knyttes til FNs 17 bærekraftsmål.
- Handlingsprogrammet skal gjenspeile målsettingen om å bruke hele Agder, og sørge for at utviklingen kommer alle deler av Agder til gode.
- Tiltakene i handlingsprogrammet skal ikke utformes som nye målsettinger, men være tiltak koblet til et eller flere mål i Regionplan Agder 2030.
- Handlingsprogrammet kan også beskrive tiltak som skal gjennomføres i et samarbeid mellom to eller flere parter, og tiltakene skal være forankret hos de som skal bidra i gjennomføringen.
- Handlingsprogrammet skal være konkret og ikke for omfattende, med gjennomførbare tiltak.
- Forslag til nye planer eller strategier skal løftes inn i regional planstrategi og ikke legges inn i handlingsprogrammet.

Proessen frem mot vedtak i fylkestinget i juni

I fase 1 (februar-mars) ønsker vi innspill om hvilke mål og veier til målet (strategier) som bør prioriteres i den kommende fireårsperioden for at vi skal nå målet om at Agder skal bli et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår i 2030.

I fase 2 (april-mai) ønsker vi å detaljere og forankre forslag til tiltak til handlingsprogrammet. Det er viktig at tiltakene utarbeides i et samarbeid mellom alle som vil ha en rolle i gjennomføringen. Det vil bli invitert til regionale og/eller temamessige møter i uke 16, 17 og 18 for å jobbe med konkretisering av tiltakene som skal inn i handlingsprogrammet.

Kontaktpersoner for arbeidet

Anita Henriksen Trude Kjelle	Agder fylkeskommune	anita.henriksen@agderfk.no , tlf 951 53 175 trude.beate.kjelle@agderfk.no , tlf 920 39 243
Nina Nissestad	Lister	nina.nissestad@kvinesdal.kommune.no , tlf 38 35 28 60
Kjell Sverre Langenes Maj-Kristin Nygård	Region Kristiansand	kjell.langenes@kristiansand.kommune.no , tlf 971 52 434 maj-kristin.nygard@lillesand.kommune.no , tlf 469 16 829
Rita Hansen Henri Tore Viki Kåre Einar Larsen	Setesdal	rita.hansen@setesdal.no , tlf 452 48 696 henri.tore.viki@valle.kommune.no , tlf 900 57 587 kare.larsen@bygland.kommune.no , tlf 905 85 268
Sigrid Hellerdal Garthe John Salve Sigridnes	Østre Agder	sigrid.hellerdal.garthe@risor.kommune.no , tlf 938 15 929 john.salve.sigridnes@amli.kommune.no , tlf 990 94 663

Innspill til handlingsprogrammet sendes til

Agder fylkeskommune
Postboks 788 Stoa
4809 Arendal

eller dokumentsenter@agderfk.no.

Fylkeskommunen vil se arbeidet med handlingsprogrammet i sammenheng med de to andre prosessene som er satt i gang våren 2020: Regional planstrategi for Agder (høringsfrist 16. mars 2020) og handlingsprogram for fylkesveg (høringsfrist 1. april 2020).

Med hilsen

Anita Henriksen
Fylkesdirektør

Regionplan 2030

Brevet er godkjent elektronisk.

Mottakere: Østre Agder Regionråd v/ Ole Jørgen Etholm
Region Kristiansand
Husbanken region sør
Velferdstinget i Agder
Trygg Trafikk Agder
Utdanningsforbundet Agder
Aftenskolen Agder
MIDT-AGDER FRILUFTSRÅD
ARENDAL KOMMUNE
AUST-AGDER MUSEUM OG ARKIV IKS
AGDER POLITIDISTRIKT
AGDER OG TELEMARKE BISPEDØMME
AUST-AGDER MUSIKKRÅD
AUST-AGDER MUSIKKRÅD
AGDER HISTORIELAG
ARENDAL KULTURHUS AS
ARENDAL RØDE KORS
AUST-AGDER TURISTFORENING
AGDER IDRETTSKRETS
AGDER KOLLEKTIVTRAFIKK AS
AT SKOG SA
ARENDAL HAVNEVESEN KF
AUST-AGDER UTVIKLINGS- OG KOMPETANSEFOND
BYGLAND KOMMUNE
BIRKENES KOMMUNE
BYKLE KOMMUNE
BANE NOR SF
BLÅ KORS KRISTIANSTAND
CULTIVA- KRISTIANSTAND KOMMUNES ENERGIVERKSSTIFTELSE
DIGIN
DNT SØR
ETABLERERSENTER VEST-AGDER IKS
ETABLERERSENTER VEST-AGDER IKS
ETABLERERSENTERET IKS
EVJE OG HORNNES KOMMUNE
EYDE-KLYNGEN
FARSUND KOMMUNE
FFO VEST-AGDER
FISKERIDIREKTORATET
FLEKKEFJORD KOMMUNE
FLEKKEFJORD OG OPLANDS TURISTFORENING
FOLKEUNIVERSITETET SØRLANDET
FORSVARSBYGG
FORTIDSMINNEFORENINGEN AVD AUST-AGDER
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV AGDER
FRILUFTSRÅDET SØR
FROLAND KOMMUNE
FYLKESMANNEN I AGDER
GCE NODE
GJERSTAD KOMMUNE

GRIMSTAD KOMMUNE
 GRIMSTAD NÆRINGSFORENING
 HAVFORSKNINGSINSTITUTTET FORSKNINGSSTASJONEN FLØDEVIGEN
 HÆGEBOSTAD KOMMUNE
 INNOVASJON KVINESDAL SA
 INNOVASJON NORGE AGDER AVD GRIMSTAD
 INNOVENTUS SØR AS
 INTEGRERINGS- OG MANGFOLDSDIREKTORATET
 IVELAND KOMMUNE
 KILDEN TEATER- OG KONSERTHUS FOR SØRLANDET IKS
 KILDEN TEATER- OG KONSERTHUS FOR SØRLANDET IKS
 KLIMAALLIANSEN.NO
 KRISTIANSAND KOMMUNE
 KVINESDAL KOMMUNE
 KVINESDAL KOMMUNE v/ Svein Vangen
 LILLESAND KOMMUNE
 LINDESNESE KOMMUNE
 LISTER FRILUFTSRÅD
 LISTER NYSKAPING AS
 LYNGBAL KOMMUNE
 MATTILSYNET
 NATUR OG UNGDOM
 NATURVERNFORBUNDET I AUST-AGDER
 NATURVERNFORBUNDET I V-A (VEST-AGDER)
 NORCE NORWEGIAN RESEARCH CENTRE AS AVD KRSAND
 NORDISK INFORMASJONSKONTOR SØR NORGE
 NORGES HANDIKAPFORBUND AGDER
 NORGES MILJØVERNFORBUND
 NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
 NYE VEIER AS
 NÆRINGSFORENINGEN I KRISTIANSANDSREGIONEN - KRISTIANSAND
 HANDELSKAMMER
 PÅGANG NÆRINGSHAGE AS
 RISØR KOMMUNE
 SCENEKUNST SØR
 SETESDAL REGIONRÅD
 SIRDAL KOMMUNE
 SIVA - SELSKAPET FOR INDUSTRIVEKST SF
 STATENS KARTVERK
 STATENS VEGVESEN
 STIFTELSEN ARKIVET
 STIFTELSEN GRID-ARENDAL
 STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON AUST-AGDER OG TELEMARK
 STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON I KRISTIANSAND
 STIFTELSEN MILJØFYRTÅRN
 STIFTELSEN SØRLANDETS KOMPETANSEFOND
 STIFTELSEN SØRLANDETS KOMPETANSEFOND
 STUDENTORGANISASJONEN I AGDER
 SØRF - SØRNORSK KOMPETANSESENTER FOR MUSIKK
 SØRLANDET SYKEHUS HF
 SØRLANDETS EUROPAKONTOR AS
 SØRLANDETS KUNSTMUSEUM
 SØRLANDSPORTEN TEKNOLOGINETTVERK
 SØRNORSK JAZZSENTER
 T5 SENTERET- BLÅ KORS

TVEDESTRAND KOMMUNE
UNGT ENTREPRENØRSKAP AGDER
UNIVERSITETET I AGDER
USUS AS
VALLE KOMMUNE
VEGÅRSHEI KOMMUNE
VENNESLA KOMMUNE
VEST-AGDER-MUSEET IKS
ÅMLI KOMMUNE
ÅSERAL KOMMUNE
NAV AGDER
DIREKTORATET FOR MINERALFORVALTNING MED BERGMESTEREN FOR
SVALBARD
BRAGDØYA KYSTLAG
Naturvernforbundet i Agder
KYSTVERKET
NORSK FORFATTERSENTRUM SØRLANDET
NORGES JEGER- OG FISKEFORBUND VEST-AGDER
NORGES JEGER- OG FISKEFORBUND VEST-AGDER
NORGES JEGER- OG FISKEFORBUND VEST-AGDER
LYNGDAL RØDE KORS
STATSBYGG
NAV tilak Agder
AGDER ENERGI VANNKRAFT AS
NHO Agder
4H AGDER
NAV Midt-Agder

AGDER
fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 20/00787-1
Saksbehandler Anita Henriksen

Utvalg	Møtedato
Fylkesutvalget	28.01.2020

Handlingsprogram for Regionplan Agder 2030 – invitasjon til å gi innspill

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

Fylkesutvalget inviterer kommuner, regional stat, organisasjoner og andre samfunnsaktører i Agder til å gi innspill til Regionplan Agder 2030 sitt handlingsprogram for perioden 2020-2023.

Vedlegg

Sammendrag

Regionplan Agder 2030 ble vedtatt høsten 2019, og arbeidet med å lage et handlingsprogram er igangsatt. Det foreslås at fylkesutvalget ber kommuner, regional stat, organisasjoner og andre samfunnsaktører i Agder om å komme med innspill til hvilke mål og strategier som skal prioriteres i den neste fireårsperioden.

Saksopplysninger

Gjennom Regionplan Agder 2030 har sentrale samfunnsaktører satt seg felles mål for utviklingen av Agder frem mot 2030. Regionplanen beskriver de viktigste utfordringene og mulighetene for landsdelen, et ønsket fremtidsbilde for 2030, og hvilke strategier som er valgt for å nå målene.

Regionplan Agder 2030 bygger på FNs 17 bærekraftsmål og vektlegger tre gjennomgående perspektiver for å få til en bærekraftig samfunnsutvikling i Agder:

- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser (økonomisk bærekraft)
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold (sosial bærekraft)
- Klima og miljø (miljømessig bærekraft)

Vi skal jobbe for at regionen blir et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår gjennom Regionplan Agder 2030 sine fem hovedsatsingsområder:

- Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter
- Verdiskaping og bærekraft
- Utdanning og kompetanse
- Transport og kommunikasjon
- Kultur

Regionplanen inneholder til sammen 30 mål og 119 «veier til målet» (strategier) under de fem hovedsatsingsområdene. For å nå disse målsettingene må mange og ulike aktører samarbeide, og en må bli enige om hvilke tiltak som skal prioriteres i den første handlingsprogramperioden for 2020-2023.

Oppfølgingen av regionplanen har allerede begynt ved at mål og satsingsområder i Regionplan Agder 2030 er lagt til grunn for fylkeskommunens økonomiplan. I tillegg er det flere kommuner og andre aktører som har lagt regionplanen til grunn for eget strategi- og planarbeid. Flere strategier kan ivaretas gjennom fylkeskommunens, kommunenes eller andre aktørers ordinære virksomhet og gjøremål uten at det må løftes inn i det regionale handlingsprogrammet.

I handlingsprogrammet blir det viktig å finne frem til de tiltakene som vil styrke det regionale samarbeidet og bidra til et felles løft i regionen.

Bakgrunn

Regionplan Agder 2030 og et første forslag til handlingsprogram var på høring våren 2030. En gjengående anbefaling fra høringsinnspillene, særlig fra kommunene, var å utsette vedtaket av handlingsprogrammet. Det ble påpekt at handlingsprogrammet fremstod som uferdig og i større grad burde utvikles til et dokument med klarere ansvarsfordeling og ressursmessige prioriteringer. Det ble foreslått at handlingsprogrammet heller burde

vedtas av det nye fylkestinget i 2020, etter dialog med samarbeidsparter og de nye kommunestyrene.

Fylkesrådmannen anbefaler at fylkesutvalget inviterer kommuner, regional stat, organisasjoner og andre samfunnsaktører til å gi innspill til et handlingsprogram for 2020-2023. Frist for å gi innspill samordnes med høringsperioden til regional planstrategi.

Det er nedsatt en prosjektgruppe med deltakere fra fylkeskommunen, sju kommuner og et regionråd. Deltakerne ble oppnevnt av lederne i de fire regionale rådmannsutvalgene høsten 2019. Gruppas oppdrag er å utarbeide et forslag til handlingsprogram som svarer ut målene i Regionplan Agder 2030 og som er forankret hos de som må bidra i arbeidet med å nå de overordnede målsetningene.

I tillegg er det etablert en prosjektgruppe som skal se på hvordan den regionale samhandlingsstrukturen for å følge opp Regionplan Agder 2030 bør være organisert. En ønsker å få til et systematisk og forutsigbart samarbeid mellom kommunene og fylkeskommunen, og en strategisk og forutsigbar involvering av andre samarbeidsparter. Målet er å styrke den regionale gjennomføringskraften, sørge for god gjennomføring av tiltak i handlingsprogrammet og samtidig styrke Agders posisjon nasjonalt ved at flere drar i samme retning.

Forslag til handlingsprogram vil bli lagt frem for politisk behandling i fylkesutvalget 2. juni og i fylkestinget 16.-17. juni 2020. Den regionale samhandlingsstrukturen skal ferdigstilles i mai.

Vurderinger

Forslag til prinsipper og omfang for handlingsprogrammet:

- Handlingsprogrammet deles inn i de fem satsingsområdene i Regionplan Agder 2030.
- Handlingsprogrammet skal knyttes til FNs 17 bærekraftsmål.
- Handlingsprogrammet skal gjenspeile målsettingen om å bruke hele Agder, og sørge for at utviklingen kommer alle deler av Agder til gode.
- Tiltakene i handlingsprogrammet skal ikke utformes som nye målsettinger, men være faktiske tiltak koblet til et eller flere mål i Regionplan Agder 2030.
- Handlingsprogrammet skal beskrive tiltak som skal gjennomføres i et samarbeid mellom to eller flere parter, og tiltakene skal være forankret hos de som skal bidra i gjennomføringen.
- Handlingsprogrammet skal være konkret og ikke for omfattende, og tiltakene i handlingsprogrammet skal være faktisk gjennomførbare.
- Forslag til nye planer eller strategier skal løftes inn i regional planstrategi og ikke legges inn i handlingsprogrammet.

Med utgangspunkt i forslaget om at tiltakene som kommer inn i handlingsprogrammet skal være tiltak som to eller flere aktører gjennomfører i et samarbeid, bør ikke tiltakene detaljeres før de er godt forankret. Tiltakene må konkretiseres i et samarbeid mellom alle som har en rolle i gjennomføringen. Konkretisering og detaljering bør skje i egne prosesser, og eventuelt knyttes til samarbeids- og utviklingsavtaler.

I denne fasen bes det om innspill til prioritering av mål og veier til målet i Regionplan Agder 2030, hva den enkelte aktør ønsker å bidra med og hvem de ser på som aktuelle samarbeidsparter. Med bakgrunn i de overordnede målsettingene om at

klimagassutslippene skal ned og levekårene skal opp er det ønskelig at prioriterte tiltak fra klimaveikartet og veikart for bedre levekår også innarbeides i handlingsprogrammet.

Økonomiske konsekvenser

Regionplan Agder 2030 er lagt til grunn for fylkeskommunens økonomiplan og fylkeskommunen må samordne innsatsene som samfunnsutvikler og tjenesteprodusent for å nå de overordnede målsettingene. Det er ut over dette avsatt 3 mill kr til handlingsprogrammet i budsjettet for 2020.

Vurdering av klimakonsekvenser

Klima og miljø er et gjennomgående perspektiv i Regionplan Agder 2030 og må ivaretas i handlingsprogrammet. Klimaveikartet vurderes som et godt utgangspunkt for å identifisere tiltak som gir effekter.

Vurdering av konsekvenser for folkehelse og likestilling

Levekår, likestilling, inkludering og mangfold er et gjennomgående perspektiv i Regionplan Agder 2030 og må ivaretas i handlingsprogrammet. Folkehelsestrategien og Veikart for bedre levekår bør legges til grunn for arbeidet med handlingsprogrammet.

Konklusjon

Fylkesutvalget inviterer kommuner, regional stat, organisasjoner og andre samfunnsaktører i Agder til å gi innspill til Regionplan Agder 2030 sitt handlingsprogram for perioden 2020-2023.

Kristiansand, 15. januar 2020

Tine Sundtoft
fylkesrådmann

Anita Henriksen
fylkesdirektør

Saksprotokoll

Handlingsprogram for Regionplan Agder 2030 – invitasjon til å gi innspill

Arkivsak-dok.	20/00787
Saksbehandler	Anita Henriksen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Fylkesutvalget	28.01.2020	2/20
2 Ungdommens fylkesutvalg	06.02.2020	3/20

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

Fylkesutvalget inviterer kommuner, regional stat, organisasjoner og andre samfunnsaktører i Agder til å gi innspill til Regionplan Agder 2030 sitt handlingsprogram for perioden 2020-2023.

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 28.01.2020 sak 2/20

Møtebehandling

Fylkesrådmann Tine Sundtoft og fylkesdirektør Regionplan 2030 Anita Henriksen besvarte spørsmål.

Representant Gro Bråten (Ap) fremmet følgende forslag:

Nytt kulepunkt:

- Hovedutvalgene gis anledning til å jobbe med handlingsprogrammet i utvalgene, før endelig plan foreligger. Videre inviteres ulike brukergrupper inn i prosessen hvor de tre rådene for eldre, ungdom og mennesker med nedsatt funksjonsevne inviteres spesielt.

Kulepunkt fem under prinsipper og omfang, s. 3 i handlingsprogrammet endres til:

*- Handlingsprogrammet **KAN OGSÅ** beskrive tiltak som skal gjennomføres i et samarbeid mellom to eller flere parter, og tiltakene skal være forankret hos de som skal bidra i gjennomføringen.*

Votering

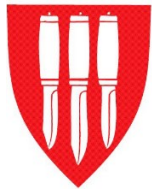
Fylkesrådmannens forslag, med endringene som fremkom i Aps forslag, ble enstemmig vedtatt.

Fylkesutvalget vedtak

Fylkesutvalget inviterer kommuner, regional stat, organisasjoner og andre samfunnsaktører i Agder til å gi innspill til Regionplan Agder 2030 sitt handlingsprogram for perioden 2020-2023.

Nytt kulepunkt: Hovedutvalgene gis anledning til å jobbe med handlingsprogrammet i utvalgene, før endelig plan foreligger. Videre inviteres ulike brukergrupper inn i prosessen hvor de tre rådene for eldre, ungdom og mennesker med nedsatt funksjonsevne inviteres spesielt.

Endring i kulepunkt fem under prinsipper og omfang, s. 3 i handlingsprogrammet: Handlingsprogrammet kan også beskrive tiltak som skal gjennomføres i et samarbeid mellom to eller flere parter, og tiltakene skal være forankret hos de som skal bidra i gjennomføringen.

Gjerstad kommune Stab

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 19/11721-1
Saksbehandler Kai Høgbråt

Utvalg	Møtedato
Eldreråd	24.02.2020
Kommunestyret	

Endring av reglement for eldrerådet

Rådmannens forslag til vedtak

Kommunestyret godkjenner reglement for eldrerådet.

Vedlegg

Forslag til nytt reglement for eldrerådet

Sammendrag

Ny kommunelov trådte i kraft fra det konstituerende kommunestyremøtet i 2019.

Ihht. lovas § 5-12 ble det i kommunestyrets møte den 21.11. blant annet valgt medlemmer og varamedlemmer til eldreråd.

Ny lov forutsetter, jfr. kommunelovas § 5-13, at folkevalgte organer skal ha et reglement som fastsetter blant annet organets virkeområde.

Videre heter det i § 11-12 at kommunestyret kan fastsette nærmere regler om saksbehandling i folkevalgte organer.

Det foreliggende utkast til reglement er basert på forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom.

Bakgrunn (Fakta)

Eldrerådet ble lovpålagt når ny kommunelov trådte i kraft i 1992. Eldrerådets første reglement ble vedtatt av kommunestyret i april 1999.

Reglementet ble justert i mai 2011, da fikk rådet møte- og talerett i kommunestyret.

I kommunestyrets møte i desember 2018 ble ordningen med møte- og talerett evaluert, noe som medførte at alle tre råd, eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og ungdomsråd fikk møte- og talerett i saker som angår råda som en fast ordning.

Vurderinger:

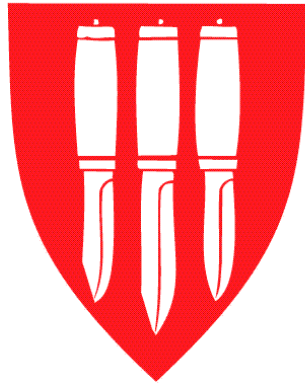
Det er fra rådmannens side ønskelig at reglementene for eldreråd, mennesker med nedsatt funksjonsevne og ungdomsråd utarbeides med tilnærmet lik utforming, men tilpasset det aktuelle organet.

Spesielt for eldrerådet, er at dette organet også har hatt funksjon som brukerråd for beboere ved Gjerstad omsorgssenter. Denne funksjonen har eldrerådet hatt siden 2003.

Dette er forutsatt videreført og tatt inn i reglementets pkt. 5.

Konklusjon

Rådmannen anbefaler kommunestyret å vedta reglementet slik det foreligger.

Reglement for eldrerådet

Vedtatt av kommunestyret i møte xx.xx.xx i sak xx/xx.

Erstatter reglement vedtatt av kommunestyret 22.4.99 i sak 023/99 (med senere justeringer i hhv. sak 11/35 og 18/87).

1. Hjemmel

Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkningsordninger) fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 17. juni 2019 med hjemmel i lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 5-12 femte ledd.

2. Formål

Eldrerådet er et rådgivende organ for kommunen i alle spørsmål som gjelder levekårene for de eldre.

3. Sammensetning

Eldrerådet skal ha 5 medlemmer og 5 personlige varamedlemmer:

- 2 representanter valgt av kommunestyret.
- 3 etter forslag fra pensjonistforeningen (medlemmer av Norges Pensjonistforbund) og andre lag/foreninger som driver aktiviteter for pensjonister.

Begge kjønn skal være representert og det bør være god geografisk spredning. Flertallet av medlemmene skal være fylt 60 år.

4. Oppnevning

Rådets medlemmer og varamedlemmer velges av kommunestyret.

Lag/foreninger fremmer forslag på kandidater fra sine organisasjoner.

Medlemmer velges for 4 år og følger den kommunale valgperiode.

Eldrerådet velger selv leder og nestleder som skal velges blant medlemmene.

5. Oppgaver

Eldrerådet skal få til behandling alle saker som gjelder levekårene for de eldre.

Eldrerådet kan på eget initiativ fremme saker de er opptatt av.

Eldrerådet kan ikke engasjere seg i enkeltvedtak som påklages med hjemmel i lov. Rådet skal likevel være opptatt av brukermedvirkning på generelt grunnlag og kan derfor ta opp enkeltsaker med tanke på forbedring av kommunens tjenester for de eldre både med hensyn til kvalitet og kvantitet.

Rådet skal gis mulighet til å uttale seg før det vedtas eller gjøres endringer i saksbehandlingsregler for rådet.

Rådet kan selv ta initiativ til informasjonsarbeid innad og utad i kommunen.

Eldrerådet har også funksjon som brukerråd for beboere ved Gjerstad omsorgssenter.

6. Sekretariat

Rådsmannen sørger for å stille sekretariatsfunksjon tilgjengelig for rådet.

Sekretariatet bistår rådet med det som er nødvendig for at rådet skal kunne løse sine oppgaver.

7. Møter/saksbehandling

Saksbehandlingsreglene for folkevalgte organ, som framgår av kommunelovens kap.11, gjelder også for eldrerådet.

Møter i Eldrerådet holdes ved behov, hvis rådets leder finner det påkrevd eller minst 1/3 av medlemmene krever det.

Rådets medlemmer har møteplikt i rådets møter med mindre vedkommende har gyldig forfall. Forfall skal straks meldes til politisk sekretariat med opplysning om forfallsgrunn.

Vararepresentant vil bli innkalt.

Rådet kan bare treffe vedtak dersom minst halvparten av medlemmene er tilstede under forhandlingen og avgir stemme i vedkommende sak.

Det skal føres møteprotokoll fra rådets møter. Utskrift av vedtaksprotokollen skal følge saken til det organ som tar endelig beslutning i saken.

Rådet har møte og talerett i kommunestyret i saker som angår rådet.

Reglene i lov om kommuner og fylkeskommuner og forvaltningsloven kommer til anvendelse så langt annet ikke er bestemt i lov om råd eller annen representasjonsordning.

8. Årsmelding

Eldrerådet skal utarbeide en årsmelding for sin virksomhet.

Årsrapporten skal ligge som vedlegg til kommunens samlede årsmelding.

9. Økonomi

Rådet har ikke eget budsjett, men utgiftene dekkes over politisk virksomhet.

Saksprotokoll

Endring av reglement for eldrerådet

Arkivsak-dok.	19/11721		
Saksbehandler	Kai Høgbråt		
Behandlet av		Møtedato	Saknr
1 Eldreråd		24.02.2020	20/3
2 Kommunestyret			

Rådmannens forslag til vedtak

Kommunestyret godkjenner reglement for eldrerådet.

Eldreråd har behandlet saken i møte 24.02.2020 sak 20/3

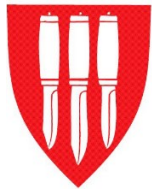
Møtebehandling

Votering

Enstemmig for rådmannens innstilling.

Eldreråd vedtak/innstilling

Kommunestyret godkjenner reglement for eldrerådet.

Gjerstad kommune Stab

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 19/11733-1
Saksbehandler Kai Høgbråt

Utvalg	Møtedato
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	
Kommunestyret	

Endring av reglement for råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Rådmannens forslag til vedtak

Kommunestyret godkjenner reglement for råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Vedlegg

Forslag til nytt reglement for råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Sammendrag

Ny kommunelov trådte i kraft fra det konstituerende kommunestyremøtet i 2019.

Ihht. lovas § 5-12 ble det i kommunestyrets møte den 21.11. blant annet valgt medlemmer og varamedlemmer til råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Ny lov forutsetter, jfr. kommunelovas § 5-13, at folkevalgte organer skal ha et reglement som fastsetter blant annet organets virkeområde.

Videre heter det i § 11-12 at kommunestyret kan fastsette nærmere regler om saksbehandling i folkevalgte organer.

Det foreliggende utkast til reglement er basert på forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom

Bakgrunn (Fakta)

«Lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar eller fylkeskommunar for menneske med nedsatt funksjonsevne» trådte kraft 10.9.2007.

Rådets første reglement ble vedtatt av kommunestyret i møte november 2007.

Reglementet ble justert i november 2015, da fikk rådet møte- og talerett i kommunestyret i saker som angår mennesker med nedsatt funksjonsevne.

I kommunestyrets møte i desember 2018 ble ordningen med møte- og talerett evaluert, noe som medførte at alle tre råda, eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og ungdomsråd fikk møte- og talerett i saker som angår råda som en fast ordning.

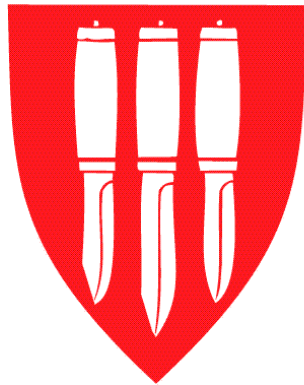
Vurderinger:

Det er fra rådmannens side ønskelig at reglementene for eldreråd, mennesker med nedsatt funksjonsevne og ungdomsråd utarbeides med tilnærmet lik utforming, men tilpasset det aktuelle organet.

Alternative løsninger

Konklusjon

Rådmannen anbefaler kommunestyret å vedta reglementet slik det foreligger.

Reglement for råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Vedtatt av kommunestyret i møte xx.xx.xx i sak 20/xx

Erstatter reglement vedtatt av kommunestyret 22.11.07 (sak 07/16) med senere justeringer i hhv. sak 15/12 og 18/87).

1. Hjemmel

Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkningsordninger) fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 17. juni 2019 med hjemmel i lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 5-12 femte ledd.

2. Formål

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne er et samarbeids- og rådgivningsorgan for kommunen og skal bidra til at mennesker med nedsatt funksjonsevne blir sikret åpen, bred og tilgjengelig medvirkning i arbeidet med saker som særlig er viktig for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Rådet skal arbeide for likestilling og tilgjengelighet for alle, aktiv deltaking for alle på alle samfunnsområder og for å ivareta og videreutvikle funksjonshemmedes alminnelige og særlige rettigheter.

3. Sammensetning

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha 5 medlemmer og 5 personlige varamedlemmer.
Begge kjønn skal være representert.

4. Oppnevning

Rådets medlemmer og varamedlemmer velges av kommunestyret.
Aktuelle organisasjoner blir bedt om å foreslå kandidater.
Medlemmene og varamedlemmene som skal representere de funksjonshemmedes organisasjoner bør om mulig representere ulike typer funksjonshemninger, slik at medlemmene/varamedlemmene er representative for kommunens innbyggere med nedsatt funksjonsevne.

Rådet velger selv leder og nestleder blant rådets medlemmer. Enten leder eller nestleder bør komme fra brukerorganisasjonene.
Medlemmer velges for 4 år og følger den kommunale valgperiode.

5. Oppgaver

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal gis mulighet til å uttale seg om saker som er særlig viktige for personer med nedsatt funksjonsevne, herunder kommunens årsbudsjett, økonomiplaner, kommune- og reguleringsplaner samt byggesaker, både kommunale og private bygg som skal være åpne for allmennheten.
Rådet skal gis mulighet til å avgi uttalelse så tidlig i saksprosessen at rådet har en reell mulighet - gjennom sine uttalelser - til å øve innflytelse på det endelige vedtaket i saken. Sakene bør derfor forelegges rådet under saksforberedelsen.

Kommune – og reguleringsplansaker skal legges fram for rådet samtidig med at planen legges ut på offentlig høring.

Behov for å utnevne en brukerrepresentant fra rådet som skal følge prosjekteringsarbeidet vurderes i hver enkelt sak.

Rådet skal gis mulighet til å uttale seg før det vedtas eller gjøres endringer i saksbehandlingsregler for rådet.

Rådet skal ikke behandle saker som kun gjelder enkeltpersoner
Rådet kan på eget initiativ ta opp til behandling saker som angår mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Rådet kan arbeide for å bidra til å bedre samarbeid og samordning mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige organ i saker av spesiell interesse for personer med nedsatt funksjonsevne.

Rådet kan selv ta initiativ til informasjonsarbeid innad og utad i kommunen.

6. Sekretariat

Rådmannen sørger for å stille sekretariatsfunksjon tilgjengelig for rådet. Sekretariatet bistår rådet med det som er nødvendig for at rådet skal kunne løse sine oppgaver.

7. Møter/saksbehandling

Saksbehandlingsreglene for folkevalgte organ, som framgår av kommunelovens kap.11, gjelder også for Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Møter i Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne holdes i ved behov, når rådets leder finner det påkrevd eller minst 1/3 av medlemmene krever det.

Rådets medlemmer har møteplikt i rådets møter med mindre vedkommende har gyldig forfall. Forfall skal straks meldes til politisk sekretariat med opplysning om forfallsgrunn. Vararepresentant vil bli innkalt.

Rådet kan bare treffe vedtak dersom minst halvparten av medlemmene er tilstede under forhandlingen og avgir stemme i vedkommende sak.

Det skal føres møteprotokoll fra rådets møter. Utskrift av vedtaksprotokollen skal følge saken til det organ som tar endelig beslutning i saken.

Rådet har møte og talerett i kommunestyret i saker som angår rådet.

Reglene i Lov om kommuner og fylkeskommuner og forvaltningsloven kommer til anvendelse så langt annet ikke er bestemt i lov om råd eller annen representasjonsordning.

8. Årsmelding

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal utarbeide en årsmelding for sin virksomhet.

Årsrapporten skal ligge som vedlegg til kommunens samlede årsmelding.

9. Økonomi

Rådet har ikke eget budsjett, men utgifter dekkes over politisk virksomhet.

Saksprotokoll

Endring av reglement for råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Arkivsak-dok.	19/11733
Saksbehandler	Kai Høgbråt

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	25.02.2020	20/3
2 Kommunestyret		

Rådmannens forslag til vedtak

Kommunestyret godkjenner reglement for råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne har behandlet saken i møte 25.02.2020 sak 20/3

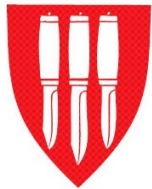
Møtebehandling

Votering

Enstemmig for rådmannens innstilling.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne vedtak/innstilling

Kommunestyret godkjenner reglement for råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Gjerstad kommune Stab

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 20/382-2
Saksbehandler Kai Høgbråt

Utvalg	Møtedato
Kommunestyret	

Årsmelding for kontrollutvalget for 2019

Kontrollutvalgets innstilling

Kommunestyret tar årsmelding 2019 Gjerstad kontrollutvalg til orientering og anser den for å gi en tilfredsstillende oversikt over kontrollutvalgets aktivitet i 2019.

Vedlegg

Årsmelding 2019 Gjerstad kontrollutvalg (endelig)

Sammendrag

Bakgrunn (Fakta)

Kontrollutvalget behandlet sin årsmelding for 2019 i møte 25. februar 2020 og fattet slikt vedtak i sak 3/20:

«Kontrollutvalget godkjenner årsmeldingen for kontrollutvalget for 2019 slik den foreligger. Årsmeldingen oversendes kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:

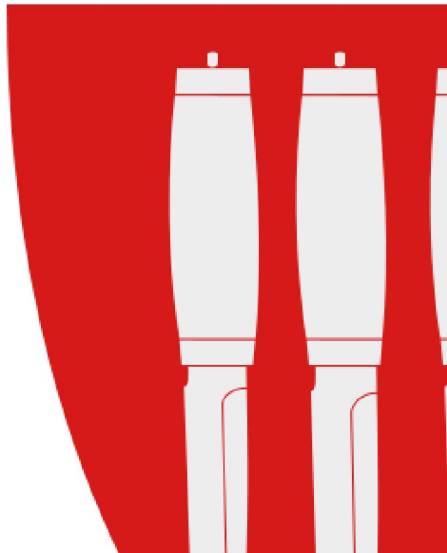
Kommunestyret tar Årsmelding 2019 Gjerstad kontrollutvalg til orientering og anser den for å gi en tilfredsstillende oversikt over kontrollutvalgets aktivitet i 2019.»

Vurderinger:

Dette er en ren ekspedisjonssak fra kontrollutvalget til kommunestyret.

Konklusjon

Gjerstad kommune

Kontrollutvalget

Årsmelding for 2019

1. Kontrollutvalget i Gjerstad kommune

Kontrollutvalget hadde frem til valget i 2019 følgende medlemmer og varamedlemmer valgt av kommunestyret:

Medlemmer:	Varamedlemmer i rekkefølge:
<i>Nils Audun Gryting (Krf), leder</i>	1. <i>Tone Helene Strat (Krf)</i>
<i>Mona Hoel (Sp), nestleder</i>	2. <i>Hans Martin Ulltveit (Sp)</i>
<i>Albert Nævestad (Ap), medlem</i>	

Med virkning fra det konstituerende møtet i Gjerstad kontrollutvalg 24.10.2019, består kontrollutvalget av følgende medlemmer og varamedlemmer valgt av kommunestyret:

Medlemmer:	Varamedlemmer i rekkefølge:
<i>Mona Hoel (Sp), leder</i>	1. <i>Morten Sverre Presthagen (H)</i>
<i>Heidi M. Thoresen (Frp), nestleder</i>	2. <i>Hans Martin Ulltveit (Sp)</i>
<i>Albert Nævestad (Ap), medlem</i>	3. <i>Tone Sølvsberg (Frp)</i>
<i>Anette Kveim (Sp), medlem</i>	4. <i>Ragnhild Løvdal (H)</i>
<i>Harmen Boiten (Krf), medlem</i>	5. <i>Nils Audun Gryting (Krf)</i>

GRUNNPILARER I ARBEIDET:

Kontrollutvalget styrker innbyggernes tillit til kommunen
 Kontrollutvalget opptrer som et kollegium
 Kontrollutvalget er ikke en arena for partipolitikk
 Kontrollutvalget er ikke en arena for politisk omkamp
 Kontrollutvalget er ikke et klageorgan
 Kontrollutvalget er åpent for alle innspill

2. Oppgaver

Kommunen er samfunnet sin viktigste velferdsprodusent og forvalter store ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget av og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen gjør det nødvendig med utstrakt styring og kontroll av at innbyggerne får de tjenestene de har krav på, og at ressursene blir forvaltet på en effektiv måte i samsvar med kommunestyret sine føringer.

Kommunal egenkontroll er den kontrollen kommunen selv gjennomfører i egen virksomhet. Egenkontroll er et viktig element i det lokale folkestyret, og skal bidra til at kommunen når de mål som er satt, innenfor rammene av gjeldende regelverk og tildelte ressurser. Egenkontrollen skal også bidra til å styrke folk sin tillit til forvaltningen, gjennom forebygging og avdekking av ulovlige og andre

uheldige forhold. En kommunesektor med god egenkontroll kan også redusere statlig detaljstyring og kontroll.

Egenkontrollen i kommunene utføres i hovedsak av rådmannens internkontroll og gjennom arbeidet til kontrollutvalget. Kontrollutvalget består av folkevalgte som er valgt til å være kommunestyrets egen kontrollinstans. Revisjonen står for revisjonsoppgavene i kommunen, på oppdrag fra kontrollutvalget. Et vel fungerende kontrollutvalg er avgjørende for å oppnå god egenkontroll i kommunen.

3. Kommunestyret

Kommunestyret har det overordnede kontrollansvaret for den kommunale virksomheten, og kontrollutvalget er kommunestyret sitt verktøy for å utøve kontrollen. Kommunestyret spiller derfor en avgjørende rolle for hvilken oppmerksomhet kontrollarbeidet har i kommunen. For at kontrollutvalget skal være et godt verktøy for kommunestyret, må kommunestyret gi kontrollutvalget gode rammebetingelser. I dette ligger bl.a. at det eksisterer gode relasjoner mellom utvalget og kommunestyret. Derfor skal minst ett medlem i kontrollutvalget være medlem i kommunestyret. I Gjerstad er dette kravet oppfylt. I tillegg er det naturlig at ordfører med jevne mellomrom deltar i kontrollutvalgets diskusjoner. Ordfører har alltid møte- og talerett i kontrollutvalget. Kommunestyret er videre ansvarlig for at kontrollutvalget får de økonomiske rammene som er nødvendige for å utføre kontrollarbeidet.

4. Opplæring

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. For at kontrollutvalget skal kunne utføre den gode egenkontrollen i tråd med lov og forskrift, er det nødvendig å legge til rette for opplæring og erfaringsutveksling om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk. Kontrollutvalget inviteres årlig til Fagkonferansen til Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT), Kontrollutvalgskonferansen i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Vår- og Høstkonferanse i regi av sekretariatet (Temark). Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er arenaer der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet/regionen møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder.

Nestleder Mona Hoel deltok på Kontrollutvalgskonferansen i regi av NKRF i januar 2019. Medlem Albert Nævestad deltok på Temarks vårkonferanse i April 2019. Leder Nils Audun Gryting og nestleder Mona Hoel deltok på Fagkonferansen i regi av Forum for Kontroll og Tilsyn i juni 2019. Hele kontrollutvalget deltok på obligatorisk opplæringsdag for nye kontrollutvalg i regi av Temark i november 2019.

5. Sekretariat

Sekretariatet forbereder sakene til kontrollutvalget, bistår kontrollutvalget med faglig rådgivning og følger opp kontrollutvalgets vedtak. I tillegg kommer praktisk tilrettelegging og oppfølging av utvalgets møter. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap og mellom utvalg og administrasjon, og sekretariatet utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget. Sekretariatet kan kalles kontrollutvalgets «operative ledd».

Kommunen er medeier i og får sin sekretærbistand til kontrollutvalget fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Temark var i 2019 ett av landets største kontrollutvalgssekretariat. Fra 1.1.2020 blir sekretariatet utvidet til også å omfatte deler av tidligere

Vestfold fylke, og selskapet endrer navn til Vetaks (Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS) og blir landets største målt i antall eier-/oppdragskommuner. Sekretariatet arrangerer to dagskonferanser i året for å bidra til kontrollutvalgenes kompetanse. Fast sekretær for kontrollutvalget i Gjerstad kommune var i 2019 Agnes Gullingsrud Fjeldstad. Fra 1.1.2020 tar Benedikte Muruvik Vonen over som fast rådgiver/sekretær.

6. Revisjon

Gjerstad kommunes revisor er Aust-Agder Revisjon IKS. Selskapet utfører hovedsakelig regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Regnskapsrevisjon består av en lang rekke løpende revisjonsoppgaver, og munner ut i revisjonsberetningen som revisjonen avgir om kommunens årsregnskap. Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er større enkeltoppgaver som kontrollutvalget bestiller ut fra vedtatt (og eventuelt justert) Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for selskapskontroll, basert på overordnet analyse av risiko og vesentlighet i kommunen. De blir behandlet som egne saker i kontrollutvalget og videresendt med innstilling til vedtak til kommunestyret. De aktuelle undersøkelsene er beskrevet i egne avsnitt under.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget har som regel et eget punkt for orienteringer fra revisjonen i hvert møte, og revisor er alltid til stede på møtene.

Hovedrevisor for Gjerstad kommune var frem til sommeren 2019 Bente Tobiassen. Da tok Merete Songedal Knutson over som hovedrevisor. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Ketil Raknes. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er daglig leder i Aust-Agder Revisjon IKS, Kristian Fjellheim Bakke.

7. Økonomi

For å utøve sin funksjon på en god måte, har kontrollutvalget lagt vekt på å be kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontrollarbeidet i kommunen, med selvstendig innstillingsrett overfor kommunestyret, dvs. at budsjettforslaget fra kontrollutvalget går uendret til kommunestyret. Budsjettet (rammen for kontrollarbeidet) blir vedtatt av kommunestyret. Innen denne rammen ligger det kostnader til drift av kontrollutvalget, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester.

Regnskapstallene for det samlede kontrollarbeidet i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Budsjett og regnskap for 2019 viser følgende:

Beskrivelse	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Møtegodtgjørelse mv.	16 000	0
Kurs og andre utgifter	38 000	29 532
Til disposisjon for kontrollutvalget	8 000	5 587
Kostnader kontrollutvalget	62 000	35 119
Sekretariat Temark IKS	86 000	85 900
Aust-Agder Revisjon IKS	589 000	589 000

Sum kontroll, tilsyn og revisjon	737 000	710 019
---	----------------	----------------

Kommentar:

Kontrollarbeidet i Gjerstad kommune har samlet hatt et regnskapsmessig mindreforbruk på ca. kr 27 000 i 2019. Dette kan i hovedtrekk forklares som følger:

- Møtegodtgjørelse etter kommunens reglement er ikke bokført på kontrollutvalget. Dette gir et «mindreforbruk» som ikke er reelt på kr 16 000.
- Kurs og andre utgifter har et mindreforbruk på ca. kr 8 500. Dette skyldes at det var færre enn budsjettert som hadde anledning til å delta på relevante opplæringstiltak.

8. Kontrollutvalgets arbeid – møter og saker

Kontrollutvalget hadde i 2019 4 møter og behandlet 34 saker. Sakspapirer og protokoller ble løpende lagt ut på www.temark.no.

Kontrollutvalget inviterer ledere og andre nøkkelpersoner i organisasjonen for å bli orientert om og stille aktuelle spørsmål knyttet til forvaltningen, og for å bli gjensidig oppdatert og orientert om det enkelte tjenesteområdet og kontrollutvalgets rolle. Følgende personer har møtt i kontrollutvalget i Gjerstad i 2019, utover medlemmer, revisorer og sekretær:

- Ordfører Inger Løite
- Rådmann Torill Neset
- Økonomisjef Espen Flaten Grimsland

Fra Aust-Agder Revisjon IKS møtte følgende:

- Daglig leder og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Kristian Fjellheim Bakke
- Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Ketil Raknes
- Hovedrevisor Bente Tobiassen
- Hovedrevisor Merete Songedal Knutson
- Forvaltningsrevisor Stine Norrøne Beck

Fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark) møtte følgende:

- Rådgiver Sander Haga Ask
- Agnes Gullingsrud Fjeldstad

Gjerstad kontrollutvalg behandlet i løpet av 2019 følgende saker:

a. Årsregnskapet

Kontrollutvalget ga en uttalelse til Gjerstad kommunes årsregnskap 2018, i tråd med bestemmelsene om dette i lovverket. Revisjonen avla en ren revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne årsregnskapet, samtidig som de pekte på følgende forhold fra revisjonens oppsummeringsbrev til kontrollutvalget:

- Revisjonens omtale av premieavviket innen pensjonsordningen.
- Kommunen har høy lånegjeld i forhold til driftsinntekter og antall innbyggere
- Kommunen har lenge hatt utfordringer knyttet til manglende ressurser innen administrative støttefunksjoner. Dette gjelder særskilt innen lønns- og personalfunksjoner, og har resultert i svak økonomisk internkontroll på området.

b. Forvaltningsrevisjonsprosjekter

Gjennomføring av forvaltningsrevisjoner er et viktig redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen. Kontrollutvalget har fått i oppdrag gjennom kommuneloven (av 1992) § 77 nr. 4 å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Forskrift for kontrollutvalg kap. 5 utdyper dette nærmere.

Som grunnlag for valget av forvaltningsrevisjonsprosjekter skal det foreligge en **overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Overordnet analyse ble utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 17.2.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for forvaltningsrevisjon. Planen ble realitetsbehandlet og vedtatt i møtet og består av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. Barneverntjenesten
 - a. Organisering, ressurser og styring
 - b. Tjenesteytelse i enheten
2. Pleie og omsorg
 - a. Ressursbruk, kvalitet og kompetanse i pleie og omsorg

Kommunestyret ga i sitt møte 17.3.2016 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden.

Kontrollutvalget har jobbet med følgende forvaltningsrevisjoner i 2019:

i. Organisering og kvalitet i pleie og omsorg

Gjerstad kontrollutvalg behandlet 2.5.2018 sak 12/18 prosjektplan for forvaltningsrevisjonen Organisering og kvalitet i pleie og omsorg. Dette var det andre prosjektet i plan for forvaltningsrevisjon i inneværende periode (prosjekt 2 a i planen). Følgende problemstillinger ble vedtatt:

1. *Hvordan er personalressursene for pleie og omsorg i Gjerstad kommune organisert? Og har man i dette arbeidet tatt tilstrekkelig hensyn til arbeidsmiljø og sykefravær?*
2. *I hvilken grad drives tjenestene på en helhetlig måte, med effektivt samspill og gode ordninger mellom hjemmebaserte og institusjonsbaserte tjenester?*
3. *Hvordan oppleves kvaliteten på tjenestene blant brukere og pårørende? Og er medvirkning fra brukere og pårørende i tråd med kravene i lovverket?*

Rapport fra forvaltningsrevisjonsprosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 30.4.2019 sak 10/19. Rapporten avdekket flere svakheter, og ut fra funn og konklusjoner ga revisjonen flere anbefalinger om tiltak som burde iverksettes. Kontrollutvalget gjorde følgende vedtak i saken:

Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport «Organisering og kvalitet i pleie og omsorg» til etterretning og oversender saken til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Organisering og kvalitet i pleie og omsorg» til etterretning og ber rådmannen følge opp revisjonens anbefalinger:

- *Revisjonen anbefaler at det foretas en gjennomgang av ansvars- og oppgavefordelingen i ledergruppa, med fokus på tydeliggjøring av personalansvar, samarbeid og tydeliggjøring av personalansvar, samarbeid og synlighet overfor ansatte.*
- *Revisjonen anbefaler at det foretas en ny evaluering av dagens bemanningssituasjon og turnusordning, med tilstrekkelig sikring av forsvarlige tjenester og hensyn til arbeidsmiljø og*

sårbarhet i forhold til fravær. Det forutsettes at denne evalueringen og planlegging av ny turnus gjennomføres i samråd med ansatte og tillitsvalgte.

- *Det anbefales å vurdere organiseringen av tjenestekontoret i forhold til kommunens mål om uavhengighet mellom ansatte som fatter vedtak og de som utfører tjenesten.*
- *Revisjonen anbefaler at rutiner og praksis knyttet til avviksrapportering gjennomgås blant ansatte, med hovedvekt på tilrettelegging, terskel for registrering, gjennomgang og oppfølging av avvik.*

Kommunestyret ber videre rådmann om å gi en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget i løpet av høsten 2019 for de tiltak som er satt i gang for å følge opp vedtaket og rapportens anbefalinger.

Kommunestyret vedtok i sitt møte 20.6.2019 sak 19/51 enstemmig kontrollutvalgets innstilling.

Kontrollutvalget fikk i sitt møte 3.12.2019 utdelt en skriftlig redegjørelse om oppfølgingen av vedtak og anbefalinger, og fikk i tillegg en muntlig orientering fra rådmannen om de tiltak som var satt i gang for å følge opp vedtaket og rapportens anbefalinger. Kontrollutvalget ba om å få en ny muntlig orientering fra ny leder i mai-møtet 2020, og gjorde samtidig følgende vedtak:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering. Kontrollutvalget er positiv til de tiltak som er satt i gang, og avslutter med dette saken.

Arbeidet med forvaltningsrevisjonen Organisering og kvalitet i pleie og omsorg ble med dette avsluttet, selv om det vil bli lagt opp til en muntlig orientering fra ny leder i 2020.

ii. Barneverntjenesten Øst i Agder del 2 – Gjerstad

Gjerstad kontrollutvalg behandlet 30.04.2019 sak 13/19 prosjektplan for forvaltningsrevisjonen Barnevernet i Østre Agder del 2 – Gjerstad. Dette er det siste prosjektet i plan for forvaltningsrevisjon i inneværende periode (prosjekt 1 b i planen). Prosjektet er vedtatt som en del av Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 for alle deltakerkommunene (Gjerstad, Åmli, Tvedestrand, Vegårshei og Risør). Siden tjenesten er organisert som et vertskommunesamarbeid, med Gjerstad kommune som vertskommune, er det Gjerstad kontrollutvalg som har ansvaret for å følge opp kvaliteten i tjenesten. Det er derfor Gjerstad kontrollutvalg som har bestilt denne forvaltningsrevisjonen, men den vil bli oversendt til alle de andre deltakerkommunene sine kontrollutvalg for behandling og synliggjøring for alle ansvarlige kommunestyrer i kommunene som er med i samarbeidet.

Følgende problemstillinger ble vedtatt av Gjerstad kontrollutvalg:

Problemstilling 1:

Utøver Barneverntjenesten Øst i Agder tilfredsstillende saksbehandling i henhold til formelle krav, i prosessen fra bekymringsmelding til vedtak?

Problemstilling 2:

Gjennomfører barneverntjenesten tilsyn med barn i fosterhjem i henhold til kravene i barnevernloven?

Problemstilling 3:

Ivaretar Barneverntjenesten Øst i Agder pliktene til internkontroll, med særskilt fokus på kravene knyttet til kompetanse?

Rapport fra forvaltningsrevisjonsprosjektet forventes levert våren 2020, så arbeidet med forvaltningsrevisjonen vil fortsette i 2020.

Ny plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023

Kontrollutvalget bestilte risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 fra Aust-Agder Revisjon IKS i sitt møte 30.4.2019 sak 14/19. Bestillingen ble gjort ut fra ny kommunelov av 2018, der § 23-3 sier følgende om forvaltningsrevisjon:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Avtroppende kontrollutvalg fikk i sitt møte 3.9.2019 sak 23/19 komme med sine innspill til ny Plan for forvaltningsrevisjon (og Plan for eierskapskontroll) 2020-2023. Følgende innspill ble gitt:

Kontrollutvalgets innspill til planarbeidet – Forvaltningsrevisjon:

- *Fremtidig og vedtatt omorganisering i kommunen og hvordan dette endrer effekten av tjenestene. Må tas i slutten av perioden grunnet omorganiseringen*

Risiko- og vesentlighetsvurderingen forventes levert til kontrollutvalget våren 2020.

c. Selskapskontroller

Kontrollutvalget bør følge med på kommunestyret sine saker knyttet til valg av organisasjonsformer, og vurdere om saksutredningene har belyst kontroll og tilsynskonsekvensene av de ulike valgene. I selskapene som kommunen eier, har kontrollutvalget rett til å ha en representant til stede på generalforsamlingen og lignende organ. Av kommunelovens § 77 nr. 5 fremgår følgende om selskapskontroll:

«Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper mm.»

Som grunnlag for valget av selskapskontroller skal det foreligge en **analyse og plan for selskapskontroll**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Analyse ble utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 21.9.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for selskapskontroll. Planen ble vedtatt og består av følgende prosjekt for perioden 2016-2019:

1. Lisand Industrier AS

Kontrollutvalget vil forsøke å samkjøre selskapskontroller med andre eiere der det er aktuelt. Kommunestyret ga i sitt møte 20.10.2016 sak 16/106 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden.

Arbeidet med planens eneste prosjekt for eierskapskontroll for planperioden 2016-2019 ble ferdigstilt i 2018. Kontrollutvalget har derfor ikke jobbet med konkrete selskapskontrollprosjekter i 2019.

Ny plan for eierskapskontroll 2020-2023

Kontrollutvalget bestilte risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for plan for eierskapskontroll 2020-2023 fra Aust-Agder Revisjon IKS i sitt møte 30.4.2019 sak 15/19. Bestillingen ble gjort ut fra ny kommunelov av 2018, der § 23-4 sier følgende om eierskapskontroll:

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Undersøkelser som etter tidligere kommunelov (av 1992) ble gjennomført som selskapskontroll med forvaltningsrevisjon, faller i ny kommunelov under bestemmelsen i § 23-3 om forvaltningsrevisjon. I ny kommunelov er det dermed kun ren eierskapskontroll som skal gjennomføres etter bestemmelsen i § 23-4. Eierskapskontroll skal gjennomføres av revisjonen.

Avtroppende kontrollutvalg fikk i sitt møte 3.9.2019 sak 23/19 komme med sine innspill til ny Plan for eierskapskontroll (og Plan for forvaltningsrevisjon) 2020-2023. Det ble ikke gitt konkrete innspill om eierskapskontroll.

Risiko- og vesentlighetsvurderingen forventes levert til kontrollutvalget våren 2020.

d. Andre saker

- Revisors egenvurdering av uavhengighet 2019
- Finansiell utvikling i Gjerstad kommune
- Virksomhetsbesøk i Gjerstad i 2019
- Gjerstad kontrollutvalg årsmelding 2018
- Kommunens rutiner ved innkjøp av eiendom
- Årsrapport 2018 kemneren for Gjerstad kommune
- Årsregnskap og årsmelding 2018 Gjerstad kommune
- Orientering - Samordnet kalender for tilsyn og forvaltningsrevisjoner 2019
- Evaluering av arbeidsformen og perioden for kontrollutvalget – Gjerstad kommune
- Overordnet revisjonsstrategi for regnskapsrevisjon – Gjerstad 2019
- Budsjett for kontroll, tilsyn og revisjon 2020 Gjerstad
- Presentasjon av nytt kontrollutvalg 2019-2023 Gjerstad
- Kontrollutvalget – funksjon og oppgaver
- Kontrollutvalgets rolle og samspill med rådmannen - Gjerstad
- Møte- og arbeidsplan 2020 Gjerstad kontrollutvalg
- Orienteringer fra revisor (hvert møte)
- Referatsaker (hvert møte)
- Eventuelt (hvert møte)

For nærmere informasjon om de enkelte sakene, henvises det til www.vetaks.no under arkiv - Gjerstad kommune for sakspapirer til hvert enkelt møte.

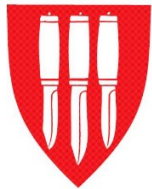
9. Avsluttende kommentarer

Kontrollutvalgets årsmelding for 2019 godkjennes av kontrollutvalget og legges frem for kommunestyret til orientering. Kontrollutvalget mener at årsmeldingen gir kommunestyret grunnlag for å følge med på om kontrollutvalget utfører sitt arbeid i tråd med kommunestyrets vedtak.

Gjerstad, 25.2.2020

Mona Hoel
Leder

Benedikte Muruvik Vonen
Sekretær/rådgiver

Gjerstad kommune Stab

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 20/399-20
Saksbehandler Kai Høgbråt

Utvalg	Møtedato
Kommunestyret	

Spørretid

Kommunedirektørens forslag til vedtak
Ingen innstilling.

Vedlegg

Sammendrag

Bakgrunn (Fakta)

I kommunestyrets reglement i § 25 heter det om «Spørretid»:

- «1. Gjerstad kommune vedtar å innføre «spørretid» som fast siste post på sakskartet i kommunestyret, eventuelt-posten utgår. Spørsmål som ønskes besvart må sendes inn skriftlig innen 4 dager før kommunestyremøtet. Andre saker kan tas opp i møtet.
2. Kommunestyret innfører mulighet for innbyggere til å stille spørsmål i «innbyggernes spørretime» i starten av hvert kommunestyremøte. Spørsmålene må sendes skriftlig til ordfører eller rådmann innen 4 dager før spørretimen. Spørsmålsstiller må være tilstede i møtet, men bestemmer om han/hun vil lese spørsmålet selv eller om ordfører skal gjøre det.
3. Foreligger ingen spørsmål ved møtets begynnelse eller utnyttes ikke spørretiden fullt ut, settes den formelle delen av møtet og forhandlingene begynner etter foreliggende sakliste. Spørretimen faller da bort.
4. Alle personer som er bosatt i Gjerstad kan stille spørsmål.
5. Kommunestyrets medlemmer og varamedlemmer kan selv ikke delta i denne spørretimen.
6. Ordfører avgjør hvem som skal besvare spørsmålet.
7. Spørsmålene skal være korte og det må normalt kun ta inntil 3 minutter å stille dem og inntil 5 minutter å besvare dem. Ut over dette har spørsmålsstilleren og svareren anledning til replikk i inntil 1 minutt.
8. Spørsmål må kun gjelde kommunale forhold og være av allmenn interesse for kommunens innbyggere. Personlige saker og saker som er unntatt offentlighet/underlagt taushetsplikt skal ikke tas opp.»

Medlemmene av kommunestyret som har spørsmål som ønskes besvart, må melde dette inn **innen mandag 27. april 2020 kl 09:00.**

Innbyggernes spørretime er det, under de rådende forhold, ingen mulighet for å gjennomføre.